

BEN HEP 17 YASINDAYIM

BEN HEP 17
YASINDAYIM

BİROL ÖZTÜRK

*Beni ibret olsun diye asacaklar
ama ben ölümden korkmuyorum!..*

Erdal Eren

BİROL ÖZTÜRK

BEN HEP 17 YASINDAYIM

Birol ÖZTÜRK

Biyografi Anı

Altınpost Yayınları: 13

Güncel: 02

Ben Hep 17 Yaşındayım

Birol Öztürk

Kapak Tasarım

Ali İmren

Birinci Basım

© Haziran 2012

ISBN

978-605-5248-06-2

Baskı & Cilt

BRC Ofset

(0.312) 384 44 54

Sertifika No: 16045

*© copright Bu kitabın yayın hakkı yayınevimize aittir.
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz,
izin almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.*

ALTINPOST

BASIN YAYIN DAĞITIM SAN. ve TİC. LTD. ŞTİ.

Anafartalar Caddesi Mortaş İşhanı

B Blok No: 15/20 BALIKESİR

Tel: 0266 244 84 48

Sertifika No: 25486

e-posta: sahaf06@mynet.com

BEN HEP 17 YASINDAYIM

Birol ÖZTÜRK

Biyografi Anı

*Bir gün 17 yaşına gelecek oğlum Dağ
Ömrüm'e...*

*Yazarken bana yardım eden,
tahammül gösteren eşim Deniz'e...*

Dünyanın tüm "erken yeşeren dalları"na...

***

**12 Eylül 1980 askeri darbesi kesinlikle bir
oldu bitti değildir.**

**Bugünün gençlerine dayatılan
nihilist yaşam şeklini ve dışa bağımlı
ülke modelini anlayabilmek için
12 Eylül'ü ve hedeflerini
iyi anlamak gerekir.**

**Bu ülkenin insanlarına acıyı reva gören,
geçmişini bir kâbus gibi hatırlatıp da
anıdan dahi saydırmayanlara
binlerce kere lanet olsun!**

***

BEN HEP ON YEDİ YAŞINDAYIM

Ben hep on yedi yaşındayım...

Demir kapının her açılışında, her ayak sesinde,

İçime sığmaz yüreğim...

Her türlüşünü yaşadım acının ve ızdırabın,

Yalnız seni özlerken kendimi yenemedim

Çünkü senden gayrısı haram...

Şu metrisin önü bir uzun alan,

Yalnız seni sevdim, gerisi yalan...

Cigara çekmedi canım hiç, çıkarken havalandırmaya,

Olmadı avluda atılmış voltam hiç,

Hele masmavi bir denize atılmış voltam hiç...

Hiç mi hiç...

İçeride bıraktım dünyayı

Parmaklıklarla bölünmüş olarak...

Görmeye alışık gözleri ve senin için yazdığım şiirleri,

Sözleri, sana olan aşkıyı... ..

Defterlere değil metrisin duvarlarına yazdım,

Uykusuz geçen gecelerde akıllara zarar...

Kıramazdı beni duruşmalarda kırılan kalem,

Senin görüşlere gelmeyişin kadar...

Şu metrisin önü bir uzun alan,

Bir tek seni sevdim, gerisi yalan...

Parmaklıkların elime bulaşan pası,

Havalandırmadan gelen helâ kokusu...

Işıksız ve ufuksuz hücremde, gözlerim kuvvet kaybındaydı...

Bir şişin ucundaydı ölümün kokusu ve özgürlük kravatlıların avucundaydı...

Bir kazaydı gelişin ya seni sevişim...?

O Bir Masaldı.

On yedi yıl, on beş gece bir ranzaydı yattığım

SOKAĞA ÇIKMAK YASSAH!

1980 senesinin Eylül ayının 12'si, günlerden Cuma idi... Gün, ışıl ışıl ve daha çok tazeydi... Sonbahar gelmişti ya, havada halen yaz kokusu hâkimdi... Mahallemizin hemen kıyısında başlayan fındık bahçelerinin kıyılarında öbek öbek mısır tarlaları olurdu ekseriyetle ve bu mevsimde o mısır tarlalarını talan ederdi tüm çocuklar... Mısır tarlalarından koparılan sarı dişli mısırlar, deniz kenarında yakılan ateşte közlenir ve bıkcıncaya kadar yenirdi... Dişlerimizin arasındaki kömür karası tortular ele verirdi hırsızlığımızı...

Henüz sekizimde bir çocuktum; ama sabahın telaşını, evimize sinen korku ve endişeyi sezecek yaşıyordum... O sabah hiçbir şey olağan değildi... Perdeler açılmamıştı. Perdelerin arasından, ürkek gözlerle bakılıyordu sokağa... Mahalledeki evlerin duvarlarına kırmızı boya ile yazılmış "kahrolsun"lu "yaşasın"lı yazıların ve "yıldızlı yumruklu" şekillerin üzerini beyaz badana boyasıyla kapatmışlardı... Daha dün dipdiri bir kızılıktta o duvarlarda duran o yazıları, kimler, hangi ara böyle rastgele boyamıştı?..

Evimiz, okuduğum ilkokulun hemen karşısındaydı. Hafta içi ya da hafta sonu hiç fark etmez, her sabah, okulun bahçesinde çığlık çığlığa oynayan çocukların sesleriyle uyanırdım... Nedense o sabah çıt çıkmıyordu... "Pas versene lan!" diye çın çın öten sesi yoktu çocukların!

İçimde çocukluğa has dayanılmaz bir arzuyla, bir an önce kendimi sokağa atmak ve tadına doyamadığım o oyunlara dalmak içindi tüm sabırsızlığım... Çocuk demek, oyun demektir. Yemeden, içmeden, şu yeryüzündeki her şeyden daha önemliydi oyun...

O sabah sokaktaki her şey, tıpkı evdeki her şey gibi farklıydı... Sokakta ölüme dair bir sessizlik hâkimdi... Çocuk sesleri yoktu her şeyden önce... Köşe başlarını, eli tüfekli, başı miğferli ve mih bakışlı askerler tutmuştu... Tüm, olağandışılığa rağmen kötü şeylere yormadı çocuk yüreğim gözlerimin gördüklerini.

Sokağa açılan tahta kapımızı araladım. Kapının gıcirtısı üzerine eli tetikte bekleyen asker namluyu doğrultarak:

“İçeri gir! dedi.”

Çocuktum... Bir namlunun üzerime çevrilmiş olması olsa olsa bir oyundan ibaretti benim için...

Sokağa çıkmak, her gün olduğu gibi arkadaşlarımla gazozuna mahalle maçı yapmaktı tek isteğim... Demek ki sebzeliğine top kaçırdığımız ve her defasında deliye dönen Kadir Amca, en sonunda yasaklamıştı oyun oynamamızı! Çocukça bir kurnazlıkla, namlusunu üzerime doğrultmuş askere:

“Okula gideceğim, okul var bugün”. dedim.

Askerin yüzünde en ufak bir duygu kıpırtısı yoktu Hani şu anıtlarda, kara taştan asker heykelleri vardır ya, işte tam öyleydi askerin yüzü,

“Yassah! Okul mokul yok! Eve gir!”

“Niye ki?”

“Sokağa çıkmak yassah!”

Başka da laf etmiyordu çelik miğferli asker. Çaresiz eve girdim... Hayatımda ilk defa o zaman özgürlüğü mün elimden alındığını hissettim. Hem de silah zoruyla... İlk o zaman nefret duydum 12 Eylülcülere karşı... Oyunlarımızı çalmışlardı, hem de silah zoruyla... Asker dikmişlerdi top oynadığımız arsaların başına!

Peki, ne olmuştu da kapımızın önüne, mahallemize askerler dikilmişti?

Bahçesinde oyunlar oynadığımız okulumuzun kapısına kilit vurulmuş ve o bahçeye, tanıdığımız ağabeylerimizi, ablalarımızı balık yığar gibi yığmışlardı?

Biz bu mahallenin çocukları olarak, bu zamana kadar böylesine korkmamıştık...

Daha düne kadar gülüp oynuyor ve şu ağabeylerimizin ablalarımızın bizlere kol kanat germelerinin güvencesiyle kafa tutuyorduk arka mahallenin çocuklarına...

Yoksa tüm bunlar bir oyundan mı ibaretti? Hani şu bir araya gelip de koca mahalle hep birlikte oynadığımız savaş oyunu var ya... Öyle bir şey miydi?..

Değilmiş!.. Tüm bunlar bir oyun değilmiş meğer!.. Çocukları asmak için gelmiş o nefsi dehşet!.. Oyunlarımızı çalmak, geleceğimizi karartmak, beyinlerimizi kurutmak için gelmişler meğerse...

Çocuktuk... Gücümüz yetmedi... “Durun” diyemedik!

“Neden?” diye sorabildik ancak, cuntadan arta kalanlara...

“Neden oyun oynadığımız o sokaklar yasaklandı?” diye sorabildik, gözümüzde, gönlümüzde, yarım kalmış oyunlarımızda...

“Büyüyünce anlarsın” dediler...

Büyüdük... Anladık...

***

10-4-1931
 Sonntag, 4. April 1931
 Ulan konnte nicht kommen. Keine
 Nachricht. Hatte wohl etwas
 anderes zu tun. Die nächsten
 Tage. Bis zum Sonntag. Es
 regnet seit dem Freitag. In
 diesem Gebiet. Die Temperatur
 sinkt. Die Luft ist feucht.
 Die Pflanzen sind grün. Die
 Tiere sind aktiv. Die Vögel
 singen. Die Insekten fliegen.
 Die Natur ist lebendig. Die
 Luft ist frisch. Die Sonne
 scheint. Die Wärme ist
 angenehm. Die Menschen sind
 glücklich. Die Welt ist schön.
 Die Natur ist großartig. Die
 Wissenschaft ist wichtig. Die
 Kultur ist wertvoll. Die
 Religion ist tiefgründig. Die
 Philosophie ist schlau. Die
 Kunst ist schön. Die Musik
 ist harmonisch. Die Sprache
 ist klar. Die Logik ist
 streng. Die Moral ist fest. Die
 Ethik ist gerecht. Die Politik
 ist weislich. Die Wirtschaft
 ist stabil. Die Technologie
 ist fortschrittlich. Die
 Umwelt ist sauber. Die
 Gesundheit ist wichtig. Die
 Bildung ist wertvoll. Die
 Arbeit ist ehrlich. Die
 Freizeit ist entspannend. Die
 Freundschaft ist wichtig. Die
 Liebe ist schön. Die
 Familie ist wichtig. Die
 Gemeinschaft ist wichtig. Die
 Welt ist groß. Die
 Natur ist schön. Die
 Wissenschaft ist wichtig. Die
 Kultur ist wertvoll. Die
 Religion ist tiefgründig. Die
 Philosophie ist schlau. Die
 Kunst ist schön. Die Musik
 ist harmonisch. Die Sprache
 ist klar. Die Logik ist
 streng. Die Moral ist fest. Die
 Ethik ist gerecht. Die Politik
 ist weislich. Die Wirtschaft
 ist stabil. Die Technologie
 ist fortschrittlich. Die
 Umwelt ist sauber. Die
 Gesundheit ist wichtig. Die
 Bildung ist wertvoll. Die
 Arbeit ist ehrlich. Die
 Freizeit ist entspannend. Die
 Freundschaft ist wichtig. Die
 Liebe ist schön. Die
 Familie ist wichtig. Die
 Gemeinschaft ist wichtig. Die
 Welt ist groß.

Erdel

Şiir, okuyucu ve tüm okuyuculara
 deyinmek, satılmayan Eziyet Ezer.
 Ana ben diye asacaklar..
 ölünden korkuyorun.. Eziyet Ezer.
 Beni ibret olsun

Şiir, okuyucu ve tüm okuyuculara
 deyinmek, satılmayan Eziyet Ezer.
 Ana ben diye asacaklar..
 ölünden korkuyorun.. Eziyet Ezer.
 Beni ibret olsun

Şiir, okuyucu ve tüm okuyuculara
 deyinmek, satılmayan Eziyet Ezer.
 Ana ben diye asacaklar..
 ölünden korkuyorun.. Eziyet Ezer.
 Beni ibret olsun

İLK SÖZ OLARAK: SON MEKTUP!

Sevgili annem, babam ve kardeşlerim;

Sizlere bugüne kadar pek sağlıklı mektup yazamadım. Ayrıca konuşma olanağımız ve görüşmemiz de olmadı. Zaten dışarıdayken de birbirimizi anlayacak şekilde konuşamadık. (Bu konuda sizlere karşı büyük oranda hatalı davrandım. Ancak bunu size karşı saygı duymadığım, bu nedenle böyle davrandığım şeklinde yorumlamamanızı dilerim) Bu nedenle sizlere anlatacağım, konuşacağım çok şey var.

Ancak olanak yok. Düşüncelerimi bu mektupla anlatmaya çalışacağım. Şu anda ne durumda olacağınızı tahmin ediyorum. Ama çok açıklıkla söylüyorum ki benim moralim çok iyi ve ölümden de korkum yok. Çok büyük bir ihtimalle bu işin ölümle sonuçlanacağını çok iyi biliyorum. Buna rağmen korkuya, yılgınlığa, karamsarlığa kapılmıyorum ve devrimci olduğum, mücadeleye katıldığım için onur duyuyorum. Böyle düşünmem, böyle davranmam, halka ve devrime olan inancımın gelmektedir. Ölümden korkmadığımı söylemem, yaşamak istemediğim, yaşamaktan bıktığım şeklinde anlaşılmalıdır. Elbette ki hayatta olmayı ve mücadele etmeyi arzularım. Ancak karşıma ölüm çıkmışsa, bundan korkmamam, cesaretle karşılamam gerekir. Biliyorsunuz ki bu ceza işlediğim iddia edilen suçtan verilmedi. Asıl

amaçlanan böyle bir olayla gözdağı vermek ve mücadeleyi engellemek hedefine dayalıdır. Bu nedenle sizinde bildiğiniz gibi, kendi hukuk kurallarını çiğneyerek bu cezayı verdiler.

Cezaevinde yapılan (Neler olduğunu ayrıntılı bir biçimde öğrenirsiniz sanırım) insanlık dışı zulüm altında inletildik. O kadar aşağılık, o kadar canice şeyler gördüm ki, bugünlerde yaşamak bir işkence haline geldi. İşte bu durumda ölüm korkulacak bir şey değil, şiddetle arzulanan bir olay, bir kurtuluş haline geldi. Böyle bir durumda insanın intihar ederek yaşamına son vermesi işten bile değildir.

Ancak ben bu durumda irademi kullanarak, ne pahasına olursa olsun yaşamımı sürdürdüm. Hem de ileride bir gün öldürüleceğimi bile bile. Sizlere bunları anlatmamın nedeni yaşamaktan bıktığım ya da meselemin önemini, ciddiyetini kavramadığım gibi yanlış bir düşünceye kapılmamanız içindir. Bütün bu yapılanlar, başımdan geçenler, kinimi binlerce kez daha arttırdı ve mücadele azmimi körükledi. Halka ve devrime olan inancımı yok edemedi. Mücadeleyi sonuna kadar, en iyi bir şekilde yürütmek ve yükseltmekten başka amacım yoktur.

Mesele benim açımdan kısaca böyle. Ancak sizin açınızdan daha farklı, daha zor olduğunu biliyorum.

Anne, baba ve evlat arasındaki sevgi çok güçlüdür, kolay kolay kaybolmaz. Ve evlat acısının da sizin için ne derece etkili olacağını biliyorum. Ama ne kadar zor da olsa bu tür duygusal yönleri bir kenara bırakmanızı istiyorum.

Şunu bilmenizi ve kabul etmenizi isterim ki; sizin binlerce evladınız var. Bunlardan daha niceleri katledilecek, yaşamlarını yitirecek, ama yok olmayacaklar.

Mücadele devam edecek ve onlar mücadele alanlarında yaşayacaklar.

Sizlerden istediğim bunu böyle bilmeniz, daha iyi kavramaya çaba göstermenizdir. Zavallı ve çaresiz biriymiş gibi ardından ağlamanız beni yaralar. Bu konuda ne kadar güçlü, ne kadar cesur olursanız, beni o kadar mutlu edersiniz.

Hepinize özgür ve mutlu yaşam dilerim.

Devrimci selamlar

Oğlunuz Erdal

**HER ŞEYİN BAŞLADIĞI
VE BİTTİĞİ TARİH!
TÜRKİYE 12 EYLÜL 1980'İ
ASLA UNUTMAYACAK!**

Milli Güvenlik Konseyi 1 No'lu Bildirisi... Genel Kurmay Başkanı, Milli Güvenlik Konseyi Başkanı, Darbeci General Kenan EVREN... 12 Eylül 1980 tarihinde TRT ekranlarında, darbeyi resmen ilan ediyor...

Yüce Türk Milleti;

Büyük Atatürk'ün bize emanet ettiği ülkesi ve milletiyle bir bütün olan, Türkiye Cumhuriyeti Devleti, son yıllarda, izlediğiniz gibi dış ve iç düşmanların tahriki ile varlığına, rejimine ve bağımsızlığına yönelik fikri ve fiziki haince saldırılar içindedir.

Devlet, başlıca organlarıyla işlemez duruma getirilmiş, anayasal kuruluşlar tezat veya suskunluğa bürünmüş, siyasi partiler kısır çekişmeler ve uzlaşmaz tutumlarıyla devleti kurtaracak birlik ve beraberliği sağlayamamışlar ve lüzumlu tedbirleri almamışlardır. Böylece yıkıcı ve bölücü mihraklar faaliyetlerini alabildiğine arttırmışlar ve vatandaşların can ve mal güvenliği tehlikeye düşürülmüştür.

Atatürkçülük yerine irticai ve diğer sapık ideolojik fikirler üretilerek, sistemli bir şekilde ve haince, il-

kokullardan üniversitelere kadar eğitim kuruluşları, idare sistemi, yargı organları, iç güvenlik teşkilatı, işçi kuruluşları, siyasi partiler ve nihayet yurdumuzun en masum köşelerindeki yurttaşlarımız dahi saldırı ve baskı altında tutularak bölünme ve iç harbin eşiğine getirilmişlerdir. Kısaca devlet güçsüz bırakılmış ve acze düşürülmüştür.

Aziz Türk Milleti:

İşte bu ortam içinde Türk Silahlı Kuvvetleri, İç Hizmet Kanununun verdiği Türkiye Cumhuriyeti'ni kollama ve koruma görevini yüce Türk Milleti adına emir ve komuta zinciri içinde ve emirle yerine getirme kararını almış ve ülke yönetimine bütünüyle el koymuştur.

Girişilen harekâtın amacı; ülke bütünlüğünü korumak, milli birlik ve beraberliği sağlamak, muhtemel bir iç savaşı ve kardeş kavgasını önlemek, devlet otoritesini ve varlığını yeniden tesis etmek ve demokratik düzenin işlemesine mani olan sebepleri ortadan kaldırmaktır.

Parlamento ve Hükümet feshedilmiştir. Parlamento üyelerinin dokunulmazlığı kaldırılmıştır.

Bütün yurttta sıkıyönetim ilan edilmiştir.

Yurt dışına çıkışlar yasaklanmıştır.

Vatandaşların can ve mal güvenliğini süratle sağlamak bakımından saat 05'den itibaren ikinci bir emre kadar sokağa çıkma yasağı konulmuştur.

Bu kollama ve koruma harekâtı hakkında teferuatlı açıklama bugün saat 13.00'deki Türkiye Radyoları ve Televizyonun haber bülteninde taraftından yapılacaktır. Vatandaşların sükûnet içinde radyo ve televizyonları başında yayınlanacak bildirileri izlemelerini ve bunlara tam uymalarını ve bağrından çıkan Türk Silahlı Kuvvetlerine güvenmelerini beklerim.

SANIK AYAĞA KALK!

KARAR

“Anayasayı tağyir, tebdil ve ilga etmekten...”

İşte böyle başlıyordu, mahkeme heyetince idam cezasının sanık ve avukatlarının yüzüne okunması...

“Sanık ayağa kalk!”

Henüz 17’sinde bir çocuk olan o sanık, elleri arkasında dimdik kalkıyor ayağa... Yüzüne okuyorlar idamını ve kırıyorlar kalemi...

Anayasası tağyir etmek... Yani; başkalaştırmak...

Tebdil etmek... Yani; değiştirmek...

İlga etmek... Yani; ortadan kaldırmak...

Erdal da diğerkleri de tüm bunların olmasını çok istemişlerdi. Anayasayı değiştirmek, başkalaştırmak ve ortadan kaldırmak... Sadece istemişlerdi, düşünmüşlerdi ama istediklerinin ve düşündüklerinin hiç birini yapabilme fırsatı bulamamışlardı...

Oysa 12 Eylül 1980 tarihinde cunta yapan paşalar ilk iş olarak:

1- TBMM’yi ve siyasi partileri kapattı.

2- Anayasayı ortadan kaldırdı.

3-Yeni bir Anayasa yaparak mevcut anayasal düzeni değiştirtip başkalaştırdı.

O çocuklar sadece düşündükleri için idam edildi... Oysa suç olarak tabir edilen ve ölüm cezasıyla karşılığını bulan bu fiilleri bizzat işleyenler, uzun bir ömür sürdüler, sürmeye de devam etmekte...

Dün çocuktuk anlayamamıştık; “çocukların neden asıldığını” şimdi anlıyoruz artık,

“zulüm kurbanını seçmişti”

***

NE DİYEYİM HAKİM BEY?

Cahil, yaşlıca bir köylü, bir şekilde 12 Eylülcülerin eline düşmüş. Örgüt üyesi olmaktan dolayı suçlanmış, dayak yemiş, işkence görmüştür... En nihayetinde de mahkemeye çıkarılır... Savcı iddia eder;

“Sanık anayasayı tağyir, tebdil ve ilga suçu işlemiştir...”

Hâkim, bitkin, perişan haldeki köylüye döner:

“Savcının sözlerine ne diyorsun?” diye sorar.

Başına gelenleri şaşkınlıkla anlamaya çalışan köylü vatandaş:

“Ne diyeyim hakim bey?!” der çekinerek ve korkarak,

“Ben cahil bir köylüyüm. Savcının dediklerini nasıl yaparım? Anayasayı tangır tungur etse etse, savcı gibi okumuşlar eder” der.

NECDET ADALI

Necdet Adalı, 7 Ekim 1980 tarihinde Ankara'da idam edildi... Sol görüşlü... 22 yaşındaydı...

Sevgili anneciğim ve babacığim,

Sizleri ve ezilen halklar adına mücadeleyi, erken bırakmak zorunda kaldığım için üzgünüm ama bundan ve içinde bulunduğum durumdan dolayı hiçbir zaman pişmanlık duymadan ve şu kısa yaşamım içersinde hiçbir şahsi çıkar gözetmeden ezilen halklar adına verilen mücadelede yerimi almaya çalıştım ve bundan dolayı gurur duyuyorum.

Hâkim sınıfların göstermek istediği gibi bizler hiçbir zaman savunmasız insanlara karşı katliam girişiminde bulunmadık.

Fakat onların bizi böyle göstermeleri ve faşistlerle bizi aynı kefeye koyarak cezalandırmaları, bizim nezdimizde ezilen halkların mücadelesine yapılan bir saldırıdır.

Anneciğim ve babacığım; sizlere kısaca bahsettiğim gibi hiçbir pişmanlık duymuyorum.

Sizlerin de ezilen halklar uğruna verilen mücadelede katledilişimden dolayı üzülmemenizi ve bundan gurur duymanızı bekliyorum.

Ağabeylerime ve ablalarım da yazmak isterdim; fakat buna olanak yok. Kendilerine çok selamlar. Burada satırlarıma son verirken, hürmetle ellerinizden öperim. Arkadaşlara selam.

Hoşça kalın.”

Necdet Adalı

7 Ekim 1980, Ankara

ÖLÜM CEZASI!

Ölüm cezası yakın tarihimize kadar yasalarla desteklenmiş ve hep tartışılmış bir konudur... Bir insanın yaşamına devlet eliyle son verilmesi...

Ölüm cezası: Bir insanın yaşam hakkına açıkça saldırı ve onun fiziki varlığını ortadan kaldırmaktan ibaret aciz bir yöntemdir.

Ölüm cezasının kökeni eski çağlara kadar uzanmakta ve hemen hemen tüm toplumlarda görülmektedir. Bu cezaya çarptırılmanın sebepleriye benzerlikler göstermekteydi: kutsal eşyalara el sürmek, kutsal sayılan hayvanları öldürmek, büyücülük, toplumsal kurallara riayet etmemek, zina, hırsızlık, haydutluk, çalıntı mal saklamak, cinayet... Tüm bunlar ölüm cezasını gerektiren hallere birkaç örnektir.

Eski Mısır'da Firavun düzenine karşı çıkmak, o düzen aleyhine konuşmak, ölüm cezasını gerektiren bir suçtu. Ailesini öldüren, işkenceden sonra; zina yapan kadınsa işkence yapılmadan yakılarak ölümle cezalandırılırdı.

Mezopotamya'da otuz dört çeşit ölüm cezası vardı. Bunlar arasında; suda boğma, ateşe atma, kazığa oturtma en yaygın kullanılanlar ve akılda kalanlardır.

Eski Yunan'da ihanet ve demokratik düzene karşı

olmak da ölümlle cezalandırılıyordu. Sokrates'in öldürülmesi, Eski Yunan'daki ölüm cezasının en klasik örneğidir. Sokrates, site tanrularına itaat ve ibadet etmeyip, yeni tanrulara inanarak gençleri bu yönde olumsuz etkilediği için ölüm cezasına çarptırılmıştı. Asıl amaç gençlerin ahlakının korunması değil, siyasal rejime karşı ortaya çıkan güçlü bir alternatifi ortadan kaldırmaktı... Eski Yunan'da taammüden adam öldürmek de ölüm cezası gerektiren suçlardandı. Şayet istemeden birisi öldürülmüşse, öldürene ölüm cezası verilmezdi. Bu ayırım önemlidir. Taammüden insan öldürenle, istemeden insan öldürenleri yargılayan mahkemeler de birbirlerinden farklıydı. Yunan Hukuk sistemine göre ölüm cezasına çarptırılanlar eziyet edilerek öldürülürdü. Boğma, kılıçla başını vurma, çivili çukura atma, yakma, taşlama, suda boğma ölüm cezasının infazı için kullanılan yöntemlerden bazılarıydı.

Roma'da da idam, dini bir olay olarak görülmüştü... Baltayla baş kesme, kırbaçlayarak öldürme, çuvalli ölüm cezaları, özellikle dinsel mesajlı ölüm cezalarıydı. Bağışlanmaz günahlar işleyen suçlular, günah işlediği tanrıya kurban olarak adanırdı. Buna "homo sacer" denirdi. Yani "adanmış insan"

Roma'da uygulanan şu üç yöntem, sonraki yüzyıllarda uygulanacak hukuk sistemlerine öncülük etmesi bakımından önemlidir:

1- Ölüm cezası şahsidir. Suçluya yöneliktir. Ailesini kapsamaz.

2- Suçlunun niyeti göz önünde bulundurulmalıdır. Taammüden olup olmaması hususu...

3- Ölüm cezası tek kişinin keyfi kararı olmamalıdır.

Ortaçağ'da Germen toplumlarının idam cezasını uyguladıkları görülür. Düşman saflarına geçenler, kaçaklar, fahişeler ölümlle cezalandırılırdı.

Franklar'da, sık sık değişen kralların hoşlanmadıkları insanları, ölüm cezasına çarptırdıkları görünmektedir. Ölüm cezasına çarptırılanların önemli ya da önemsiz şahsiyetler olup olmadıklarına hiç bakılmamıştır. Ölüm cezasına çarptırılanlardan biri de cenazelerini Hıristiyan mezarlığına gömmeyip de yakan Saksonlar'dır.

Kralın her dediğinin itirazsız ve itaatle yerine getirildiği Mutlak Monarşi dönemlerinde, 1579 yılında, idam cezası mahkemelerce yasaklanmış olmasına rağmen 47 idam kararı çıkmış ve bunun 26'sı infaz edilmiştir. 1679'da Arsenal'de "ateş odaları"nda yüzlerce insan yakılarak öldürülmüştür. Dönemin sonuna doğru da özellikle mezhep farklılıklarından dolayı binlerce insan yakılarak öldürülmüştür.

18. yüzyıldan sonra idam cezasının infazı olarak kullanılan en yaygın yöntem asılarak öldürme olmuştur. Ata bağlayarak sürüklenme, kerpetenle vücudundan etler kopartarak öldürmek de diğer bilinen infaz yöntemleridir.

Aydınlanma Çağ'ında ise "ölüm cezalarına karşı olmak" gibi bir yaklaşım ortaya çıktı. Beccaria "Suçlar Ve Cezalar" adlı yapıtıyla ölüm cezalarına karşı olmak adına önemli bir çıkış yapmıştır. 1777 yılında Voltaire tarafından kaleme alınan "Adaletin ve İnsanlığın Ödülü" adlı yapıt, Beccaria'yı desteklemiştir.

Beccaria ölüm cezası yerine ömür boyu hapsi savunmuştur... Beccaria'nın ölüm cezasının kaldırılmasına dair görüşleri sayesinde, o dönemlerde, ölüm cezasının kaldırılması hususunda girişimlerin başladığı görülmektedir. Bu girişimlerin en belirginleri "Toscana Deneyi" ve "Avusturya Deneyi" olarak tarihteki yerini almıştır.

Toscana Deneyi: Toscana prensi III. Leopold, yeni bir ceza yasası hazırlamak için kurduğu komisyonun başına Beccaria'yı getirmiştir. 1786 yılında çıkan Toscana Yasası'yla ölüm cezası kaldırılmıştı. Türkiye'nin idam cezasını 2000'li yıllarda kaldırmış olduğunu hesaba ka-

tarsak bu alanda da ne kadar geç karar vermiş olduğumuzun altı çizilmiş olacaktır.

Avusturya Deneyi: 1787 yılında Avusturya Ceza Yasası yürürlüğe girmiş ve bu yasayla ölüm cezası kaldırılmıştır.

Bu iki deney, daha sonraki yıllarda vatana ihanet gibi suçlarda uygulanmak üzere ölüm cezasının geri getirilmesiyle delinmiş olsa da 18. yüzyılda ölüm cezasının kaldırılması gerektiği yönündeki ilk adımlar olması sebebiyle önemlidir.

Konuya bir de ülkemiz açısından bakmakta yarar vardır... Ülkemizde infaz edilen son idam cezası 1984 yılındadır... 25 Ekim 1984...Hıdır ARSLAN...

Son idamlar, 12 Eylül 1980 askeri darbesini yapan faşist cuntanın baskı ve yönlendirmeleriyle yaşanmıştır.

Cuntanın mimarı Kenan EVREN, 1 Ekim 1984 tarihinde yaptığı konuşmasında idam cezalarına dair bakış açısını şu sözlerle ifade ediyordu:

“İdam yalnız kanunlarımızda değil, dinimizde de vardır. Hatta İncil’de de vardır. İncil de idamı kabul etmiştir. Allah’ın gösterdiği kitapta bu var sevgili vatandaşlarım. O halde, Allah’ın gönderdiği kitapta bu var da biz kendimize mi kaldıracağız”

Fazla söze gerek yok... Söz, karar artık tarihindir.

***

MUSTAFA PEHLİAVANOĞLU

Mustafa Pehlivanoglu, 7 Ekim 1980 tarihinde Ankara'da idam edildi... Sağ görüşlüdür...22 yaşındaydı...

Sevgili anneciğim ve babacığim,

Sizler beni bu yaşa kadar büyüttünüz ve yetiştirdiniz. Benim sizlere karşı işlemiş olduğum hataları ve suçlarımı affedin. Hakkınızı helal edin. Ben sizlerin bir evladınız olarak, bugüne kadar Cenab-ı Hakkın ve Onun Resulünün, Yüce Peygamberimizin yolundan ayrılmadım. Alın yazımız böyle yazılmış. Kader ne ise onu çekeceğiz. Ben de kardeşim Haydar gibi bir an önce Allah'ın huzuruna çıkacağım. Eğer benim günahım varsa Cenab-ı Allah'ın huzurunda çekmeye hazırım. Yok, bir yanlışlık sonucu ölümüne karar verenler, idam edenler Allah'tan bulsunlar. Şunu hiç bir zaman unutmasınlar ki, Mustafa'lar ölür, Allah davası ölmez, milliyetçilik yaşar. Kellemi verdiğim bu yolun zaferi yakındır. Zafer her zaman Allah'a inananlarındır.

Bunun için hiç üzülmeyin. Cenazemin arkasından ağlamayın, günahıdır. Sizden ricam ağlamayın.

Anne, sizlerle helalleşmek isterdim, fakat olmadı.

Hakkım varsa, hepinize helal olsun, siz de helal edin.

Son olarak, abime, yengeme, yeğenime, bacıma selam eder, haklarını helal etmelerini dilerim. Nişanlıma da selam eder, Cenab-ı Allah'ın mutlu bir yuva kurması için ona yardımcı olmasını dilerim.

Oğlunuz Mustafa

***

CUMHURİYET DÖNEMİNDE İNFAZ EDİLEN İDAM CEZALARI

İstiklal Mahkemelerince uygulanan idam cezaları:

1. Dönem İstiklal Mahkemeleri (7 Ekim 1920-31 Temmuz 1922)

Ankara İstiklal Mahkemesi

1 İdam: 108 Gıyaben İdam: 48

Eskişehir İstiklal Mahkemesi (20 Ekim 1920-17 Şubat 1921)

1 İdam: 57 Gıyaben İdam: 20

Isparta İstiklal Mahkemesi (21 Ekim 1920-22 Şubat 1921)

1 İdam: 7 Gıyaben İdam: 6

Konya İstiklal Mahkemesi (8 Kasım 1920-18 Şubat 1921)

1 İdam: 2 Gıyaben İdam: 1

Pozatlı İstiklal Mahkemesi;

1 İdam: 7

Sivas İstiklal Mahkemesi (20 Ekim 1920-17 Şubat 1921 tarihleri arasında görev yapmıştır)

1 İdam: 12 Gıyaben İdam: 1

Kastamonu İstiklal Mahkemesi (16 Ekim 1920-2 Mart 1921 tarihleri arasında görev yaptı)

! İdam:11

Samsun İstiklal Mahkemesi;

! İdam:177

2. Dönem İstiklal Mahkemeleri

Ankara İstiklal Mahkemesi (29 Haziran 1925-4 Mayıs 1926 tarihleri arasında görev yaptı)

! İdam:59

İzmir Suikastı Davası:

! İdam:18

Şark İstiklal Mahkemesi;

! İdam:58

Birinci Dönem İstiklal Mahkemelerinde 1054 kişi, ikinci dönem İstiklal Mahkemelerinde de 600 kişi idam edilmiştir.

Menemen Olayı: Öğretmen Kubilay'ın öldürülmesiyle patlak veren Menemen'de çıkan olayların ardından 3 Şubat 1931 tarihinde 28 kişi idam edildi.

Dersim Olayları: Seyid Rıza ve arkadaşlarının yargılandığı dava sonucunda 7 kişi idam edildi... Yıl 1937...

1922-1960 yılları arasında TBMM tarafından idam cezaları onaylanan ve haklarındaki idam cezaları infaz edilenlerin sayısı 509'dur.

27 Mayıs 1960 Askeri Darbesi Ve Sonrası (1960-1971)

Milli Birlik Komitesi Dönemi (27 Mayıs 1960 - 6 Ocak 1961)

*İdam:13

Kurucu Meclis Dönemi (6 Ocak 1961 - 15 Ekim 1961)

* İdam:12

TBMM Dönemi

* İdam:45

27 Mayıs Askeri Darbe dönemimde 70 kişi idam edildi. 5 Temmuz 1964 - 17 Temmuz 1971 tarihleri arasında hiç infaz yapılmadı.

12 Mart Askeri Darbe Dönemi (12 Mart 1971-14 Ekim 1973)

* İdam:17

7 Mayıs 1972-8 Ekim 1980 tarihleri arasında idam cezası infaz edilmemiştir.

12 Eylül Askeri darbe Dönemi

Milli Güvenlik Konseyi Dönemi (12 Eylül 1980 - 25 Ekim 1981)

* İdam:10

Danışma Meclisi Dönemi (25 Ekim 1981 - 14 Ekim 1983)

* İdam:38

TBMM Dönemi

* İdam: 2

1984 yılından bu yana Türkiye'de ölüm cezası infaz edilmiyor...

20 Haziran 1920 - 18 Eylül 1961 tarihleri arasında toplam 16 milletvekili idam edildi.

Türkiye'de idam cezası, savaş ve terör suçları hariç 2002 yılında, diğer tüm suçlar için de 2006 yılında tamamen kaldırılmıştır.

SERDAR SOYERGİN

Serdar Soyergin, 25 Ekim 1980 tarihinde Adana'da idam edildi... Sol görüşlüdür... 22 yaşındaydı...

Sevgili Anneciğim,

Eğer ben asılıp ölürsem, sen hiç üzülme. Geride kalan yoldaşlar da senin oğlundur ve onların benim intikamımı alacağına inan ve güven.

Devrim yolunda binlerce yiğit öldü, öldürüldü, işkenceyle öldürüldü, ama bunu yapan köpeklerin sonu daha kötü olacak onlar bu topraklarda sağ yaşayamayacaklardır. ABD'nin kuklası olan askeri faşist cunta ondan aldığı emirleri yerine getiriyor. Ama cunta kendi mezarını kendi kazıyor. Bunca asılan gençlerin hesabı cuntadan sorulmayacak mı? Sorulacaktır elbet. Çünkü dünyanın her tarafında askeri cuntalar gelmiştir. Fakat eninde sonunda yıkılmışlardır. Çünkü onların amacı devrimci mücadeleyle söndürmek ve cunta yönetimini ABD'nin seçtiği sivil yönetime devretmektir.

Anne öldükten sonra bacılarına sahip ol ve onları teselli et üzülmeyinler. Çünkü devrimci mücadelede ölüm her an yaşanacak bir olaydır.

Çünkü bu yola baş koyanlar ya ölmüşlerdir ya cezalarına atılmışlardır. Fakat yılmamışlar ve savaşarak ölenler geride çekirdek bırakmışlardır.

Çünkü yaşam süresince boş durmamışlardır. Mutlaka bir şeyler yapmışlar veya yapmaya çalışmışlardır.

Çünkü analar yiğitlere gebedir. Yiğitler de devrimlere gebedir.

Çünkü biz aşığız devrimlere, susamışız özgürlüğe.

Özgürlük yolunda düşen tüm gerillalara selam olsun.

Onlar unutulmadı bizler de unutulmadık.

Nasıl 1971'lerin intikamı alındı unutulmadıysa 1980'ler de unutulmayacaktır. Çünkü devrimci mücadele ölümlerle sönmez.

Biz bir ölürüz, bin doğarız.

Çünkü faşist askeri cunta bizim tabi ki kelleimizi isteyecektir.

Biz ölürken bile başımız dik yürürüz, hiç bir köpeğe taviz vermeyiz ve devrimci sloganımızı atarız.

***

ERKEN YEŞEREN DAL

Hırkası omzunda, beyaz bağcıklı spor ayakkabısı ayağında, cin bakışlı bir oğlan!.. Mevsim yaz. Çoraplarına ve hırkasına aldanmamak lazım, Sebinkarahisar'ın yazı da böyle serindir... Ayağını her daim sıcak tutacaksın... Annesi Şadan Hanım, pek titiz, pek düşkünmüş çocuklarına... Erdal'ın gömleği de pantolonu da ütülü... Piknik alanı gibi bir yerde olmalılar; arkada ağaçlık ve çimenlerin üzerine oturmuş Erdal... Ailece gidilen bir yer olmalı. O zamanlar, her an, her yerde fotoğraf çektirebilme imkanı yoktu... Fotoğraf makineleri şimdilerde olduğu gibi cep telefonu olup da cebimizde gezdirebildiğimiz bir şey değildi... Makara filmler alınırdı, kimi yirmi dörtlük, kimi otuz altılık...

O makinelere takılır filmler ve en özel, en güzel anlar resmedilirdi... Filmler dolunca banyo edilmek üzere, bir fotoğraf stüdyosuna verilirdi. Kimi zaman iki hafta, kimi zaman yirmi gün beklenirdi, siyah beyaz çıkacak o fotoğraflara bakabilmek için... Çekilenlerin en güzelleri de yanmış olurdu ne yazık ki! Fotoğraf çekilmek öyle özel bir şeydi işte! Erdal da o nedenle afili poz vermiş!

25 Eylül 1964...Günlerden Cuma...

İlkokul öğretmeni Ahmet Eren ile eşi Şadan Eren'in oğlu olarak, Giresun'un denize uzak, rakımı yüksek ilçesi Şebinkarahisar'da dünyaya gelir Erdal Eren. Ahmet Eren, Erdal doğduğunda yüksek bir dağ köyünde öğretmendi. Erdal'ı doğduğunda, günü gününe nüfusa kaydettirememişti. Daha sonraki bir dönemde, şehre indiği bir vakit nüfusa vermişti ya, birkaç yaş da büyük yazdırmıştı... Askerliğe falan erken gider, bir an önce hayata atılır, erkenden yeşerir diye düşünmüştü herhalde... Bilseydi ki 17 yaşına geldiğinde, reşittir deyip de asacaklardı oğlunu, değil nüfusa yazdırmak o dağ köyünden inmezdi bile...

Adı: Erdal

Soyadı: EREN

Nüfusa Kayıtlı Olduğu İl: Giresun

İlçe: Şebinkarahisar

Mahalle: Taş

Hane No: 132

Baba Adı: Ahmet

Ana Adı: Şadan

Doğum Yılı: 1961

İşte böyle geçmişti nüfusa kaydı...25 Eylül 1964'tü doğduğu tarih. Onu illa ki asmak isteyenler 1961 demişti... Şebinkarahisar nüfus dairesinden gelen imzasız, isimsiz bir telgrafta öyle yazıyordu, 1961 doğumludur diyordu. Asılabilir yaştadır diyordu...

Erdal... Erken yeşeren dal...

Eren... Acele eden... Olgunlaşan...

27 Mayıs 1960 askeri darbesinin gölgesinde doğmuştu Erdal... Türkiye'nin Milli Şef başkanlığındaki Cumhuriyet Halk Partili yönetiminden Demokrat Parti'ye evrilişi ve bu dönemde yaşananların ardından askeri darbe şartlarının oluşması... Erdal, Türkiye'nin çalkantılar ve kanlı hesaplaşmalar içinde olduğu, faşizmin kendi çocuklarını kurban ettiği bu dönemde geldi dünyaya... Ne kötü bir tesadüftür ki hayatının ikinci askeri darbesiyle de idama gidecekti... Doğumla ölüm arasındaki o mesafeyi en hızlı koşan çocuktu Erdal...

Çocuk oldu Erdal... Kısacık ömrüyle, yaşlı dünyayı tanımaya çalıştı... Oyunlar oynadı, düştü dizi kanadı... Okul çağı geldi, beyaz yakalı kara önlükler giydi diğer tüm çocuklar gibi...

Şebinkarahisar Halkevi'ne gidiyordu... Abilerine sorular soruyordu bu ülkede yaşananlar ve bir türlü anlamadığı şeyler hakkında... "Büyüyünce öğrenirsin" diyordu ağabeyleri ya, o büyüyemeden öğrendi bu ülkenin gördüğü kâbusun hangi anlama geldiğini.

Okumak için Şebinkarahisar'dan ayrılıp Ankara'ya gider, olaylara karışır; dayısı dayanamaz alır Şebinkarahisar'a gönderir Erdal'ı... Bir daha Ankara'ya gidemeyeceğini düşünerek çok üzülür ama bir süre sonra babası emekli olur ve ailece Ankara'ya göçerler. Artık bir daha geri dönmek üzere Ankara'ya gelmişlerdir.

Erdal, bilincini geliştirmek ve inancını sağlamlaştırmak için sürekli okumaktadır. Kendisini geliştiren tartışmalardan, ikna olmadan vazgeçmemekte ve devrimci mücadeleyi damla damla özümsemektedir. Gençti, deneyimsizdi ama hızla bilinçlenen bir devrimciydi Erdal artık... Eylemlerde en öndeydi...

Adı da soyadı da kaderinin özetiymiş bir yerde... Erkenden yeşerip de devrimci mücadele içine giren bu çocuk, yine erkenden, daha on yedi yaşındayken hayata veda etti... Ya da şöyle demek lazım; henüz on yedi yaşındayken yaşam hakkı gasp edildi...

Erdal'ı on yedi yaşında, körpeçik bir fidanken asanlar, bu cinayetlerinden dolayı halen yargılanmadılar, sorgulanmadılar. Onlar, mutlu mesut ve uzun bir ömür sürüp, emekliliklerinde hobilerinin peşine koşup, nü resimler çizerek ne kadar hassas ve duyarlı olduklarını sözüm ona göstererek, ömürlerine ömür kattılar. Onlar işledikleri cinayetlerin vebaliyle bu halkın gıyabında her gün binlerce kez yargılanıp idam edildiler... Tarih, bu kara günlerin hesabını elbette soracaktır. Bu günlerin çocukları, o bulanık günlerin değerlendirmesini yapıp da hesabını soracaktır elbette... O karanlık günleri tezgâhlayanlar ne kadar uzun yaşasalar da, hatta ölüp gitmiş olsalar bile, ortaya koymaya çalıştıkları eserlerine, bu günahın vebali kesilecektir.

Erdal'ın hikâyesi, bu ülkenin yaşadığı o travmanın da özetidir...

Toplumsal halk muhalefetine, sistemin çarklarını kırarak şekilde gençlik mücadelesi önderliğinde yükselmesi ve mücadelenin örgütlü oluşu egemen güçleri doğal

olarak huzursuz ediyordu... Hak arama mücadelesinin toplumsal bilinç haline gelerek, okullardan farikalara, kentlerden köylere doğru yayılmasıyla, sistem, tarihinde ilk defa alternatifiyle bu kadar net yüz yüze geliyordu.

Çarpık ekonomik politikalar neticesinde, yoksulluk derinleşmiş, geniş halk kitleleri, yokluk ve yoksullukla mücadele ederken, karaborsacılık, mafya ve yozlaşma almış yürümüştü...

Merkezi otorite zayıflamış, Cumhurbaşkanı seçilemez olmuş, hükümet kurulamamıştır. Toplumsal kamplaşma da egemenlerin işini bir hayli zorlaştırmaya başlamıştı.

Siyasi otorite boşluğu yanında Türkiye'nin liberalleşme hamlesi anlamına gelen 24 Ocak kararlarının da uygulamaya girmesi gerekiyordu... Çünkü bağımlı olduğumuz büyük ve zengin ülkeler öyle istiyordu... Ebedi ve ezeli müttefikimiz, dost ve kardeş Amerika öyle uygun görmüştü...

1977 yılında Merkez Bankası tıkanmış ve döviz transferi durmuştu. Yine bu yıllarda petrol üreticisi ülkelerin petrole üst üste yaptıkları zamlar, zaten felçli olan Türkiye'nin dış ödemeler dengesini perişan etmişti. Ekonomik ve siyasal yanlışlar dış ticaret açığını büyüt-müştü.

İşte bu durum karşısında Türkiye bir defa daha kendisine dayatılan programları uygulayacaktı... Bu defa adı; 24 Ocak kararlarıydı...

24 Ocak K●●●●araları ana hatlarıyla şunlardı:

1) %32,7 oranında devalüasyon yapılarak günlük kur ilanı uygulamasına gidilmiştir.

2) Devletin ekonomideki payını küçülten önlemler alınmıştır. KİT'lerdeki uygulamaya paralel olarak tarım ürünleri destekleme alımları sınırlandırılmıştır.

3) Gübre, enerji ve ulaştırma dışında sübvansiyonlar kaldırılmıştır.

4) Dış ticaret serbestleştirilmiş, yabancı sermaye yatırımları teşvik edilmiş, kar transferlerine kolaylık sağlanmıştır.

5) Yurtdışı müteahhitlik hizmetleri desteklenmiştir.

6) İthalat kademeli olarak libere edilmiş, ihracat; vergi iadesi, düşük faizli kredi, imalatçı ihracatçılara ithal girdide gümrük muafiyeti, sektörlerge göre farklılaşan teşvik sistemi ile teşvik edilmiştir.

Bir zamanların kendi kendine yeten ülkesi Türkiye, bu kararlarla dünyaya açılmış oluyordu(!) İhtiyacı olanı üretmek yerine, daha uyguna dışarıdan alacağı, ürettiğini tüketmek yerine daha pahalıya dışarıya satacağı bir döneme hazırlanıyordu...

Bu değişim elbette kolay olmayacaktı... Toplumsal halk muhalefetine bu kadar duyarlı olduğu, toplumun her kesiminin ayaklandığı bir dönemde bu politikaları uygulamaya koymak bir yana, başarı şansı da yoktu. 24 Ocak kararlarının başarılı olabilmesi, sinmiş, tepkisiz ve önüne sürülenle yetinen, kabullenen, apolitik bir toplum yaratmakla mümkündü...

İşte bu gereklilik 12 Eylül 1980 tarihinde askeri darbeyi getirdi...

O dönem ABD başkanı Jimmy Carter, Türkiye'deki darbenin ardından:

“Bizim çocuklar işi bitirdi” anlamına gelen bir mesaj yayınlayarak, Türkiye'deki askeri darbenin icazet ve güç kaynağını da teşhir etmiş oluyordu.

12 Eylül 1980 tarihiyle başlayan o süreçte;

- 650 bin kişi gözaltına alındı.
- 1 milyon 683 bin kişi fişlendi

- Açılan 210 bin davada 230 bin kişi yargılandı.
- 7 bin kişi için idam cezası istendi.
- 517 kişiye idam cezası verildi.
- Haklarında idam cezası verilenlerden 50'si asıldı (26 siyasi suçlu, 23 adli suçlu, 1'i Asala militanı).
- İdamları istenen 259 kişinin dosyası Meclis'e gönderildi.
- 71 bin kişi TCK'nin 141, 142 ve 163. maddelerinden yargılandı.
- 98 bin 404 kişi örgüt üyesi olmak suçundan yargılandı.
- 388 bin kişiye pasaport verilmedi.
- 30 bin kişi sakıncalı olduğu için işten atıldı.
- 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarıldı.
- 30 bin kişi siyasi mülteci olarak yurtdışına gitti
- 300 kişi kuşkulu bir şekilde öldü.
- 171 kişinin işkenceden öldüğü belgelendi.
- 937 film sakıncalı bulunduğu için yasaklandı.
- 23 bin 677 derneğin faaliyeti durduruldu.
- 3 bin 854 öğretmen, üniversitede görevli 120 öğretim üyesi ve 47 hâkimin işine son verildi.
- 400 gazeteci için toplam 4 bin yıl hapis cezası istendi.
- Gazetecilere 3 bin 315 yıl 6 ay hapis cezası verildi.

**BÜTÜN YURTTA SIKIYÖNETİM
İLAN EDİLDİ**

Ordu yönetime el koydu

Hükümet ve Parlamento feshedildi. Siyasal partilerin faaliyetleri durduruldu. Parlamento ve Meclis'in dokunulmazlıkları kaldırıldı. Saat 05.00'ten itibaren sokağa çıkma yasağı başladı.

Genelkurmay Başkanı Doğan'ın başkanlığında Kara, Hava, Deniz Kuvvetleri Komutanları ile Jandarma Genel Komutanı MEB Çöğür'ün başkanlığına getirildi. 1980 ve 1982'de başlı başına sivil hükümetler kurulmuştu. Bu kez de bir asker faaliyetleri yürütmeyecekler. Ancak bir süre önce askerler çözümlenmişler. Yurt dışına çıkış yasakları ve benzeri part dışı çözümler...

İlk bildiri:
1 Mart 1980

Cumhuriyet

YILDIZ YATIRIM MENKUL DEĞERLER A.Ş. (MAYI MELEK)

**Kahraman Türk Ordusu Bütün Memlekette
Dün Gece Sabaha Karşı idareyi Ele Aldı**

Milletin huzurunu bir an bile kesintiye uğratılmadan sürdürmek için...

- 31 gazeteci cezaevine girdi.
- 300 gazeteci saldırıya uğradı.
- 3 gazeteci silahla öldürüldü.
- Gazeteler 300 gün yayın yapamadı.
- 13 büyük gazete için 303 dava açıldı.
- 39 ton gazete ve dergi imha edildi.
- Cezaevlerinde toplam 299 kişi yaşamını yitirdi.
- 144 kişi kuşkulu bir şekilde öldü.
- 14 kişi açlık grevinde öldü.
- 16 kişi kaçarken vuruldu.
- 95 kişi çatışmada öldü.
- 73 kişiye doğal ölüm raporu verildi.
- 43 kişinin intihar ettiği bildirildi.

Görüldüğü üzere Türkiye tarihinde bir utanç dönemi olan 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nin etkileri uzun yıllar tartışılacaktır.

Cuntacılar ülke yönetimini tamamen faşizan hislerle ve yöntemlerle ele geçirdiklerinde ilk iş olarak halkın iradesini temsil eden Türkiye Büyük Millet Meclisi'ni kapattılar.

Anayasa yürürlükten kaldırıldı. 27 Ekim 1980'de 2324 Sayılı "Anayasa Düzeni Hakkında Kanun" çıkartılarak "Geçici Anayasa" muhteviyatına sahip bir dayanak da yaratılmış oldu. Bu yasa 1961 Anayasası'nın temel özelliklerini ortadan kaldırırken 12 Eylülcülerin açık ve gizli hedefleriyle, faşizan uygulamalarını güvence altına

alması özelliğiyle de 12 Eylül darbesini diğer askeri darbelerden daha farklı kılmaktadır.

2324 sayılı yasayla TBMM'nin görev ve yetkileri Milli Güvenlik Konseyi'ne (MGK) geçmiş olurken Cumhurbaşkanı'nın görev ve yetkileri de Konsey Başkanı'na, yani Kenan Evren'e geçmiş oluyordu.

Artık, ülkenin askeri vesayetle yönetildiğine dair demir yumruğun nişanesiydi, bu sözüm ona yasal düzenlemeler.

12 Eylül darbesi toplumun her kesimine karşı yapılmıştır. Hedef sol muhalefet olsa da bundan sağ ve hatta muhafazakâr kesimler bile payını almıştır. Demokrasi ve özgürlük taleplerinin karşısına, istismar edilmiş din, bir araç olarak çıkartılmıştı. Adına "Türk-İslam Sentezi" dedikleri bu yeni açılımla, okullarda din dersi zorunlu hale getirilerek, Türkiye'deki devlet güdümlü dini örgütlülüğü finanse eden Suudi Arabistan kökenli "Rabıta" kavramı da duyuluyordu artık. Duyulmaktan da öte hayatımızın her alanına nüfuz ediyordu.

12 Eylülcüler tüm il ve ilçe belediye başkanlarını görevden almış ve yerlerine sıkıyönetim komutanlığınca başkaları atanmıştı. Halk iradesini temsil ve ifade eden hiçbir şeye tahammül edemeyen bu zihniyet, halk iradesini temsil eden her yere ve her şeye acımasızca saldırmış, o iradenin kökünü kazımıştır.

Halkın tamamını, mezhepleri, siyasi görüşleri ve akla gelebilecek diğer birçok özellik ve farklılıkları yönüyle fişlemişlerdir. 12 Ağustos 1981 tarihinde yürürlüğe konan "Takip Edilecek Şahıslar Hakkında Emir"le yasadışı, gayri meşru ve gayri insani bu fişleme eylemlerine kendilerince yasallık ve meşruluk kazandırmışlardı. İnsanlık ise onlardan her zaman çok uzaktı. Toplum muhbirleştirmişler; yarattıkları muhbirlerle fişleme ey-

lemlerini artırmışlar ve bu eylemlerini baskı ve işken ceyle taçlandırmışlardır.

Muhbirlik bir vatandaşlık görevi olarak lanse edilmişti. Kenan Evren, 17 Temmuz 1984 tarihli bir açıklamasında bizzat şu sözleri sarf ediyordu: “Bütün vatandaşlarımdan rica ediyorum, bu görevinizi yerine getiriniz. Hainleri görürseniz müsamaha etmeyiniz ve en yakın emniyet kuvvetlerine ve ilgili mercilere bildiriniz. Onların kafası daha küçükken ezilmelidir. Yılanın başı küçükken ezilir biliyorsunuz”

İşte o yılanların en küçükleriydi Erdal, o nedenle de ilk onun başını ezdi EVREN...

Grev ve lokavt kaldırılmıştır. İşçi örgütü olan DİSK, MİSK ve TÜRK-İŞ gibi yüz binleri, milyonları temsil eden sendikalar kapatılmış, mal varlıklarına el konulmuş, yöneticileri hatta üyeleri yasadışı örgüt üyesi suçlamasıyla gözaltına alınmış, sorgulanmış, işkencelerden geçmiş, yargılanmış ve mahkûm edilmiştir. Katledilenler ve gözaltında kaybedilenler ise ayrı bir dramdır.

Üniversitelerin demokratik ve özerk yanları ortadan kaldırılmış, buralarda her türden hür düşünce ve projenin ortadan kaldırılması adına 6 Kasım 1981 tarihinde Yüksek Öğrenim Yasası çıkartılmış, bu yasaya dayanak olarak da Yüksek Öğrenim Kurumu (YÖK) bu ülke üniversitelerin başına, cehennem zebanisi olarak görevlendirilmiştir.

Meslek örgütlerinin bağımsızlığı ortadan kaldırılmıştır. Türkiye Barolar Birliği, Adalet Bakanlığına; Türk Tabipler Birliği, Sağlık Bakanlığına; Türkiye Mimarlar ve Mühendisler Odaları Birliği, Bayındırlık Bakanlığı'na bağlanmış, yönetim erkini elinde bulunduranların memurları haline getirilmiştir.

Tüm kurum ve kuruluşların başına askeri rütbeliler atanırken, askeri mahkemelere de “tarafsız, bağımsız yargı” unvanı verilmişti. Omuzlarında apoletleri, emir komuta esasına göre çalışan ve Konsey’in emirlerini anayasa olarak görüp kararlar veren o mahkemeler tarafsızdı, bağımsızdı(!)

Ağızlarını her açtıklarında Atatürkçülükten dem vuran cuntacılar, bizzat Atatürk tarafından kurulmuş Türk Dil Kurumu ve ‘Türk Tarih Kurumu’nu kapatırken de hiçbir engelle karşılaşmamışlardır elbette.

Basında sansürün devlet politikası olduğu bir dönemdi... Birçok gazete kapatılmış, birçok gazeteci yazdıklarından dolayı yargılanmış, işkence görmüş, hüküm yemiş, yasadışı örgüt üyesi olarak fişlenmişti. Birçok yayınevi ve o yayınevlerinin çıkardığı kitaplar yasaklanmıştır...

Sokağa çıkmamanın yasaklı olduğu, muhbirlerin cirit attığı ve ev baskınlarının rutin olduğu günlerdir... Polis bir grup genci çevirir, kimlik yoklaması yapmaktadır. Memurlardan biri, gençlerden birini gözüne kestirir:

“Komünist misin lan sen?” diye sorar. Genç, yüzünü buruşturur ve tok bir sesle...

“Hayır” der...

“Antikomünistim ben”

Aradığı madeni bulan polis memuru, tutar genci kolundan, atar ekip otosunun içine:

“Komünistin antisi kuntisi mi olur lan? Komünist komünisttir... Geç şöyle!”

İnanın bundan daha trajikomik olaylar yaşamıştır... Birçok insan, bir hiç uğruna, ne olduğunu anlamadıkları sebeplerle günlerce eziyet görmüştü. O günler şimdilerde hatıradan bile sayılamıyor ne yazık ki!..

TRT'nin yayın politikası ve yayın akışı bizzat MGK tarafından tespit ediliyordu.

Askeri Cunta öncesinde Genel Kurmay Başkanı sıfatıyla görev yapmakta olan Kenan Evren, Günaydın Gazetesi'nden Can Pulak'la söyleşi yapar ve o söyleşide cuntanın ayak sesleriyle, mantığı ifşa edilmektedir...

"...Olaylarda binlerce kişi hayatını kaybetti. Gencecik insanlar ölüp gitti. Buna rağmen canilerden hiçbiri henüz cezasını görmüş değil. Parlamentodan şimdiye kadar tek idam çıkmadı ki... Yapılanların cezasız kaldığı inancı hakim olursa, o takdirde yapılabilecekleri nasıl önleyebiliriz? Davalar yavaş gidiyor, görevliler korkuyor, parlamento gecikiyor. İşte bunun için uyumlu çalışmanın gereğini belirtiyorum ya..."

"...İstiklal Mahkemesi gibi mahkemeler olmalı ki, anında versin cezayı, devlete başkaldırmak neymiş görsünler o zaman. Bunların sağla, solla, fikirle, demokrasiyle filan ilgileri yok. Türkiye'ye kastediyorlar, güvenliğini tehlikeye düşürmek istiyorlar, devleti dinamitlemeye çalışıyorlar. Fikir suçları başka, bunlar başka şeylerdir..."

***

CEVDET KARAKAŞ

Cevdet KARAKAŞ... 04 Haziran 1981 tarihinde Elazığ'da idam edildi... Sağ görüşlüdür... 21 yaşındaydı.

Ya Rabbi gayem senin rızanı kazanmaktır. Dünyalık hırs ve mevki benden uzaktır. Ben insanlara dayanmadım. Ben insanlardan yardım dilenmedim. Ben beni iyi görsünler, iyi desinler, övgüye tabi tutsunlar diye bu davanın içine girmedim. Bana uygun gördüğün yükten hoşnudum.

***

ANKARA ADI KARA

Gözaltına alınışı: 2 Şubat 1980

İlk duruşması: 13 Şubat 1980

Karar: 19 Mart 1980

İnfaz: 13 Aralık 1980

Yukarıdaki tarihler Erdal Eren davasının baş döndüren hızının kronolojik sırasıdır... 1977 yılının 1 Mayıs'ında beş yüz bin insanın üzerine alenen ateş açanlara dair tahkikat bile henüz bir aşamaya gelmemişken, Maraş ve Çorum katliamlarının failleri ellerini kollarını sallayarak gezerken Erdal Eren davası bu hızla görüldü, gereği yapıldı.

Erdal, zayıf, dal gibi bir oğlandı... Uzun, kemikli yüzü, yüzüne yakışan ince uzun burnu, açık alnı ve kara, kalın kaşları altında çakmak çakmak bakan kara gözleriyle, bıyıkları yeni terlemiş bir çocuk...

Her şeyi küçüktü, narindi, nazikti... Uzun ince parmakları, incecik hatları vardı... Çelimsiz, minicik bir çocuktü Erdal Eren dedikleri... O küçük gözlerinde öyle bir ateş yanardı ve öyle bir bakardı ki onu farklı kılan işte o inançlı bakışlarıydı.

Gözaltındayken, sorgudayken ve infaz anına kadar süren o amansız işkencede, bir defa olsun başı önüne düşmemişti. Bir defacık olsun merhamet dilenmemişti... Onlar, Erdal'a eziyet edenler, onun ayaklarına kapanmasını, medet ummasını, yalvarmasını diliyorlardı

ya Erdal, başı dik, dimdik çıkıyordu her defasında karşılarına... Erdal'ın ve diğer devrimcilerin bu "ser verip sır vermeyen" halleri Kenan Evren'i hiddetlendiriyor, "sallandıracaksın birkaç tanesini" diye idamlara ne denli sıcak baktığını açık ediyordu.

Erdal'ı daha çok bir demir kapı önünde, sırtında yakası kürklü paltosu ve kısa kesilmiş saçlarıyla, masum ama inançlı gözlerle bakan bir fotoğraf olarak hatırlıyoruz...

Evren'e göre idam dinen de caizdi. Dinen caiz olanı yasalardan çıkarmak, çıkarmayı önermek kimin haddineydi?

Zulüm kurban istiyordu ve o kurban ne kadar körpe olursa o kadar iyiydi!..

Bu fotoğraf Erdal idam edilmeden sadece on altı saat önce gazeteci Savaş Ay tarafından Nokta Dergisi için çekilmişti...

Savaş Ay ve Emin Çölaşan onu ziyarete gelmişler bir süre sohbet etmişlerdi. Emin Çölaşan, idama mahkûm olan bu çocuk karşısında tek soru soramazken, Savaş Ay onunla konuşmuş ve Erdal:

“Hiçbir delil yokken sırf ibret olsun diye asacaklar beni” demişti.

Biliyordu bu işin sonunu ve zerre kadar korkmadığını bir kez daha açık yüreklilikle ifade etmişti bu iki gazeteciye...

Erdal idam edildikten sonra belki, çok korktu, yalvardı yakardı, ağladı diyeceklerdi ama Emin Çölaşan ve Savaş Ay, onun başı dimdik, korkusuzca, milyon yaşında bir ermiş kişi edasıyla ölüme hazır olduğuna şahit olmuşlardı.

Erdal asılmadan önce gazetecilerin cezaevlerine alınmaları ve fotoğraf çekmeleri elbette tesadüf değildi... Bunun iki ana sebebi vardı: İlki; ne kadar baskı yapılırsa yapılsın ve ne kadar gizli tutulursa tutulsun cezaevlerindeki işkence ve şiddet olaylarıyla, kötü şartlar bir şekilde dışarı sızıyor ve dünya kamuoyunda yankılanıyordu. Bu durum karşısında dış baskılardan rahatsız olan cuntacılar sözüm ona tutuklulara kötü muamele yapılmadığı, tamamen şeffaf davranıldığı imajı vermek için cezaevinin kapılarını gazetecilere açmıştı(!) Onların saklayacak bir şeyleri yoktu(!)... Öte yandan, anayasayı taşıyır, tebdil ve ilga etmek isteyenlere, o zihniyetekilere ve de onlara sempati duyanlara, Erdal'ın yaşadığı o şartlar gösterilerek ibret almalarının sağlanması gerekiyordu... Yasalara uyup da, has vatandaş olmazlarsa Erdal gibi olurlardı işte! Kötü şartlarda yaşarlar ve idamla yargılanırlardı...

Gazeteciler Erdal'ı görüntülemeye geldiğinde henüz idam kararı ulaşmış ya da ilan edilmiş değildi... Cezaevinde görevli bir Yüzbaşı Emin Çölaşan'a, Erdal için:

“Bugün yarın asılır” diyordu...

Erdal'ın bugün yarın asılacağını herkes biliyordu...

Moralim çok iyi ve
ölümden de korkum yok.

Erdal Eren

Erdal'ın bir hiç uğruna, düşmanca hislerle ve intikam almak için devlet eliyle taammüden öldürüleceğini herkes biliyordu...

İnsanı diğer varlıklardan farklı kılan özelliği hiç şüphe yok ki düşünebilme yeteneğidir. İnsanı insandan farklı ve ayrıcalıklı kılansa, uğruna ölümü göze alabilecekleri değerleri olmasıdır... Erdal, henüz on yedi yaşındayken uğruna ölümü göze alabildiği, yaşamayı hayal ettiği dünya düzeni için bir örnektir...

Kimilerine göre, taşıdığı dünya görüşü için, saygı duyulmayacak, adı ağza alınmayacak eşkıyanın biriydi belki ama bu satırları kaleme alanın onun dünya görüşünü ya da buna tekabül eden özelliklerini yüceltmek gibi bir maksadının olmadığını peşinen belirtmek isterim.

Erdal Eren, sakıncalı olarak, hatta yasak olarak ilan edilen fikirlere sahipti. O fikirlerini özgürce yaşayacağı bir dünya hayali kuruyordu ve bunun içinde mücadele ediyordu... Belki tüm bunların ceza kanunlarında bir takım karşılıkları vardır ama ilginç olan Erdal'ın bunların hiçbirinden dolayı yargılanıp da hüküm yememiş olmasıdır... Erdal, işlemediği bir suçtan dolayı ya da işlediği ispatlanamamış bir suçtan dolayı jet hızıyla yargılanıp, ceza değil de intikam duygularıyla bizzat devlet eliyle katledilmiştir.

*Gökte turna dizim dizim
Dinmedi yürekte sızım
Erdal Eren'i asmışlar
Ağıdını söyler sazım*

*Deli sevdalar başında
Sevdalı yürek döşünde
Çektiler darağacına
Daha gencecik yaşında*

*Ankara adı kara
Bu yara başka yara
Onyediyedi yaşındaydı
Kıyılır mı Erdal'a?*

*Gökyüzünden bize der ki
Durmasın kavgamın çarkı
Sen ağlama anacığım
Çoğalırız türkü türkü*

*Başı dimdik yürüyordu
Ölümüne gülüyordu
Halkım unutmasın beni
Mutlak gelirim diyordu*

*Zulüm kurbanını seçti
Bütün Dünya buna şaştı
İşkencede Hasan Özmen
Sesi denize ulaştı*

*Ben her zaman halkı sevdim
Bunun için işte öldüm
İnsanlık utansın buna
Dağlarım selam saldım*

Ali Ekber Eren

ERDAL EREN SUÇLUYDU!..

ÇÜNKÜ:

* Mevcut yasalara, anayasal düzene karşı çıkmıştı... O yasaları ve anayasal düzeni ancak ve ancak cunta ortadan kaldırabilir, ihlal edebilirdi...

* O antifaşistti... Faşizme ve ona hizmet eden her şeye karşıydı...

* Ezenlerden yana değil, ezilenlerden yana tavır koymuştu...

* İş, aş ve özgürlük talep etmişti...

* Gerici eğitim sistemine karşıydı...

* En kötüsünde Erdal düşünüyordu... Düşündüklerini söylüyor, kendisiyle aynı dili konuşanlarla birlikte oluyordu.

Erdal EREN suçlu! Çünkü:

* Düzenle uzlaşmak yerine onunla mücadele etmiş, değiştirmek istemişti.

* Düzeni değiştirme istemini örgütlü olarak ortaya koymuştu.

* İşkenceden yılmamış, işkencecilerden aman dilememişti. Yalvarmamıştı. Başını öne eğmemişti.

* Islah olmamıştı...

Tüm bunlar Erdal'ın asılması için yeter de artardı bile...

Yüksek dağların, güneşe yakın yerlerinde direnç çiçekleri açar ya, güneş ne yana dönse, köklerinin topraktaki esaretine aldırmaksızın başlarını güneşe dönerler... İşte öylesi bir hikâye belki de Erdal'inki... O öncü yağmurlar gibi, tam mevsiminde gelip, tüm bereketiyle yağmış ve hayat vermişti çatlayan topraklara.

İlkokul öğretmeni bir babanın oğlu olarak, Karadeniz'in kıyısında fındığı ve hamsisiyle nam yapmış, yeşile teslim bir kentin, kıyıya uzak, bozkıra yakın bir yerinde doğduğunda ne büyük umutlar coşup gelmiştir...

Şu koca dünyada çocuklarımızdan daha büyük mirasım ne olabilir ki? İşte bu hislerle kundaklamışlardı bu yeni doğan bebeği.

Erdal koydular adını... Erkenden yeşersin, çiçeğe dursun da meyve versin diye... Gecikmesin büyümesi diye Erdal verdiler adını... O da adından beklenen gibi hep erken yeşerdi, erken çiçek açtı ve yüzünü hep güneşe döndü...

***

Devrimci olduğum, mücadeleye atıldığım için onur duyuyorum!..

Erdal Eren

VEYSEL GÜNEY

Veysel GÜNEY... 10 Haziran 1981 tarihinde Gaziantep'te idam edilmiştir... Sol görüşlüdür... 24 yaşındaydı.

Değerli babacığım ve tüm dostlarım,

Ben hiçbir şahsi çıkarımı gözetmeden ülkemin bağımsızlığı ve halkımın kurtuluşu için doğru bildiğim yolda inanarak mücadele ettim. Benim kalbim insan sevgisi ile doludur.

Ben kimseyi öldürmedim, suçsuzum.

Gösterdikleri gerekçeyi dahi mahkemesi sonuçlanmadan karar verildi.

Onlara göre suçlu olabilirim. Çünkü onlar ülkeyi yabancılara peşkeş çeken ve onlarla bir avuç işbirlikçi mutlu azınlık işbirliği yapmaktadırlar. Halkıma ise zam, işkence ve ölüm reva görünmektedir.

İşte ben buna insan olarak karşı geldiğim için onlara göre suçluyum. Ama boşuna. Çünkü insan kafasındaki düşünceyi yok edemedikten sonra işkence ve idamla bir yere varamayacakları açık.

Babacığım,

Ben ölüme seve seve gidiyorum, bir namussuzluk ve bir şerefsizlik yapmadım. Onun için hiç üzülmeniz gerekmez. Benim binlerce annem babam olduğu gibi sizinde binlerce oğlunuz var.

Göndermiş olduğunuz mektupları bugün verdikleri için cevabını yazamadım. İmam ve Sultan'dan da mektup aldım. Ayrıca Sultan'ın gönderdiği çamaşırları da aldım. Tüm dostlardan memnunum ve saygılarımı sunar mutlu yarınların halkımın olmasını dilerim.

Size bir tek dörtlük şiir yazıyorum;

*Mezarımı yol kenarına kazın
Üzerine devrim şehidi yazın
Başıma yumruklu yıldız kazın
Gidiyorum Ölümsüzlüğe Hoşçakalın...*

Selamlar.

Sizin Veysel.

***

CEZA DEĞİL İNTİKAMDİ

*Gökyüzünden bize der ki;
Durmasın kavgamın çarkı
Sen ağlama anacağım
Çoğalırız türkü türkü*

Ali Ekber Eren

Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) öğrencisi ve Yurtsever Devrimci Gençlik Derneği (YDGD) üyesi Mehmet Sinan Suner, bakan koruması polis tarafından Ankara'nın Yukarıyabancı semtinde yazılama yaptığı esnada vuruldu. Sonra da bindirildiği arabada işkence edilip, kan kaybından öldükten sonra Hacettepe Üniversitesi Hastanesi önüne atıldığında Erdal Eren, Ankara Yapı Meslek Lisesi 2. sınıfta 395 numaralı öğrenciydi... Aynı zamanda Yurtsever Devrimci Gençlik Derneği (YDGD) üyesiydi...

M. Sinan Suner'in 30 Ocak 1980 tarihinde vahşice katledilmesinin ardından 2 Şubat 1980 tarihinde, bu katliamı protesto etmek için bir korsan gösteri yapılmıştı ve Erdal da bu gösteriye katılmıştı...

Sinan yakışıklı, temiz yüzlü, davasına inanmış bir neferdidi... Öyle tanıyordu onu ODTÜ, Ankara ve arkadaşları...

Korsan gösterilerin hepsinde olduğu üzere, eylemciler silahlıydı ve Erdal'da da bir tabanca vardı... Eylem başladıktan bir süre sonra bin-bin beş yüz kişi kadar oldular. Asker eyleme müdahale eder ve bu müdahale kısa sürede silahlı çatışmaya döner... Erdal yaklaşık üç buçuk metre yükseklikte bir yerde, tabancasını çeker ve korkutma amaçlı olarak havaya ateş açar...

Bin beş yüz gösterici vardır... Bin beş yüz kişi "Sinanlar Ölmez" diye slogan atarken Erdal en ön safarlardadır... Tanıyordu Erdal'ı Hoşdere... Kızılay... Sıhhiye... Ulus... Tanıyordu Mamak... Kondular, fabrikalar...

Askere emir verildi... Ateeeeeş!!.. "MERİÇ 21 Timi" silahlarını çekmiş ve çatışma başlamıştı... Erdal da çekti silahını, havaya ateş ederek geriledi... Bir duvar dibine geldi... Sıkıştırılmıştı... Tam o ara bir asker düştü yere... Yüzü Erdal'a dönük... Arkasından vurulmuştu... Ama "Erdal'a suçüstü" yazılmıştı kayıtlara... Hemen o an yazıldı senaryo...

Gözaltına alınan yirmi bir eylemci arasında Erdal Eren de vardı ve Erdal, Er Zekeriya Önge'yi öldürmekten sanıktı.

Zekeriya Önge vurulduğu anda Erdal, yüksekçe bir yerdedir ve kıyasıyla bir çatışma yaşanmaktadır... Çatışmanın taraflarından biri Erdal, diğeri de Zekeriya'dır... Zekeriya'nın arkasından vurulduğu ve kurşunun aşağıdan yukarıya doğru vücut içinde yol alıp kalbi deldiği adli tıp kurumu raporlarında yer al-

maktadır. Oysa Erdal, Zekeriya'dan daha yüksektedir ve Zekeriya'nın sırtı dönük olsa bile attığı merminin aşağıdan yukarıya doğru ilerlemesi fiziken mümkün değildir. Diğer yandan, bir çatışma ortamında, Zekeriya'nın çatışmakta olduğu insanlara sırtını dönmüş olması mantıken açıklanabilir değildir. Tüm bu çelişkilere rağmen, soruşturmanın bu yönde derinleştirilmemiş olması, Erdal Eren davasında hükmün baştan verildiğinin en sağlam delilidir.

İddianamenin hazırlanması, mahkeme süreci o kadar hızlı gelişti ki bu jet yargılama sonucunda 19 Mart 1980 tarihinde Erdal Eren idama mahkûm edildi. . .

Başı dimdik yürüyordu

Ölümüne gülüyordu

Halkım unutmasın beni

Mutlak gelirim diyordu

Ali Ekber Eren

Ölüm öyle hemen kabullenilen, sineye çekilebilen bir şey değildir. Şu yeryüzünde bir daha olmayacağını bilmek, güneşin doğuşuna, çiçeğin açışına, derelerin akışına tanık olmayacağını bilmek ve kuru dallar gibi toprağın altında çürümeyi olgunlukla karşılamak hiç de kolay değildir. Hele ki yaşınız on yediye, ölümü anlamak da kabullenmek de çok kolay olmasa gerek. . .

Bir idam mahkûmunun yüzüne, ilk fırsatta asılarak yaşamına son verileceğinin okunması ve sabahın alacasında, darağacının dibinde, boynunda yaftayla kendisini hayal etmesi, kelimelerle izah edilebilecek bir şey değildir.

Kendi ölümünüze dair fermana tanık olmak ve öleceğiniz anı beklemek, beklerken de metin olmak taş gibi bir irade gerektirmektedir. İdama mahkûm edilen devrimcilerin, bunca cesur olması ve darağacına çıktık

larında tabureyi kendilerinin tekmelemesi işte o taş gibi iradenin gücüdür.

İşte kelimelerle ifade edilmesi imkânsız olan bu hislerini Erdal Eren sloganlarla karşılamıştı. Mahkeme heyeti, küçük yüzlü bu küçük adamın yüzüne karşı idam kararını okurken o dimdiktir... Küçük gözleri çakmak çakmak, katline ferman o kararı sonuna kadar dinler. Mahkeme salonunda sivil olarak bir tek avukatı vardır.

İdam kararı okunur ve son sözü sorulur Erdal'a... Zincirlerinden başka kaybedecek hiçbir şeyi olmayan Erdal'ın son sözü de tıpkı ilk sözleri gibi slogan olmuştur. Özgürlüğe ve bağımsızlığa, halkın kurtuluşuna dair sloganlardı bunlar...

Erdal'ın sloganlarının ardından, salonda bulunan subay ve astsubaylar tüm hışımlarıyla Erdal'a saldırıp, mahkeme heyetinin önünde dakikalarca süren kaba dayak işkencesi yapmıştı. Bu öyle bir dayak ki Erdal'ın özellikle suratına inip kalkan yumruklar, tekmeler... Kan içinde kalan küçücük bir surat... Mahkeme heyeti bu işkenceyi biraz da keyif alarak izlemiş, hiçbir müdahalede bulunmamıştı. Erdal'ın avukatı Nihat Toktay, mahkeme heyetinden bazılarının hafiften gülümsediklerini bile fark etmişti.

Mahkeme doğru dürüst yargılama yapmadan, esas ve usullere bağlı kalmadan idam kararını vermişti ancak işin temyizi vardı. Erdal'ın avukatları hiç zaman kaybetmeden temyize gitti.

Askeri Yargıtay 3. Dairesi, eldeki delilleri yetersiz bulup Erdal'ın idam kararını esastan, TCK'nın 59'uncu maddesinin gereği yerine getirilmediği için de usulden bozdu... TCK'nın 59'uncu maddesinin esprisi de şuydu; Erdal'a isnat edilen suçu işlediği iddia edilen tarihte, Erdal on sekiz yaşından küçüktü, yani reşit değildi. Bu durumda, hükümlünün yaşıyla ilgili bir itiraz söz konusu olduğunda mahkeme heyetinin hemen tam teşekküllü bir hastaneye sevk etmesi, oradan da kemik taraması

yapılarak, gerçek yaşının tespiti için adli tıpa sevki gerekmektedir... Erdal'ın avukatlarının ve bizzat Erdal'ın yaş tespitiyle ilgili taleplerine rağmen bu prosedür işletilmemiştir.

Erdal Eren'in idamının, o dönem gerçekleştirilen diğer birçok idam gibi gözdağı vermekten ibaret olduğunu anlamak için şu kadarcık izah bile yetiyordu aslında. Maktul, bir asker olduğundan, fail olarak yaftalanmış olan on yedi yaşındaki bu çocuğun jet hızıyla idama mahkûm edilmesi, ibret olsun diye atılan bir hamleydi.

YA TAM SUSTURACAĞIZ, YA KAN KUSTURACAĞIZ!

Devrimciler direniyorlar, biat etmiyorlardı. İlk başlardaki o homurtuları, bir zaman sonra slogana dönüşüyordu. Tüm önlemlere, yasaklara ve sıkı uygulamalara rağmen o cezaevlerinde olanlar bir şekilde dışarı sızıyordu ve Avrupa'nın birçok ülkesine protesto gösterileri yapıyordu. Bu durum darbecileri daha da kudurtuyordu, hepsi hep bir ağızdan ve yürekten, “*Ya tam susturacağız ya kan kusturacağız*” diyordu.

Kan kusturarak susturmaktı esas yaptıkları da... İşkencede katlemedediklerini darağaçlarına yolluyordu.

Devlet, Erdal Eren'e idam kararı vererek taammüden adam öldürme suçu işlemiştir. Bu suçu işleyenler, aradan geçen yıllarda ne sorgulanmışlar ne de yargılanabilmişlerdir. İşledikleri cinayetlerden dolayı bir gün yargı karşısına çıkmamak için anayasayla kendilerini güvence altına almışlardır.

1982 Anayasası'nın Geçici 15. Maddesindeki;

“12 Eylül 1980 tarihinden, ilk genel seçimler sonucu toplanacak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin başkanlık divanını oluşturuncaya kadar geçecek süre içinde, yasa- ma ve yürütme yetkilerini Türk Milleti adına kullanan, 2356 sayılı kanunla kurulu Millî Güvenlik Konseyi'nin, bu Konsey'in yönetimi döneminde kurulmuş hükümet-lerin, 2485 sayılı Kurucu Meclis hakkında kanunla görev ifa eden Danışma Meclisi'nin her türlü karar ve tasarruflarından dolayı haklarında cezaî, malî veya hukukî sorumluluk iddiası ileri sürülemez ve bu maksatla herhangi bir yargı merciine başvurulamaz.

Bu karar ve tasarrufların idarece veya yetkili kılınmış organ, merci ve görevlilerce uygulanmasından dolayı, karar alanlar, tasarrufta bulunanlar ve uygulayanlar hakkında da yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır.” hükmüyle kendilerini ve icraatlarını güvence altına alan bir zihniyetin, intikam duygularıyla, kendi halkından hesap sormasının adıydı tüm yaşananlar.

***

Mücadeleyi sonuna kadar, en iyi şekilde,
yürütme ve yükseltmekten başka amacım
yoktur!..

Erdal Eren

AHMET SANER

Ahmet SANER... 25 Haziran 1981 tarihinde İstanbul'da idam edilmiştir... Sol görüşlüdür... 22 yaşındaydı.

Yaptıklarımın hiçbir pişmanlık duymadım. Şunu bilin ki; dünyaya gelirsem mücadeleleri aynı şeyleri bir daha yapardım. Onun için kimsenin üzülmelerini istemiyorum.

Kimse üzülmessin.

Ben pişman değilim. Amerikan emperyalizmine ve onun uşaklarına karşı mücadele verdim. Verdiğim mücadele doğru bir mücadeleydi. Bundan dolayı üzüntü duymuyorum.

25.06.1981 İstanbul

Gece

***

VE KUZEYDEYDİ GÜNEŞ

Erdal'ı, Mamak Askeri Cezaevi'nin 34 nolu tecrit hücre-sine koymuşlardı. Mamak'taki şartlar korkunçtu! İnsana insanlığını unutturan bir eziyet yuvası... Tutuklulara savaş esiri muamelesi yapılıyordu ve savaş esirlerine her türden eziyetin yapılabileceğine katıksız inanarak her gün sistematik olarak eziyet ediyorlardı. Erdal'a ise özellikle işkence ediyorlar, bitkin düşüp de kendinden geçene kadar dövüyorlardı.

Erdal, onların nezdinde “asker katili”, onlardan birini hiç tereddüt etmeden çekip vurmuş bir caniydi. Azılı bir eşkıyaydı. İslah olmayacağına kanaat getiren mahkeme heyeti de idamına karar vermişti.

Erdal'ı havalandırmaya çıkarmıyorlardı. 34 Nolu tecrit hücresinin havalandırma kapağı da yarıya kadar açıktı. Erdal bu aralıktan hava alıyor ve havalandırmaya çıkan arkadaşlarına göz ucuyla buradan bakıp, gülümseyerek selamlayabiliyordu.

Cezaevinde sivil, asker ayrımı olmaksızın, herkes için askeri şartlar ve teamüller geçerliydi. Ast üst ilişkileri vardı ve bu astların en astı, en aşağılığı da mahkûmlardı. Onlar diğer tüm nefte renklere “komutanım” demek zorundaydı.

“Komutanım”

“Arz ederim”

“Emredersiniz!”

“Esas duruş” esastı. İcabında uykuda dahi esas duruşunu bozmayacaktın. Yat saati, kalk saati, spor saati... her şey askeri nizam içinde yapılırdı. Elbette dayak... Dayak, Mamak’ın ve diğer askeri cezaevlerinin en karakteristik özelliği idi.

Dayak ve işkence için her şey bir bahaneydi. Tuvalete gitmek için bile tekmil verilip izin istenecekti.

“Bir maruzatım var komutanım” diye gırtlaklar yırtılırcasına tuvalete gitmek için izin istenirdi. Tuvalete gitmeden önce ilk fasıl, temiz bir dayaktı. Ya tekmil beğenilmemiştir; ya çok bağırdın ya da neden bağırmadın türünden sözde bahanelerle zulüm devam ederdi.

Üstler koğuşa ya da hücreye girdiğinde astlar (mahkûmlar) yüzlerini duvara dönüp havaya bakmak zorundaydı. Hiçbir ast, hiçbir üstün değil yüzüne bakmak, gölgesine dahi bakamazdı.

Tüm o yasaklar ve işkenceler içinde türküler dökülüyordu dudaktan kalbe...

*Geldiğimizde otlar yemyeşildi
Ve kuzeydeydi güneş
Kömür deposu boşaldı işte
Mamak’a sonbahar geldi*

*Güneş altında tutsaklar
Geçen sonbahara bakıyorlar
Şirin mi şirin gecekondular evleri
Samsun asfaltında otomobiller
Ne güzeldir yollarda olmak şimdi*

Koğuşlar alabildiğine kalabalık ve karanlıktı. Koğuşların dışında neler olup bittiğini ancak seslerden anlayabiliyorlardı. Burada sağ-sol ayrımı bitmişti artık.

Sağcısı, solcusu, dincisi aynı koğuştaydı. Buna “karıştır barıştır” diyorlardı.

Mamak Cezaevi’nde çeşitli suçlara bulaşmış muvazaf subay, astsubay ve erler de vardı mahkûm olarak. Onların koğuşları, sivillerden ayırdı ama karıştır barıştır esası onlar içinde geçerliydi.

Cezaevinde sürekli ve sistematik olarak işkence yapılıyordu. En yaygın işkence şekli de kaba dayaktı. Dayaktan ve diğer sistemli işkencelerden ölenler oluyordu. Ama hiçbir güç yenilerinin ölmesini engellemeye yetmiyordu ve hiçbir sonuç işkencenin dozunu düşürmüyordu.

Erdal’a günlerce eziyet edip, dövdükten sonra, baygın bedenini kaldırıp atarlardı koğuşun önüne. Koğuştakiler Erdal’ı ayıltır, yaralarını sarardı.

Erdal’ı çeşitli sebeplerle alırlar, hücrelerinden ya da koğuştan çıkartırlar, “hangi elinle sıktın lan ?” diye başlırlardı küfürlerine. Ardından karnına, sırtına, suratına, o cılız vücudunun her yanına sopalarla, tekmelerle, yumruklarla eziyet ederlerdi... Onca eziyete rağmen ölmezdi, dayanırdı Erdal.

“Asker” takmışlardı adını Erdal’ın... Asker yat! Asker kalk!

Mahkûmlar intihar eder diye, aydınlanma lambaları koğuş ve hücre kapılarının dışındaydı... Mahkûmların kendi bedenleri üzerinde tasarrufta bulunma hakları yoktu. Ölmek yasak, öldürmekse bir haktır; o hak da cuntacılara aittir.

Mamak’ta tek gerçek vardı: Ben devletim, öldürürüm! Devlet istemedem ölmek yasak! Devlet eliyle gerçekleşmeyen her ölüm hükümsüzdür!

Falakacılar her gün, illa da geceleri iş başındaydı. Dört bir yandan, falakada inleyenlerin, haykıranlarının sesi gelirdi koğuşlara, hücrelere. Parmaklıklara sürtülen

coplarla uyanık tutulurdu diğer mahkûmlar. Gece ve mahkûmlar şahitti bu vahşete ve insanı insanlığından utandıran o çığlıklara. Askerler uygun adım 'rap rap' yürüyorlardı. O rap raplar tüm hücelere, tüm koğuşlara kâbus gibi çöküyordu.

Mamak'ta işkence yapılırken uyumak yasaktı. Herkes bilecekti işkenceyi. Diz çökeceklerdi işkence karşısında, itirazsız itaat edeceklerdi.

İki adımdı Erdal'ın hücresi ve o iki adımlık hücrede oturması yasaktı! Erdal bu günleri "zulüm günleri" olarak tanımlıyordu mektuplarında.

*Karanlıksın, zulüm yatar bağrında.
Koruyorsun hücrem bu düzen gibi
Asırların izi taşında durur
Eskimişsin hücrem bu düzen gibi...*

*Tırnakla oyulan sözler taşında,
Çıkan şimşekleri gördüm düşümde,
Parlıyordun karanlığın başında,
Sen zulümsün hücrem bu düzen gibi...*

*İki metre boyu, bir metre eni,
Eksik olmaz yaşı, yeşermiş nemi,
İğrenç geldi bana senin her günün.
Sen iğrençsin hücrem bu düzen gibi...*

*Sen insan kahpesi, topraksız cahil,
Benim azmim inan, seni çürütür
Bir gün devran döner bir akım gelir
Yıkılırsın hücrem bu düzen gibi...*

Mamak Cezaevi'nde işkence bir yaşam şekliydi. Bu ağır işkenceye dayanamayan mahkûmların önemli bir kısmının intiharı düşünmüş olması belki de doğal karşılanmalı.

İnsan vücudu, acıya ancak belli bir noktaya kadar dayanabiliyordu. İşkenceciler de bunun farkında olduklarından, işkenceye maruz kalan mahkûmların, acılarına son vermek için intiharı seçeceklerini bilerek, hücrelerde ve koğuşlarda intihar edilebilecek hiçbir materyal bulundurmazlardı... Buna rağmen ölen mahkûmlardan birçoğunun ölüm raporuna "intihar" yazılmıştır.

*Ben her zaman halkı sevdim
Onun için işte öldüm
İnsanlık utansın bundan
Dağlarıma selam saldım*

*Ankara adı kara
Bu yara başka yara
On yedi yaşındaydı
Kıyılır mı Erdal'a?*

Ali Ekber Eren

Erdal, girdiği bu yolda ölümün de olabileceğinin farkındaydı. Henüz on yedi yaşında bir çocuktuktu ya, o on yedi yıla taş gibi sağlam, su gibi duru bir bilinç sığdırmıştı...

***

KADİR TANDOĞAN

Kadir Tandoğan... 25 Haziran 1981 tarihinde İstanbul'da idam edilmiştir... Sol görüşlüdür... 23 yaşındaydı.

Sevgili aileme, anneme, Mediha ablama, Nuriye ablama, kardeşim Meliha, yeğenim Servet ve enişteme:

İnanın bu yaşamımda ölmeme değil, sizleri arkada, gözü yaşlı bıraktığıma üzülüyorum.

Kolay değil; benimki bir anlık şey. Ya sizler? Ömür boyunca içinizde bir burukluk, bir acı duyacaksınız.

İsteğim beni aklınıza getirdikçe ailenin bir ferdini, Kadir'inizi üzülmeyen, acı duymadan anabilmeniz.

Kolay değil, biliyorum. Beni düşünürken dünyada tek oğlunuz Kadir'inizi yitirmiş bir kişi olarak değil, sadece binlerce kişiden biri olarak düşünmenizi isterim. Böylesi belirli bir teselli, ama daha iyisini düşünemiyorum.

Ölmek de doğmak gibi doğal bir olaydır. Ölenlere değil, insan yaşayanlara sarılmalıdır. İşin en doğrusu budur. İnsan acıyla yaşayamaz. Yaşarsa da mutlu olamaz. İnsan yok olanla değil, ancak var olanla yaşarsa mutlu olabilir.

Temennim, bir arada hep beraber mutlu yaşamaktı, mümkün olmadı. Üzgünüm. Yaşam benle son bulmuyor, bensiz de devam ediyor. Yaşam yaşayanların üstüne kuruluyor.

Üzgün değilim; çünkü sizin de bir süre sonra kendinizi toparlayacağımızı, eksik aksak da olsa aile yaşamınızı eski rayının üstüne oturtacağımızı tahmin ediyor, teselli ediyorum kendimi.

Bu mektup elinize geçtiğinde ben ölmüş olacağım, üzgün değilim... Mektubum baştan sona hüznün dolu. Ama bu şartlar altında yazmak için aklıma hiçbir şey gelmiyor. Sizleri hüzne boğmak istemedim.

Mektubu uzun tutmayacağım. Hem yazacak fazla bir şey bulamıyorum, hem de fazla hüznün ve ayrılık kelimeleri iyi olmasa gerek. Bütün arkadaşlara, komşulara, akrabalara selam ederim. Her zaman sizi canı kadar seven , KADİRiniz...

25 Haziran 1981

***

BÜYÜYÜP DE ON YEDİNE GELDİĞİNDE BABAN SANA İDAMLAR ALACAK!

*Büyü de baban sana
büyü de büyü
Acılar alacak, yokluklar alacak
büyü de baban sana*

Yargıtay 3. Dairesi'nce hem usulden hem de esastan bozulan Erdal'ın idam kararına karşı Daireler Kurulu, Yargıtay 3. Dairesi'nin esastan ve usulden bozduğu davayı reddetti.

Bu retten sonra, daha yukarıda başvurulacak bir adli makam olmadığından, Erdal Eren'in idamının engellenmesi için adli olarak yapılacak hiçbir şey de kalmamış oluyordu.

Yargıtay, Erdal Eren'in idamını tam iki kez reddetmişti. Buna rağmen darbeciler, sonu baştan yazılmış olan bu oyunu, senaryoya bağlı kalarak oynamaya devam etti.

Erdal'ın idam kararı jet hızıyla Milli Güvenlik Konseyi (MGK) tarafından da onaylanmıştı. Kenan Evren, Konsey Üyelerine fikirlerini sormuş olsa da sonsuz bir itaatle Konsey Başkanı'na bağlı üyeler ses etmemiş, böylece Evren'in arzu ettiği biçimde o çocuğun idamını onaylanmıştı.

Tüm dünya da “İdamı engelleyelim, Erdal Eren idam edilemez.” kampanyası yürütülürken cuntacılar Erdal’ı asacakları darağacının siparişini çoktan vermişti. Tüm dünyaya gözlerini ve kulaklarını kapatmış, kendi korku ve zulüm imparatorluklarını kuruyorlardı. 12 Eylül faşizmine karşı direnişler arttıkça da “Sallandıracaksın üç beş tanesini, bak sorun kalıyor mu?” yaklaşımının da hakkını veriyorlardı. Ne zamandır bekleyen idam dosyaları hızla görüşülüp karara bağlanıyor ve infaz ediliyordu.

Erdal Eren’e isnat edilen suça dair en ufak bir delil olmamasına rağmen darağacına gönderilmesini sağlayan iradenin gücünü artık sizin hayal gücünüze bırakıyorum. Kendi yandaşı yargı organlarının bile içine sindiremediği bu kararı uygulamakta bir an bile tereddüt etmemişlerdir.

***

MUSTAFA ÖZENÇ

Mustafa ÖZENÇ... 20 Ağustos 1981 tarihinde Adana'da idam edildi... Sol görüşlüdür... 22 yaşındaydı.

Sevgili Babacığım,

Hepinizi ne kadar sevdiğimi bilirsiniz. Sizin de beni ne derece sevdiğinizi ve en iyi şekilde yetiştirmek için ne çok çaba ve fedakârlıklar gösterdiğinizi de biliyorum. Sizlere bu satırları yazmamın nedeni kendinizi bu konuda suçlamamanız içindir. Siz bana karşı görevinizi fazlasıyla yerine getirdiniz. Bu yüzden sizi kimsenin suçlamaya hakkı yoktur. Buna yeltenenler olursa, bilin ki onlar bile bile, ya da bilmeyerek bu sömürü düzenine köleliği savunanlardır...

Ben yolumu kendim çizdim. Şu veya bu şekilde. Kişisel hırs ve çıkarlar uğruna düzene sadık köleliği değil: emekten ve emekçiden yana olmayı, sermaye ve onun egemenliği ile sömürüsüne dayalı düzene karşı mücadeleyi seçtim.

Yürüdüğüm yolun ne kadar sarp, engebeli, dolambaçlı olduğunu da biliyordum. Çünkü sö-

mürücü sınıf emperyalizme göbeğinden bağımlı, çıkarları emperyalizmle aynı yönde ve devlete egemendi. Bu egemenlik ve saltanatı sürdürebilmesinin temel koşulunu; baskı ve şiddete dayalı politika ve bunu tamamlayan yalan, demagoji v.b. propaganda oluşturuyordu.

Zaten hiçbir zaman istikrara kavuşmayan, emperyalizme bağımlı, çarpık kapitalist düzenin açmazları derinleştikçe; baskı ve şiddet o ölçüde artmaktaydı...

Nitekim önce sivil köpeklerini halkın üzerine saldılar. Okulları, işyeri ve mahalleleri faşist zorbalara işgal ettirerek, geniş emekçi kitleleri, demokrat aydın ve öğrencileri köleleştirmeye çalıştılar. Katliamlar yarattılar. Olan bitenleri "anarşi ve terör" diye açıklayıp, sınıf mücadelesini örtbas etmeye kalktılar.

Bütün bunlar yetmedi. Sivil sıkıyönetim, bölgesel sıkıyönetim ve arkasından 12 Eylül... Emekçi sınıf ve tabakalarının kazanılmış tüm haklarının ortadan kaldırıldığı bir ortam. Her şey önceden hazırlanmış bir oyunun parça parça sahnelenmesi idi. Her sahne de başrol oyuncularını değiştiriyordu. Ve Türkiye emekçi halklarının devrimci mücadelesinin yükselmesini önleyemedi. Hiçbir zaman da önleyemeyecektir.

Ben ve daha yüzlerce kişinin öldürülmesi, ülkemizde yaşanan sınıf savaşını durduramayacak ve bu savaş, bu bozuk düzen tüm pislikleriyle tarihin çöp sepetine atılmaya kadar sürecektir.

Sizlere veda mesajı olarak yazdığım bu satırları bitirirken, tek isteğim sabır ve iradenizi koruyarak; bu olayı bir aile faciasına dönüştürmemenizdir.

Birol Öztürk

Hepinize sonsuz selâmlar, saygılar ve sevgiler.

Elveda...

***

o büyük gün geldiğinde

ben kim bilir kaç yıldan beri
ebedi yatağında toprağın derinliklerinde
sonsuz bir uykuda uyuyor olacağım
fakat alınca ne zamandır beklediğim haberi
uyanıp, sesimi kimse duymadan
o büyük zaferin tarifsiz coşkusuyla
kara toprağın altından, ben de haykıracağım.

unutup geçmişte kalan acı dünü
kimbilir belki bir kış günü
üzerimi yorgan gibi kaplayan
bembeyaz karın soğuşundan....
ya da sonbahar mevsiminde
kemiklerime işleyen yağmurdan duyacağım
ve milyonları saran o doyulmaz sevince
ben de sessizce ortak olacağım.

mevsim ilkbahar sıcak bir yaz olsa da
gece gündüz farketmez ben her zaman hazırım
adımın yazıldığı taş bile yıkılsa da
kalmamış ta olsa şu dünyada mezarım
hatırlayıp tek canlı gelmese başucuma
o müjdeyi ben doğadan alacağım
nasırlı ellerce yaratılan o görkemli bayrama
hiç kimse farketmeden ben de katılacağım

Mustafa Özenç

ASMAYALIM DA BESLEYEYLİM Mİ?

Şu devrimciler olmasaydı, Kenan Evren ne güzel yönetirdi şu memleketi! Mademki var idiler, mademki Kenan Evren'in memleketi bir güzel yönetmesine mani idiler, o halde o da asardı.

12 Eylül askeri darbesinin mimarı Kenan Evren, Erdal'ın idam kararına ve topyekûn uygulanan idam cezalarına karşı oluşan tüm bu tepkilere hiddetlenmiş ve 12 Eylül'ün psikolojisini ifade eden bu sözleri etmişti:

“Asmayalım da besleyelim mi?”

Kenan Evren'in ağzından dökülen bu kelamı anlatacak en iyi tasvir şudur:

“Merdi kıpti şecaat arzederken sirkatin söyler”

Yani “Çingenenin merdi, kendini överken hırsızlığını söyler.”

“Asmayalım da besleyelim mi?” yaklaşımı, Kenan Evren başta olmak üzere 12 Eylül cuntacılarının kin ve intikam hisleriyle halka saldırdıklarının en yalın ifadesidir.

Cunta her zaman herkese düşmandır. Cuntalarda adil yargı ve adalet söz konusu değildir. Hangi gerekçeyle ve dünyanın hangi ülkesinde olursa olsun, askeri cuntalar antidemokratiktir, insana ve insani yaşam taleplerine karşıdır. Askeri darbeler, kanla beslenir; kitlelerin korkularıyla büyür, serpilir.

Tarihi, askeri cuntalarla dolu Türkiye, bu açıdan acılar beşiğidir. Gelecek nesillere, yaşadığımız bu acıları

miras olarak bırakmamak adına, her şartta askeri cuntalara karşı çıkmak ve cuntacılarla hesaplaşmak zorundayız.

Askeri cunta insanlık suçudur! Cuntacılar halka hesap vermelidir! Ancak o cuntacılar, kurdukları o düzen içinde, yine bu halkın alın terinden artırdığı vergileriyle, emeklilik maaşı alarak beslenmektedir.

Siz, on yedi yaşında bir çocuğu, delilsiz, ispatsız astınız! Bir tek Erdal'ı beslemek zül geldi size. Ama bu halk, tüm günahlarınıza rağmen sizi besliyor. Umarım bir şeyler düğümleniyordur boğazınızda!

Büyü de baban sana

Büyü de büyü

Bitmez işsizlikler, açlıklar alacak

Büyü de baban sana

Çağlar geçecek, tarih sorumluları yakasından tutup halkın önüne atacak. Erdal ise hep on yedi yaşında kalacak. Hep genç, çelimsiz ama mıh gibi bakan bir oğlan olarak halkın gönlünde bir sevda olacak.

O, bu ülkenin "Gökçe Fidan"ı olarak anılacak hep. Yine onun adına türküler yakılacak, şiirler yazılacak...

Cezaevinde kaldığı dönemlerde kadınlar koğuşundaki arkadaşlarından biri (Meral Bekar ya da Fatma Subaşı) Erdal'a bir şiir yazar, bu şiiri de Erdal'a vermek ister;

"Sana bir şiir yazdım Erdal" der.

Erdal mahcup, çekingen ve biraz da muzip:

"Ölmeden mi?" der.

Arkadaşı mutlak bir inançla:

"Sen ölmeyeceksin Erdal" der.

Görüldüğü üzere Erdal artık ölümsüzdür. Adıyla ve uğruna canını verdiği dünya görüşüyle artık sonsuzluktadır. Sonsuza kadar yaşayacaktır.

Erdal, onuruyla ve tüm masumluğuyla bir defa öldü. Ya onu öldürenler, her gün ölüp ölüp dirilmektedirler.

Yine cezaevinden bir anekdot:

Erdal, her gün gelir, pencerenin kıyısına oturur, öyle saatlerce oyalanmış. Kadınlar koğuşundan Fatma Subaşı:

“Spor yapsana Erdal. Neden öyle hareketsiz duruyorsun?” diyerek, spor yapması gerektiğini ve bunun önemini anlatır.

Ertesi gün Erdal, nerden bulmuşsa artık, avucunun içine sığacak büyüklükte siyah bir plastik halka bulmuştur ve o halkayı sıkıp bırakmaktadır. Fatma Subaşı'ya, muzipçe gülümseyip:

“Bak spora başladım” der.

Beslemedi astı... Erdal, elleri arkasından bağlı bir tutsak, Evren omuzları apoletli, kudretli yasa koyucu...

Cellat diye kime denirdi? İpi idamlığın boynuna ge-

Şunu bilmenizi ve kabul etmenizi isterim ki sizin binlerce evladınız var. Bunlardan daha niceleri katledilecek, yaşamlarını yitirecek, ama yok olmayacaklar. Mücadele devam edecek ve onlar mücadele alanlarında yaşayacaklar.

Erdal Eren

çirene mi? Bu kadar basit miydi cellat olmak? Evren, cellat değil miydi bu davada?..

Kararı tarih veriyor artık!

ALİ AKTAŞ

Ali Aktaş... 23 Ocak 1983 tarihinde Adana'da idam edildi... Sol görüşlüdür...

Sevgili anacığım,

Sevgili babacığım,

Bu satırları yazıp bitirdikten sonra hayata veda etmiş olacağım ve belki bu mektubu yazıp bitirdikten sonra sizlere ya ulaşır ya ulaşmaz bu hususta da pek bir güvencim de yoktur. Çünkü yazıp da size yollayacağım bu veda mektubumun içeriği çok geniş veya kendilerince yasak olacaktır. Ulaşacaksa dahi yine kendilerince politika icabı olacaktır.

Sevgili babacığım ve anacığım,

Ben bir inanç uğrunda gidiyorum. Evet, doğruluğuna inandığım bir inanç uğruna fakat bu inancım mevcut düzene karşı olmak, sömürü soygun düzenine karşı olmaktır.

Ben bir davadan yakalanmış ve yargılanmış isem de bu işin yalnızca formalitesidir. Çünkü benim asılmam için koyulması gereken hukuki bir delil

olması gerekir ki durum delil yetersizliğiyle de olmasına rağmen ve karar kanaat üzerine olmasına rağmen ben idama götürülüyorum.

Evet, ben söz konusu adamı öldürdüğüm için değil, Emperyalizme, Faşizme, Sosyal-Emperyalizme, Sosyal-Faşizme karşı yılmaz usanmak tavizsiz mücadelemden dolayı asılmaktayım.

Evet, onlar bizim nefes alışımızdan dahi korkmaktadır.

Oysaki ben maddi olarak yok olsam da manevi olarak yok olmayacağımı da biliyorlar.

Evet, ben ve benim gibiler inandıkları davaları uğrunda madden ölsek de manevi yaşarız yaşayacağız, buna inancım tamdır.

Ben ölüme gideceğimi delil yetersizliği olmasa da dahi baştan beri biliyordum. Çünkü onlar kendilerinin yaka mahva götürecekleri halka ve devrime ihanet etmeyenlerin yüreklerinde derin bir korkudur.

Ben yakalanabilirim ama halkımın mücadelesi hiçbir zaman ölmez öldürülemez. Halk bağrında nice tohumu, tohumları türetmiş ve türetecektir. Evet, ben ölüme giderken hayata erken veda etmekte olmama yanmaktayım. Yoksa öleceğime değil. Her gün her zaman ölümden korkmadım. Korkmayacağım da.

Çünkü, ben anamdan babamdan ben, halkımdan korkusuzluğu, acı içinde ıstırap içinde yokluk ve kıtlık içinde sabrı, sabretmeyi inançlarımla düşmana .... Yaşamayı hem de başı dik ve gururluca yaşamayı ama bir saat daha bir saniye daha.

Size çok şey yazmak istiyordum zaman zaman,

ama yazamadım. Nice yazacaklarımdan, nice söyleyeceklerimden ancak söyleyebilip yazabileceklerimden başka bir şey ne söyleyebildim, ne de yazabildimse de bunu anlarsınız inancındayım.

Babacığım benim için çok uğraştın. Farkındayım. Belki kar etti, belki etmedi ben baştan bilmeme rağmen yine de seni yanlış düşüncelere kapılmanız için bir şey demedim. Yine de uğraşlarının borcunu ödeyemedimse de, en azından şerefimle düşmana teslim olmaksızın gitmem, hayata veda etmem dahi umarım sizin için yüzü kara olmaktan da iyidir.

Anacığım beni bizi ne suncılar içinde var ettiğini, ama yeniden var edebilmemin de ne kadar güç olduğunu biliyorum ve senin acının derinliğini şimdiden anlayamıyor değilim. Onun için şimdiden acımı paylaşmak istersem de elimden gelen bir şey yok. Fakat sana bir tek şeyim varsa oda oğlunun senden aldığı senin gibilerden aldığı ilhamı ve kuvvetin inancıyla halka ihanet etmeyen biri olarak gitmemdir.

Ben şuan yazdığım ve yazamadığım nice dost ve akranlarımla tümünü yüreğimde taşıyarak, bilincimde taşıyarak gidiyorum.

Evet, Ganime analar, Hatun analar, Hüsne nine-ler Zehra nineler Hamit amcalar. Abbas babalar, Nursel bacılar, Yusuf kardaşlar ve daha bilmem kimler kimler. Ben sizden gelmiş, ben bağrınızdan türemiş biri olarak sizleri düşünmeksizin nasıl giderim hiç mümkün mü?

Evet sevgili analarım, babalarım.

Ben gidiyorum. Giderken şerefimle gidiyorum.

Ama onlar, sömürücüler, sömürü soygun düzeninin sahipleri komprador patron ağa devletinin savunucuları şerefsizlikleriyle her gün ölecekler.

Biz halkımız uğrunda girdiğimiz mücadelede; ben, inanarak, elimden gelen tüm mücadeleyi yaptım D.H.B. örgütüne mensup olarak yargılandım ve D.H.B / TKP ML Hareketi örgütü davasına dâhil edildim.

Ben hiçbir şey kabul etmedim. Ama evet ben bu örgüte inandım ve hala inanıyorum. Ona her şeyimle, içten inanıyorum. Benim verdiğim mücadele sizce, halkça takdirini yapacak ve değerini biçecek-siniz. Sizlere bunları dahi yazdımsa da inanın pek de içten geçerek de yazdırtabilirdim.

Beni bağışlayın.

Sizleri, halkımı unutmayacak olan ben oğlunuz

Ali Aktaş

O daha bir çocuk!

Yapmayın!

Kıymayın ona!

Vurmayın o kirli ellerinizle körpecik bedenine!

O daha bir çocuk!

Yapmayın!

Asmayın...

Hücrenin yarım açılmış havalandırma deliğinden bakan bıyıksız ve sakalsız bir yüz... Hayli geçkin, bitkin... Zayıf ya da cılız tabirlerinin de yetmediği bir hal... Yara içinde her yanı, gözaltları morarmış ama o kara gözler yine ve hep ışıltılı...

Erdal gözleriyle yaşıyordu özgür ülkesini. Arkadaşları havalandırmaya çıkarken göz göze geliyorlardı ve o kısacık anda gözleriyle konuşuyorlar, sarılıyorlar, birbirlerinin alınlarına ateş gibi öpücükler konduruyorlardı.

“Nasılsın Erdal?”

“İyiyim. Çok iyiyim. Merak etmeyin”

“Canını çok yakıyorlar mı?”

“Beni boş verin şimdi. Siz nasılsın? Bacılar nasıl?”

“Hepimiz de çok iyiyiz. Seni bekliyoruz”

Tüm gözler bir araya gelir, ağız birliği eder ve Erdal’ın gözlerine doğru haykırırcasına hasbıhal ederdi.

O dar avluda, kısacık havalandırma süresinde askeri nizam sıra olunur, uygun adım yürünerek, copla, tekmeyle askeri marşlar söyletilmeye zorlanırdı tüm mahkûmlar.

İstiklal Marşı’nın on kıtası ezbere okunacak! Gençliğe Hitabe ezberlenecek ve gırtlaklar yırtılırcasına okunacaktı “oku” emri geldiğinde.

...Bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde, iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hatta hıyanet içinde bulunabilirler. Hatta bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlilerin siyasi emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr-u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir...

Mamak, insanlığın unutulduğu ve insanlığın unutulduğu bir yerdi. Bir zaman sonra tüm mahkûmlar o parmaklıklar gibi, demir kapılar gibi pas kokmaya başlamıştı.

Mamak’a girenler için bir daha dışarı çıkabilme umudu yoktu. Mamak, mezardı. O mezara bir defa gidersiniz ve sonsuza kadar orada çürüyerek kalırsınız. Mamak öyle bir yerdi... İnsanların diri diri gömüldüğü, yerin üstündeki toplu mezar.

Erdal’ın abisi Erkan Eren, Erdal’a yapılan ağır işkencenin izlerini görmüş, o vahşetin Erdal’da bıraktıklarına bizzat şahit olmuştu. Birileri kardeşine işkence yapıyor, eziyet ediyordu ama o çaresiz tüm bunları sineye çekiyordu. Erdal Eren’in kardeşi olmaktan dolayı, yıllarca çaldığı tüm kapılar yüzüne kapanacaktır. Erdal Eren’in abisi olmak, tanıdığı olmak, arkadaşı olmak, uzun yıllar

affedilmez bir suç olacaktı. İşte 12 Eylül, o fidanları da-rağaçlarında sallandırırken, geride kalanları da böylece tecrit ediyordu.

Erdal'ın annesi Şadan Eren ise, doğal olarak 12 Eylül'e karşı nefret duyuyordu, sadece nefret! Elinden başka ne gelirdi ki? Bir anne olarak, insana yakışır duyguların en radikal olan nefretle doluydu yüreği.

Dışarıda kalanlar için de durum farklı değildi. Baskı ve zulüm dışarıda kalanlar için de kol geziyordu. Sokağa çıkma yasakları, ansızın basılan evler ve işken-ce... İçerdekilerden hiçbir haber alınamıyordu. İçeride yaşanan doğaüstülük dışarıda yaşananların gölgesinde kalıyordu çoğunlukla. Acının ve hep kaybetmenin, mec-buren sınındığı bir çağdı bu!

Erdal'ın da evde olduğu bir gün bir arkadaşı gelmiş ve Erdal'la görüşmek istediğini söylemişti annesine. Erdal banyo yapmış, üzerini de yeni giyinmişti henüz. Kapının önünde bir şeyler konuşmuşlardı Erdal'la arka-daşı.

“Ben çıkıyorum. Sonra görüşürüz” demişti Erdal ve babasından da harçlık alarak arkadaşıyla çıkmışlardı.

Annesinin Erdal'ı son görüşü buydu işte.

Sonrası yok.

Gözüne bakmaya kıyamadığı evladını gözaltına al-dılar, cinayetle yargıladılar ve bir buçuk ayda idam ka-rarı verdiler.

Her şey işte böyle ansızın geliyordu. Ne olduğunu anlayana kadar da iş işten geçmiş oluyordu.

Kurşun seslerinin türküleri, zılgıtları vurduğu bir çağdı.

***

...

Ben,

*Jandarma dipçiklerinin
meydanlarında şaha kalktığı,*

Sokakları

*Barut ve ölüm kokularının
sardığı ,*

*Bir sonbahar akşamında,
üç kurşun sesiyle doğdum.*

Senin için:

Doktor-hastabakıcı ,

Ebe-hemşire ,

Yahut suyla ekmek

ne ise ,

benim için

sehpa ve ölüm,

barut ve ateş

yahut kavga

o'dur.

Ve kavgasız geçen günlerimin neşesi yoktur.

*Necati Siyahkan
Nataşa şiirinden*

...

RAMAZAN YUKARIGÖZ

Ramazan Yukarıgöz... 29 Ocak 1983 tarihinde İzmit'te idam edildi... Sol görüşlüdür.

Değerli aileme,

Annem, babam ve kardeşlerime,

Sizleri ne kadar sevdiğimi bilirsiniz. Sizler için birçok şey yapmak istedim ve her zamanda isterdim.

Ancak bulunduğumuz ülkenin koşulları ve sömürü mekanizmasını yönlendirenlere sizlere karşı ve genelde halkıma karşı, tüm emekçi ve ezilenlere karşı uyguladığı baskı, zulüm ve sömürüyü yemeden, onlara karşı savaşmadan bunların, yani sizlere yapmak istediğim şeyleri, yerine getirmenin imkânı yoktu.

Faşizme ve emperyalizme karşı halkın yanında yer almak gerekirdi. Ben de bunu yaparak halkın mücadelesine en ön saflarda katılmaya çalışarak, sizlere ve halkıma olan görevlerimi her zaman elimden geldiğince yerine getirmeye çalıştım.

Son görevimi de şimdi yerine getiriyorum. Benim için üzülmenizi gözyaşı dökmenizi istemem.

Devrimci olarak yaşadım devrimci olarak ölüyorum.

Sizleri her zaman seven ve sayan oğlunuz kardeşiniz.

Ramazan Yukarıgöz

Değerli Anama,

Beni cezaevinde dışarıda ve her zaman her yerde yanımda olarak hiçbir zaman yalnız bırakmadın. Sana olan borcum asla ödenmez, burada şereflice yaşayıp şereflice öterek sana olan borcumun bir kısmını ödemek istiyorum.

Seni her zaman canından çok seven oğlun

*Ramazan Yukarıgöz
Sevgi ve saygılarımla*

***

OĞLUN BİR ERİ VURDU CEZASI İDAM!

Konsey Başkanı Kenan Evren, Erdal'ın idamına dair 1980/1292 esas 1980/100 sayılı dosyanın görüşülüp karara bağlanmış halini Konsey'de oylarken hiçbir ayrıntıya girmeden, dosya üzerinde kendisine izahatta bulunan astın, tekmil verircesine yaptığı sunumun ardından "Kabul edenler, etmeyenler? Kabul edilmiştir." deyip "Allah taksiratını affetsin" diye hayır dualarını eksik etmeden sair evrakların altına imzayı çakmıştı. Diğer konsey üyeleri de tanrıya itaat edercesine sırayla attılar imzalarını. Erdal, cezaevinde beklemektedir çıkacağı uzun yolculuk için hücre kapısının açılmasını.

Erdal'a idam cezası kesilip, kalem kırıldıktan sonra ve temyiz yolları da kapanınca, Erdal'ın emekli öğretmen babası Ahmet Eren, Kenan Evren gibi, ruhunu kaybetmiş cunta mimarına bir umut diyerek mektup yazar. O mektupta bir babanın acı dolu yakarışı, çaresizliği vardır:

"Emekli bir ilkokul öğretmeniyim. Cumhuriyetle beraber büyümüş, Atatürk ilkelerine içtenlikle inanmış ve öğrencileri bu prensiplerin ışığı altında yetiştirmek için çırpınarak otuz yılımı harcamış bulunuyorum.

Oğlum Erdal Eren henüz meslek lisesi öğrencisiyken, kötü ve art niyetli kişilerin kurbanı olarak bir

felaketin içine düşürüldü ve sonunda idam cezasına mahkûm oldu.

Olayı, evimi aramak için gelen sivil polisler, 'Oğlum bir eri vurdu, cezası idam' diyerek duyurdular. 'Keşke oğlum vurulsaydı da asker katili olmasaydı' dedim.

Sonradan, olayı evlerinden izleyen vatandaşlardan bazıları, eri vurana gördüklerini ve sanık olarak televizyondan gösterilenin, boşuna suçlandığını, başka bir vatandaş da, bir şahsın çöp bidonundan bir tabanca çıkararak Erdal'a verdiğini, bu suretle de fiilin Erdal'a yüklediğini söyledi.

Oğlumun, bu eylemin faili olacağına kesin olarak inanamıyorum. Nitekim yargılama safahatı, yüksek daire ve genel kurul bozmaları ve muhalefet şerhleri, amme vicdanında da bu endişeleri arttırmıştır.

Adli hatanın telafisinin mümkün olamayacağını takdirini yüce sorumluluk yüklenen temiz vicdanlarınıza bırakıyorum.

Suçun işlendiği zaman, oğlum 18 yaşına gireli 3 ay olmuştu. İşlediği varsayılan suç eğer 3 ay önce vuku bulmuş olsaydı, yapılacak indirimden de yararlanacaktı.

Bugüne kadar adaletin, gerçek suçlunun o olmadığına kanaat getireceğine inanarak avundum.

Gerçek suçluların bulunması için gerekenin yapılarak, dönülmesi mümkün olmayan bir duruma meydan verilmemesine, yüksek makam ve vicdanınıza ait af atıfının lütfedilmesiyle ölüm cezasının değiştirilmesine, bizlerin de acı içinde kıvranarak ömrümüzün sonunu beklememizin önlenmesine delaletleriniz diler, derin saygılarımı sunarım."

Erdal idam edilince babası büyük acılar çeker ve bu acılara ancak üç yıl dayanabilir. Erdal, yirmi yaşında ola-

cakken babası kalp krizi geçirir ve zamanın hiçlik noktasında baba oğul bir kere daha buluşurlar. Annesi ise, garip bir tesadüftür ki bir askeri aracın çarpması sonucu kaza geçirir, uzun süre bu kazanın izlerini taşır. Erdal'la yaşadığı o güzel günlerin asla geri gelmeyeceğinin acısı halen yüreğinde kor kor yanmaktadır.

Erdal, sorgusunda 2 Şubat 1980 tarihinde, 30 Ocak 1980 tarihinde öldürülen ODTÜ öğrencisi M. Sinan Suner'in katledildiği yerde yapılan korsan gösteriye katıldığını ve jandarmayla çıkan çatışmada silah kullandığını ama silahını askere değil havaya sıktığını kabul eder.

O dönemler bu türden korsan gösteriler oldukça yaygındır. Korsan gösteri devrimci örgütlerin en radikal eylemlerinden biri olup, silahlı direnişi, çatışmayı da içinde barındırır. Bu gösteriler kısa sürer ve alabildiğine radikal olduğu için çok ses getirir. Etki tepki yasasının bir gereği olarak da güvenlik güçlerinin korsan gösterilere karşı tepkisi de çok sert olurdu. Bu sertlik, genellikle silah kullanmak şeklinde olurdu.

Göstericilerin silahlı olanları eylemin güvenliğini almak için hâkim noktalara konuşlanırdı. Erdal da silahlıydı ve askerlerden uzak, üç buçuk metre yüksekliğinde bir yerdedi. Gösteri başlayınca kısa bir sürede jandarma müdahale etti ve çatışma çıktı. Erdal silahını ateşledi. Tek bir mermiyi bile askere sıklamadı, üç el havaya ateş etti. 7,65 mm çapında Çeska Marka 525874 nolu tabancasıyla ateş etti Erdal.

İşte o hengâmede er Zekeriya Önge arkasından vurularak öldürüldü. Erdal'a yüzü dönük olarak vuruldu er Zekeriya Önge.

Ne gariptir ki cuntacılar, halkın çocuklarını karşı karşıya getirip savaştırmayı başarmışlardı. Zekeriya Önge, askerliğinin biteceği günü, her akşam şafak defterinde bir günün daha üzerini karalayarak bekliyordu. O da gencecik yaşında kaybolan, solup gitmiş bir çiçektir. Emir almıştı, aşağısı sakal, yukarısı bıyıktı onun için.

Emir demiri keserdi ve Zekeriya, demiri bile kesip atan o emirler karşısında seçeneksizdi.

Her fidan ağaca dönmüyordu işte. Erdal'la Zekeriya, aynı ormanın farklı cephelerindeki fidanlar olaraktan, ağaca dönüşmeden solup gittiler. Zekeriya da Erdal gibi Giresunluydu. O da Giresun'un denize uzak ama Erdal'ın doğum yeri olan Şebinkarahisar'a oldukça yakın Alucra ilçesindendi. Bu iki çocuk, hiç bilmediler hemşeri olduklarını. Bilselerdi, kollarlar mıydı birbirlerini? Ortak düşmana karşı cephe alabilirler miydi?

Zekeriya Önge, tam teçhizatlı olarak, diğer manga arkadaşlarıyla geldi olay yerine. Biraz sonra da yeryüzünün en korkunç komutu geldi:

“Ateeeeeeeş!”

Otomatik tüfeklerden çıkan cayırtılı seslere, tek tek atan tabanca sesleri karıştı. Koşuşturmalar, siper almalara, sloganlar, sloganları bastırmaya çalışan küfürler, siren sesleri ve ete değen kurşunun girdiği yerden fıskıran kızılık ve ölüm!

Korkuyorum anne, al beni içine!
Alışamadım anne, al beni yine!

Büyüdüm anne, evler büyüdü.
Büyüdü pabuçlar, yollar büyüdü.

Orduya istiyorlar, savaş çıkar diyorlar.
Silah veriyorlar anne, bana “öldür” diyorlar.
“Yat” diyorlar anne “kalk” diyorlar.
Beynimi yiyorlar anne, beynimi yiyorlar.

Kapat televizyonu anne, seni de kandırıyorlar,
oyunu verme anne!
Oyuna gelme anne!

Şurası bir gerçek ki; yapılan araştırmalara göre, Erdal'ın Zekeriya'yı öldüren kurşunu sıkılmış olması, fizik kuralları açısından mümkün değildir. Söz konusu o fizik kurallarına ilerleyen sayfalarda ayrıntılı olarak değineceğiz.

Bu iki çocuk, birbirlerinin ne faili ne de maktulüdür.

***

ÖMER YAZGAN

Ömer Yazgan... 29 Ocak 1983 tarihinde İzmit'te idam edildi... Sol görüşlüdür...

Sevgili Anama, Babama ve Kardeşlerime,

Şu anda saat 04.00 ve ben infaz için son hazırlığım olarak bu mektubu yazıyorum.

Bundan böyle benim düşmanlarım sizlerin de düşmanıdır. Siz olmasanız da benim kanımı yerde bırakmayacak kardeşlerim var.

Halkımızın yazgısı bu değil. Çok evladını kaybetti. Ama bir gün kazanmayı da öğrenecek. Diğer devrimciler sizlerin evladıdır. Tarih, biz zulme karşı çıkanları her zaman haklı çıkardı, çıkaracak.

Malım mülküm yok ki miras bırakayım. Size ve yoldaşlarıma ancak mücadele anılarımı miras bırakabilirim.

Ben şu anda oldukça moralliyim. Beni tek üzen şey, Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi'nin bir üyesi olamadan ölüme gitmektir.

Gelecek, devrimcilerin birliği ile partimizin geleceğidir, buna inanıyorum.

Halkımızın mücadelesi haklıdır, meşrudur. Meşru olmayan, bu zorbaca düzeni sürdürmekten yana olan katillerdir.

Biraz acele etmek zorundayım. On dakika bile bana çok görüldü. Elimde kelepçe ile yazmak zor.

Yeğenlerim geleceğimizin umududur. Ben düşüncelerimi daha önce çok yazdım. Burada tekrarlama gerek yok. Bana inanın yeter.

Gözyaşlarımızı düşmanlardan gizlemeyi öğrenmelisiniz. Kesin olarak soğukkanlılığınızı yitirmeyin.

Az sonra son görevimi yapmak üzere darağacına çıkacağım. Sloganlarımı haykıracağım, dizlerim titremeyecek. Yirmi yedi yaşına bastığım bu gecenin sabahını kimse unutmayacak.

Ellerinizden öperim.

Tek Yol devrim.

Kahrolsun Faşizm!

Ömer Yazgan

***

PİYADE ER ZEKERİYA ÖNGE, GİRESUN, EMRET KOMUTANIM!

“Uzun künye” denir buna. Askere gidildiğinde ilk iş olarak uzun künye ve kısa künye öğretilir, acemi birliğinde. Zekeriya da kim bilir kaç defa tekmiil verip de bu uzun künyesini okumuştur, gırtlaklarını patlatırcasına bağırarak?

“Vatan borcu” diye öğrenmişti askerliği. Vatan borcu; namus borcuydu. Eline kına yakılıp, hayır dualarıyla uğurlanmıştı elbette asker ocağına... Peygamber ocağına... Bir metre seksen dört santim boyunda, koç gibi bir Anadolu genciydi Zekeriya. Sağcılıkmuş, solculukmuş belki sivildeyken önemliydi ama asker ocağında tek dava vardı o da vatan görevi.

Hakkında şiirler yazılmadı Zekeriya'nın. Filmleri çekilmedi... Erdal Eren'i anlatan kitaplarda ve araştırma yazılarında, sadece adı geçti.

Sağcı mı, solcu muydu? Okumuş muydu? Hakkında kimseler bir şey bilmedi Zekeriya'nın. O, Erdal Eren'in hikâyesi anlatılırken adı geçen ve Erdal'ı darağacına göndermek isteyenlerin en sağlam bahanesi olarak aldı tarihteki yerini.

Giresun ili Alucra ilçesindendi. Evliydi. Anası Telli Önge, Zekeriya'nın ölüm haberini TRT'den duyduklarında “Belki o değildir. İsim benzerliğidir.” diye kabul etmek istemese de bu ölüm Zekeriya'nın ölümüydü.

ADI SOYADI	: Zekeriya Önge	
RÜTBESİ	: P.Er	
SICİL NO	: 1979-2	
BABA ADI	: Aziz	
MEMLEKETİ	: Giresun	
SENEDAT YERİ TARİHİ	: Ankara - 02.02.1980	
DEFİLİ YERİ	: Çarşoluğu	
SENEDAT MEDENİ	: SMah Kazası	

Önemli bir diğer iddia ise Zekeriya'nın aynı çatışma-
da başka bir askerin, Hüseyin Pişke'nin, kaza kurşunuyla
öldüğüne dairdir ki; bu konunun üzerine hiç gidilmedi.
Çünkü başka bir çocuk, Erdal, asılmalıydı.

Zekeriya'nın ölüm sebebi üzerine araştırma yapılır-
sa ve gerçekler ortaya çıkarsa, ibret olsun diye asılması
planlanan Erdal'ın hayatını bağışlamak zorunda kala-
caklardı.

Zekeriya Önge hakkında ne yazık ki çok bilgi yok.
Oysa olsaydı, bu kitabın sayfalarında iki çocuk birbir-
lerinin gözlerine bakarak, "Biz düşman değil, kardeşiz"
diyebilirdi ve bu haliyle tarihe kalsalardı... Çok is-
terdim.

Er Zekeriya Önge, sırtından vuruldu. Kurşun geldi,
yüreğini parçaladı ve çok kanadı o yürek. Kan kaybın-
dan hemen öldü Zekeriya.

Çatışma çıkmıştı, Erdal'la çatışıyordu Zekeriya ve
Erdal ondan daha yüksek bir yerdeydi. Çatıştığı Erdal'a
sırtını dönmüş, Erdal da bu halk çocuğuna arkadan kur-
şun sıkmış, o kurşunsa aşağıdan yukarıya doğru ilerle-
mişti Zekeriya'nın bedeninde. Öyle diyordu Hipokrat
Yemini etmiş Adli Tıp doktorları. Oysa Zekeriya'yı vu-
ran kurşunun Zekeriya'nın arkasında, eylemcilere ateş
eden Er Hüseyin Pişke'nin tabancasından çıktığını söy-
leyenler de vardı. Ama konuşmadılar ya da susturuldu-
lar. Tarih, o noktada karartılmıştı.

Zekeriya Önge'yle ilgili Giresun Valiliği web sitesinde yayınlanan şu kısacık bilgi ve hatları belirsiz, soluk fotoğraftan başka bir şeye ulaşamadım ne yazık ki.

Temennim o ki Zekeriya Önge hakkında daha detaylı bilgilerle yeni fotoğrafların bu kitabın diğer baskılarında ya da başka kitaplarda yer alması...

Onun gerçek katili, şimdilerde ellili yaşlarını sürüyor olmalı. İşlediği o büyük günahın vicdanında yarattığı uçurumla, nasıl bir yaşam sürüyor acaba Zekeriya'yı vuran?

Zekeriya'nın "Ateeeeş!" emrini aldıktan sonra, o tetiğe hangi hislerle dokunduğu ve sırtından giren kurşun canını alırken son sözlerinin ne olduğu hiç bilinemedi. Belki de Erdal'ı görmüştü. Namlusunu doğrultup da tetiğe bastığında vurabilecek menzildeydi,

"Daha çok küçük. Çocuk bu be" diye geçirip aklından, demiri kesen emre rağmen basmamıştı o tetiğe. Tüm baskılara rağmen o mermi, o namludan çıkmamış olsa da başka bir namludan çıkan mermi gelip Zekeriya'yı sırtından vurdu ve faili de Erdal ilan edildi.

***

ERDOĞAN YAZGAN

Erdoğan YAZGAN... 29 Ocak 1983 tarihinde İzmit'te idam edildi... Sol görüşlüdür...

Sevgili ve değerli aileme,

Bu size yazacağım son mektup. Sizlerle uzun bir zamandır cezaevinde görüşüyorduk.

Hepinize olan sevgimi bilirsiniz. Bunu burada uzun uzun yazmayacağım, kanaatimce bu kadarı yeterli.

Kardeşlerim Güldoğan ve Hatice'yi bir anlık sinirlikle kırdım, kusura bakmasınlar.

Ahmet, Sabire, Fatoş ve Selma'ya da ayrıca çok selamlar.

Hepiniz, her şeyimden mahrum hayatımda bana destek ve moral oldunuz. Sizlerin benim dünyamda ayrı bir yeri vardı.

Sizlere onurlu bir yaşamı miras bırakabildiysem ne mutlu bana. Şuan tek dileğim sizlerin sağlığının

bozulmaması. Acı olacak ama dayanmanız gerek.

Kimseyi suçlamayın, bu işin tek sorumlusu bugünkü yönetim ve devlettir. Yani suçlu olan bizi asanlardır. Görüşlerimi ve neyi savunduğumu burada yazmayacağım. Çünkü sizler bunları biliyorsunuz. Yaşamım kısa ve onurlu oldu. Hepinizi candan kucaklar, ayrı ayrı öperim. Soran bütün dost ve akrabalara selamlar.

Acele ediyorlar, kısa oldu.

Sizi hep seven, oğlunuz ve abiniz

Erdoğan Yazgan

**KIYMA FELEK KIYMA
BİR DAL ÇINARA!
EVDE YALINIZDIR ANAM BİÇARE!**

Çocuk yaşında idam edilen Erdal Eren'in on yaşlarında olduğu tahmin edilen, çocuk haline dair bir fotoğraf... Yine öyle çelimsiz, zayıf, narin... Küçük ağzı ve mih gibi bakan küçük gözleriyle asıldığı zamankinden çok da farklı değil Erdal!

Erdal'ın yargılanması ve idam edilmesiyle sonuçlanan süreç Türk hukuk tarihi açısından bir utanç tablosudur. Hem usulen hem de esas yönünden, iki kez Yargıtay tarafından bozulan bu süreç, bir sürü hukuksuzlukla doludur.

Erdal'ın avukatı Nihat Toktay'ın dillendirdiği o hukuksuzluklar, tarihe ibretlik bir not olarak düşmüştür.

1. Erdal başta avukatları olmak üzere hiç kimseyle görüşürülmemiştir.

2. 18 yaşından küçük olmasına ve yaş tespiti için kemik taraması yapılması talep edilmiş olmasına rağmen, hatta bu konuda Yargıtay 3. Dairesinin bozma kararına rağmen yaş tespiti için kemik taraması yaptırılmasına izin verilmemiştir.

3. Zekeriya Önge'nin öldüğü yerde keşif yapılmamıştır.

4. Olay yerinde Erdal'la birlikte yakalanan diğer 20 kişi tanık olarak dinlenmemiştir.

5. Zekeriya Önge'nin vurulduğunda üzerinde olan üniforması adli tıpa gönderilmemiştir.

6. Kurşunun atıldığı mesafe konusuna açıklık getirilmemiştir. Zekeriya'nın yarasının etrafında yakın mesafeden yapılan atışlarda oluşan yanık izleri vardı ve bu duruma açıklık getirilip, sebebi hususunda başka mantıklar yürütülmemiştir.

7. Olay yerinde kullanılan, eylemcilere ait silahlarla, askerlerin silahları üzerinde balistik inceleme yapılmamıştır.

8. Tanık olarak dinlenen askerlerin ifadelerindeki çelişkilerin üzerine gidilmemiştir.

9. Erdal'ın bulunduğu yerden atılması muhtemel bir kurşunla, Zekeriya'nın bedenine giren kurşunun geliş açısı ve yönü bakımından fizik kurallarına uygun olmayan bir durum vardır. Bu göz ardı edilmiştir.

10. Zekeriya'nın otopsisini yaptığı iddia edilen stajyer Oktay Çetinsoy adında birinin izine daha sonraları hiçbir şekilde rastlanmamıştır. Oktay Çetinsoy'un varlığı tespit edilememiştir.

Erdal Eren ipe giderken var olan bu usulsüzlük ve çelişkiler halen giderilmemiştir.

Erdal'ın idam kararındaki hukuksuzlukları “adli hata” olarak ifade etmek ve kabul etmek o büyük haksızlığa ortak olmaktan başka bir anlam taşımamaktadır.

***

HALİL ESENDAĞ

Halil ESENDAĞ... 5 Haziran 1983 tarihinde İzmir'de idam edildi... Sağ görüşlüdür... 21 yaşındaydı.

Bismillahirrahmanirrahim

Ol deyince bütün âlemleri olduran, her şeyin sahibi ve mutlak hâkimi Cenab-ı Rabbül âlemine sonsuz hamd ve sena olsun.

Selatü selam, alemlere rahmet olarak gönderilen Cenab-ı Allah'ın en sevdiği kulu ve Resul u ümmeti olarak şereflendirdiğimiz "O" en güzele Hz. Muhammed (S.A.V.) efendimize, sevgili ailen, sahasına, Saadet-i Kiram ve gönüller sultanı Seyda (K.S.) Hazretlerine cümle Evliyaya ve mü'minlere olsun inşallah.

Esselamün Aleyküm ve Rahmetullahi ve berakätühü.

Pek muhterem abi ve dünya ukba kardeşlerimiz, Gönüller dolusu sevgi, hürmet ve hasretle kucaklaşır, muhabbetle büyüklerimizin ellerinden, küçüklerimizin gözlerinden öper, aciz şahsımız

ve ehl-i İslam hayır dualarınızı Cenab-ı Rabbül Alemin'den niyaz ederim...

Muhterem abilerimiz ve gardaşlarımız...

Bu aciz satırları yazmamızın gayesi, sizle gönüllerde helalleşmek içindir.

Cümleniz hakkınızı helal edin, hayır ve dualarınızı eksik etmeyin. Bizlerin varsa, cümlenize hakkımız helal olsun.

Rabbül Âlemin takdiri böyleymiş. Elhamdülillah biz acizlere takdir-i ilahisine rıza göstermeyi nasip etsin, Rabb ül Âlemin inşaallah.

Bir hadiste şöyle buyruluyor: Ölüler için yapılan dualar, nurdan tabakalarla onlara takdim olunur (Hadis-i Şerif) Ölüye, kendisinin üzerine yas tutulması sebebiyle, kabirde azap olunur. (Hadis-i Şerif) iman sahibi, Mevla'mıza kavuşuncaya kadar rahata eremez.

Esselamün Aleyküm ve

Rahmetullahi ve Berekatühü.

HALİL ESENDAĞ

Haziran 1983

***

17 YAŞINDA BİR YAŞAMI SAVUNMAK

Getirdiler... Dal gibi incecik bir oğlandı. Üç asker sardı etrafını, üçünün de eli silahlı, parmağı tetikte... “Vur” emri almışlardı, en ufak bir kıpırtı olduğunda.

Gencecikti daha... Ne bıyık vardı ne sakal... Saçları kısacık kesilmişti... Ceketinin düğmesi ilikli... Mevsim kıştı, üşümemek için V yaka kazak giyinmişti ceketinin altına, çizgili gömleğinin üzerine.

Mahkeme, yüce yerdi; mahkeme heyeti de kutsanmış, yüce varlıklardı. Onların huzurundaki sanıklarsa, boyun eğmek, itaat ve biat etmek zorundaydı. Savunma ayakta yapılırdı; ceza yasasının 59. maddesi öyle buyuruyordu. Mahkeme heyeti başkanı Erdal’ın gözlerine bakamadan ama kinle:

“Sanık ayağa kalk!” dediğinde, başı dimdik, gözleri çakmak çakmaktı Erdal’ın.

“Bana emniyette ve cezaevinde işkence yapıldı. Defalarca falakaya yatırıldım. Bunlar araştırılsın” dedi ilk söz olarak. Mahkeme başkanı Topçu Kıdemli Albay Tufan Fıratgil:

“Bunların davayla ilgisi yoktur” demişti. Yoktu elbette!.. İşkence olmadan yargı işler miydi? Yargının doğru

ve adil karar vermesi, bol bol delil ve itirafla mümkündür. Şimdi bu vatan hainleri sorguda kuş gibi ötecek değillerdi ya, elbette azıcık dayak olacaktı. Tüm bunların davanın seyriyle alakası neydi?

Erdal'ı mahkemeye getiren askerlerin hepsinin başı miğferli, eli silahlıydı. Hepsi iri yarı, tertemiz, köylü çocuklarıydı. Onların cehaletinden yararlanıyordu sistem. Devrimci oldukları için bunlar eli kanlı katillerdir. Konuşmayın bunlarla, sorularına cevap vermeyin, nerele olduğunuzu söylemeyin, ağzınızdan bir şey kaçırdığınızda dışarıdaki uzantıları vasıtasıyla ailenize zarar verebilirler. Yarın terhis olduğunuzda sizi bulup öldürebilirler diye bir alay telkinde bulunuyorlardı. O askerler de taştan birer heykelden farksızdı işte... Ruhsuz ve sert!

Yukarıdaki fotoğrafta, Erdal'ın arkasında duran eli silahlı üç asker, bugün yaşıyor mudur acaba? Yaşıyorlarsa, bu fotoğrafı hiç görmüşler midir? Ya da hatırlıyorlar mıdır Erdal'ı? Erdal'a dair onların da dimağında birkaç cümle var mıdır? Ayrıntılara takılmak ve ayrıntılarla yaşamak belki sıkıntılı bir durumdur ama 12 Eylülcülerin emir verdikleri ve emirle istedikleri kötülükleri yaptır-dıkları; Erdal dahil tüm arkadaşlarının "halkın çocukları" dedikleri o askerlerin nasıl bir ruh hali vardı?.. Bir erin cunta anıları!...

Her kelimeye büyük önem vererek, tane tane yaptı savunmasını Erdal. Ağzından çıkan her kelimenin tarihe kalacağıнын bilincinde olduğundan bir bilge edasıyla savundu kendini çocuk!

Sayın yargıçlar!

Türkiye ve dünyada görülmemiş bir yargılama usulüyle karşı karşıyayız.

Bu davanın o kadar çabuk sonuçlandırılmak istenmesi, olay dahi anlaşılmadan yukarıdan gelen emirlerle çoktan verilmiş bir kararın formalitesini yerine getirdiğinizi gösterir.

Benim hakkımdaki kararın üst düzeydeki sıkıyönetim komutanları tarafından verildiği o kadar açıktır ki normal hukuk usulleri dahi ayaklar altına alınmıştır.

Mahkemeniz sadece bu düzeni koruyan bir mahkeme değil, aynı zamanda askeriye'nin hiyerarşik emirlerine de bağlıdır. Ve sizin burada emir kulu olmaktan, tanrıların kan isteğini onaylamaktan başka bir göreviniz yoktu.

Bu o kadar açıktır ki mahkemenin bırakalım hukukun diğer kullarını sadece usule ilişkin bir yöntem ile bunun kanıtı olmak için yeterlidir.

Hâkim sınıflar ve onların uşakları bu sömürü ve baskı düzenine yönelen her hareketi kanla boğmak istiyorlar. Bunu için olmadık tertipler tezgâhlıyorlar. Halkın kurtuluşu için mücadele veren baskı ve sömürüye karşı çıkan herkes bu tezgâhlara muhataptır.

Ve siz! Bir mahkeme heyeti olarak bu tezgâhın bir dişlisinden başka bir şey değilsiniz.

Benim hakkımda ne kadar peşin bir yargılama yapıldığı son derece ortadadır. Nitekim benimle ilgili olayın ertesinde Genel Kurmay Başkanının "çoktandır idam olmuyor. Bazı kişilerin idam edilmesi gerek" şeklindeki demeç vermesi benimle ilgili idam kararıdır. Ve size bu konuda ulaşılan emirlerin açıkça dışa vurulmasıdır.

Hâkim sınıflar ve uşakları kan istediklerini benim idamımla tatmin etmeyi düşünüyorlar.

Ben bu olayın içerisinde kasten bir eri öldürmedim. Benim bu koşullar içerisinde bir eri öldürmek siyasi inancıma terstir.

Kaldı; eğer ben isteyerek öldürmüş olsaydım bu öldürme olaylarını sürdürecektim durumdaydım. Herşeyden belli olduğu gibi sadece havaya iki el ateş ettim. Tabancamda beş mermi vardı. Ve ayrıca yedek şarjör doluydu. Askerlerin hemen hepsi benim hedef sınırlarım içinde olmasına rağmen ne öleni ne de başkasını öldürmedim. Kastım olmadığından ateş etmedim. Kaldı ki o panik içerisinde askerler de bol miktarda mermi sıktılar.

Sıkıyönetim varlığıyla birlikte, halklar ve halk gençliğine başlı başına bir saldırıdır. Sıkıyönetimden bu yana dur ihtarına uymadığı gerekçesiyle onlarca vatandaş ve devrimci jandarma ve polis tarafından katledilmiştir. Ve benim katıldığım gösterinin nedeni olan, bir gün önce polis tarafından katledilen

Sinan Süner'in ölümü de bunlardan biridir.

Her türlü demokratik hakkın hâkim sınıflar ve sıkıyönetim tarafından ayaklar altına alındığı şu dönemde, biz devrimcilerin alçakça katledilen yoldaşlara son saygı görevini yasalarda çiğneyerek yapması meşrudur. Meşru olmayan şey sıkıyönetimin ta kendisidir.

Biz devrimciler sizlerin şartlandırılmış düşüncelerinizdeki gibi terörist veya anarşist değiliz.

Biz devrimcilerin, Türkiye halkının her türlü baskı ve sömürüden kurtulması dışında hiçbir kaygımız yoktur.

Anarşi yaratmak veya terör estirmek bizim düşüncemizle çelişen bir şeydir. Tersine en büyük terörist ve katil bu düzenin kendisidir. Buna sıkıyönetim öncesinde ve sonrasında bilinen güçlerce katledilen halk ve halk gençliğinin kanları tanıktır.

Bugün devrimcileri ve onların bir parçası olan beni aldığımız emirlere uygun olarak yargılayabilir ve ölüm cezası verebilirsiniz. Fakat bu ilelebet sürmeyecektir. Bir gün mutlaka sizin yerinizde halkımız olacak sizi ve koruduğunuz düzeni yargılayacak ve doğru karar verecektir.

Henüz 17 yaşında, yüzünde sakal yerine sarı tüylerin çıktığı bir çocuğun şu koca dünyaya bakış açısına dair son sözleridir yukarıda okuduklarınız.

Erdal Eren, davasına inanmış ve halkının çıkarlarını her şeyin üzerinde tutmuş, sembol isim, ideal bir devrimcidir.

*Yaşamak, gecenin karanlığında
dişe diş, inada inat yaşamak
yaşamak
bir mavi çiçek gibi,
bir nazlı bebek gibi
özgürlüğüün tadında yaşamak*

Erdal savunmasını okurken savcı müthiş huzursuz olmuştu. O kudretli mahkemelerinin karşısında, şu parmak kadar çocuk nasıl da böyle dik dik konuşuyordu. Erdal'ın savunması bitince savcı söz alır:

“Sanığın huzurda okuduğu yazılı savunma da niteliği itibariyle mahkemeye hakaret içermektedir. O itibarla, savunmanın da fotokopisi çıkartılarak suç duyurusu için sıkıyönetim komutanlığına yollanmasını talep ederim”

Erdal Eren'in savunması ve dahi avukatlarının yaptığı savunmalar suç unsuru taşıdığı gerekçesiyle delil kabul edilip bu savunmalar hakkında da kovuşturma başlatılmıştır. Bu haliyle Erdal'ın savunma hakkına da ambargo konulmuş oluyordu.

Askeri Ceza Usul Yasası'nın 120. maddesi hükmünce iddianamenin sanığa tebliğiyle duruşma arasında en az bir haftalık süre olması hükmedilmiş olsa da Erdal Eren'in davasında bu süre özellikle ihlal edilmiş, iddianamenin sanığın ve sanık avukatlarının eline geç geçmesi sağlanıp savunma için yeterli zaman bırakılmamıştı. Görüleceği üzere dava daha başından usulsüzlüklerle doluydu. Hangi yanından tutsan elinde kalıyordu...

19 Mart 1980 Çarşamba günü saat 19'da radyodan ve saat 20'de de televizyondan verilen haber bültenlerinde Erdal Eren davasına ilişkin şöyle deniliyordu:

“Ankara’nın Yukarıyabancı semtinde İnzibat Eri Zekeriya Önge’yi şehit eden terörist Erdal Eren, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesince ölüm cezasına çarptırıldı...”

Haberin devamında Erdal Eren’in, Zekeriya’ya üç el ateş ettiği ve bu mermilerden birinin Zekeriya’ya arkadan girip kalbini parçaladığı ve aşırı kan kaybından ölen Zekeriya’nın şehit olduğu belirtilip, bağımsız yargı tarafından alınan karar gereğince terörist Erdal Eren’in Türk Ceza Kanunu’nun 450/9. maddesi hükmünce idamına karar verildiğinden bahsediliyordu. Fiilde ve failde hafifletici bir neden olmadığı da özellikle belirtilmiştir.

Haber metninin hemen ardından bu idam kararına dair Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı’nın bildirisi okunmuştu. Bu haber ve devamındaki bildiride:

Ankara’nın Yukarıyabancı semtinde İnzibat Eri Zekeriya Önge’yi şehit eden terörist Erdal Eren, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi’nce ölüm cezasına çarptırıldı.

Er Zekeriya Önge, 2 Şubat 1980 tarihinde Yukarıyabancı semtinde korsan miting düzenleyen bir gruba güvenlik kuvvetlerince yapılan müdahale sırasında şehit edilmişti.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Numaralı Askeri Mahkemesi’nin, Er Zekeriya Önge’yi şehit eden Erdal Eren hakkındaki kararında, mahkemenin, çeşitli yasadışı eylem ve ideolojik görüş içerisindeki kişilere göre etiketlenen bir kuruluş olmayıp, Anayasa’ya, kanuna, hukuka ve vicdani kanaatlerine göre hüküm vermekle yetkili, görevlerinde bağımsız kişilerden oluşmuş, Türk Milleti adına yargı yetkisini kullanan, yargılama kuruluşu olduğu kaydedildi.

Kararı daha sonra şöyle devam edildi:

Mulikememiz, insan sevgisine ve doğal olan yaşama hakkına yer vermeyen insanların bunun dışında bazı kutsal değerlerin savunuculuğunu da yapmayacağını keza hiçbir görüş ve düşünce içerisinde dahi insanın doğal olan yaşam hakkının elinden alınmasına izin veren ilkenin bulunmadığının bilincindedir.

Bu durumlar içerisinde mahkememiz hakkında kendisinin yahut başkasının cezadan kurtulmasının temin maksadıyla adam öldürmek, ruhsatsız silah taşımak, 171 sayılı kanuna muhalefet ve sıkıyönetim Komutanlığı emirlerine aykırı davranmak suçlarından dolayı kamu davası açılan Sanık Erdal Eren hakkında yapılan yargılama sonunda, Anayasa ve yasalarımızın gereği her hangi bir kişi ya da kuruluştan emir ve direktif almaksızın delillerin değerlendirilmesi ve oluşan vicdani kamu ile Erdal Eren'in tabancasını çekip ve orada bulunan kalasları da siper alarak can alma amacıyla askeri timdeki görevlilere hedef gözeterek, üç el ateş ettiği, atılan kurşunlardan birinin sanığın kendisine arkası dönük bulunan İnzibat eri Zekeriya Önge'nin kalbini delip vücudunu terk etmeksizin sol meme altı ve derinin iç kısmında kaldığı kalbinin delinmesi sonucu aşırı kan kaybına dayalı ani ölümle şehit olduğu, böylece sanık Erdal Eren'in yüklenen suçu işlediği anlaşıldığından eylemine uyan Türk Ceza Kanunu'nun 450/9. maddesi gereğince, ölüm cezasıyla cezalandırılmasına, fiilde ve failde takdire dayalı hafifletici bir neden görülmediğinden Türk Ceza Kanunu'nun 59'uncu maddesinin uygulanmasına ilişkin sanık vekilinin isteminin reddine, temyiz yolu kendiliğinden açık olmak üzere oybirliğiyle karar verilip açıkça ve usulen tefhim kılınp kanun yol süresi anlatıldı.

4. Kolordu ve Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı da, Er Zekeriya Önge'nin şehit edilmesi ve katili Erdal Eren'in ölüm cezasına çarptırılmasıyla ilgili olarak bir açıklama yaptı.

Açıklamada, Er Zekeriya Önge'nin 2 Şubat'ta Yukarıyabancı Hoşdere Caddesi'nde izinsiz gösteri yapmak isteyen yasadışı bir örgüte üye, Ankara Yapı Meslek Lisesi öğrencisi Erdal Eren tarafından sırtından vurularak şehit edildiği, katil Erdal Eren ile yasadışı eylemin sanıkları olduğu belirlenen 21 kişinin Sıkıyönetim Komutanlığı'nca gözaltına alındığı hatırlatıldı.

4. Kolordu ve Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Şubesi'nin açıklamasında şöyle denildi:

Sıkıyönetim Güvenlik Görevlisi olarak aldığı emir gereğince olay yerinde bulunan ve görevi sebebiyle şehit edilen Er Zekeriya Önge'nin öldürülmesi olayı ile ilgili soruşturma, Sıkıyönetim Askeri Savcılığı'nca tamamlanarak hakkında kamu davası açılmış ve 13 Şubat 1980 Çarşamba günü yargılamaya Ankara Sıkıyönetim 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nce başlanmış 19 Mart 1980 günü yapılan son duruşmada ölüm cezası verilmiştir.

Ancak, basında çıkan ve olayla ilgili olduğu belirlenen bazı haberler gerçeği yansıtmamakta ve kamuoyuna yanlış bilgiler verilmektedir.

Şöyle ki; katil Erdal Eren, söylendiği gibi 16 yaşında değil, resmi nüfus kayıtlarına göre 1961 doğumlu ve 19 yaşındadır. Kendi ifadesine göre 1976-77 yıllarında memleketi olan Giresun Şebinkarahisar ilçesinde Halkevi'ne devam etmeye ve sol fraksiyonlarla ilgilenmeye başlamıştır. Bu ifadelere göre; Şebinkarahisar Halkevi'nde düzenlenen seminerle-

re bizzat iştirak etmiş ve Halkın Kurtuluşu ile ilgili yayınları takip etmeye başlamıştır. Şebinkarahisar ilçesinden ayrıldıktan sonra Ankarada devam ettiği Yapı Meslek Lisesi'nde yine aynı fraksiyonla ilgili olarak düzenlenen toplantılara iştirak ettiğini ve bu görüşün lideri olduğunu belirttiği Tarık adlı kişiyle birlikte düzenli bir biçimde bu faaliyetleri sürdürdüğünü açıklamıştır. Okula da bu eylemlerini sürdüren katil, okuldan uzaklaştırılmış, bilahare Danıştay kararıyla okula kaydı tekrar yapılmıştır.

Boş zamanlarında Yurtsever Devrimci Gençlik Derneği'ne devam edip, kendini fikri yönde hazırladığını, bu esnada aynı görüşteki kişilerin devam ettiği Kızılay'daki Anadolu Kiraathanesi'nde buluştuklarını, 1 Şubat 1980 günü yine aynı görüş sahipleri ile bu mahalde buluşup, Yurtsever Devrimci Gençlik Derneği Öveçler Şubesi üyesi olduğu belirlenen 30 Ocak gecesi polisle girdiği çatışmada ölen Mehmet Sinan Süner'in anısını yaşamak amacıyla bu kişinin vurulduğu yer olan Hoşdere Caddesi'ndeki belli mahalde bir eylem düzenlemeye karar verdiklerini ve verilen karar uyarınca da 2 Şubat 1980 günü silahlanıp, anılan mahalleye gittiğini açıkça beyan etmektedir. Katil ifadesinde söz konusu tabancayı, çalışarak kazandığı para ile aldığını belirtmekte ise de emekli öğretmen olan babasının beyanına göre, esasen emekli maaşı ile Ankara gibi bir yerde geçinmek zorunda bulunan bu ailenin katile silah sağlamak için hiçbir maddi olanak sağlamadığı ve katilinde bu zamana kadar hiçbir işte çalışmadığı açıklanmıştır. Katilden ele geçirilen tabanca ile bu olaydan iki gün önce, polisle giriştiği çatışmada ölen Mehmet Sinan Süner adlı öğrenciden ele geçirilen tabancanın aynı çap ve markada oluşu, bu kişilerin belli bir merkeze bağlı olarak eyleme giriştiklerinin ilk belirtileri görünümündedir.

Lise ve Üniversite çağına gelmiş gençlerimizin, bu tür ve hem kendileri ve hem de ülke için çok tehlikeli maceralara girişmelerinin hiçbir yöne fayda sağlamayacağı gerçeğinin kavranması, gençleri bu yollara teşvik edenlerin vatan haini oldukları bilinmelidir.

Sıkıyönetim Güvenlik Kuvvetleri, bölgede huzursuzluk yaratan her kişi ve örgütün üzerine gitmeye kararlı ve bu pürüzleri ortadan kaldırmaya azimlidir. Vatandaşın istediği huzur ortamını ortadan kaldırmayı hiç kimsenin hakkı yoktur ve gücü yetmeyecektir. Bu bedbaht kişiler ve onları bu yola sürükleyenler şimdiye kadar olduğu gibi, bundan sonra da en kısa süre içerisinde yakalayıp, bağımsız yargı organlarına tevdi edilecek, layık olduğu cezaya çarptırılacaklardır.

Kamuoyununun bilgilerine sunulur.

Kenan Evren ise henüz Genel Kurmay Başkanı'dır ve 12 Eylül için hazırlanmaktadır. Erdal Eren'in idam kararına dair Sıkıyönetim Komutanlığı'nın bildirisiyle desteklenmiş bu haber için şimdilerde yapılacak en doğru yorum; aba altından sopa göstermenin daniskasıdır.

Bağımsız ve tarafsız dedikleri mahkemeler alenen Sıkıyönetim Komutanlıkları'na bağlıydı ve bizzat emirle çalışıyordu. Bu açıklamanın manası, o mahkemelere "yanlış işler yapmayın" mesajı vermekten başka bir şey değildir.

***

SELÇUK DURACIK

Selçuk DURACIK...5 Haziran 1983 tarihinde İzmir'de idam edildi... Sağ görüşlüdür...22 yaşındaydı...

Bismillahirrahmanîrrahim

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla...

Devamlı var olan, O'ndan başkası O'nunla varlıkta duran, varlığın başlangıcı olmayan. Zatında, sıfatlarında ve işlerinde benzeri olmayan, yaratılmışların hiçbirine benzemeyen, diri, bilici, ıstııcı, görücü, gücü yetici, söyletici, yaratıcı olmak, sıfatlarına sahip olan Allah-u Teâlâ'ya yarattıklarının sayısı kadar hamd-ü senalar olsun,

"İnşallah" Bütün dualar ve iyilikler, O'nun Peygamberi ve en sevdiği kulu, velisi, insanların her bakımından her güzeli, Hz. Muhammed Mustafa (S.A.V) Efendimize, yıldızlar kadar parlak olan

sevgili âline ve ashabına bunları sevenlere, izlerinde gidenlere, İslâmiyet'in muzafferiyeti için şehit düşenlere olsun, inşallah.

“Es-Selâmû Aleykûm”

Pek muhterem babacığım ve anneciğimi.

Gönül dolusu sevgi; hürmet ve hasretle kucaklaşır, muhabbetlerimle her iki ellerinizden öperim.

Ayrıca Hüseyin abime, Yüksel ve Gülsen kardeşlerime, muhterem dedeme, anneanneme, teyzeme, dayılarıma, yengelerime ve halalarımaya ayrı ayrı selam eder, sevgi ve hürmet ile büyüklelerin ellerinden, küçüklerin gözlerinden öperim

Cümle Ümmet-i Muhammed ile birlikte sizlerin de sağlık, sıhhat, saadet ve metanet üzere olmanızı Rahman ve Rahim olan Rabb'imden can-ı gönülden niyaz ederim.

Muhterem babacığım ve anneciğimi,

Bu mektubu son ebedi yolculuğumuz olan Allah'ın huzuruna çıkmadan önce yazmış bulunuyorum. Yüce Mevla'm sizlere sabır ve dayanma gücü versin.

Benim ve sizlerin başına gelen her ne ise, Cenab-ı Mevla'mızdan gelmiştir. Onun için sabır edin, şükredin ki, geçmiş ve gelecek günahlarımız, Mevla'mın vermiş olduğu musibetlerle temizlensin. Aksi halde sabır etmezsek, Mevla'mızın daha çok musibet belaları üzerimize gelir Onun için hiç üzülmeysin. Çünkü Yüce Mevla'mız bir Ayet-i Kerimede şöyle buyurmaktadır: “Kullarımdan birisine bedeninde veya malında veya evladında bir musibet yönettiğim zaman, sonra da o da güzel bir sabır ile karşılarsa, kıyamet günü onun için mizan kurmak veya onun için defter açmaktan hayâ ederim.”

Durum böyle olunca bizlere güzel bir sabır ve şükretmek düşüyor.

Yine Yüce Rabbimiz "Ben musibetleri sevdiğim kullarıma veririm" buyurmaktadır. Böyle olmasaydı Yüce Peygamberimiz musibetleri vermezdi. Hatta Yüce Peygamberimiz (S.A.V) Efendimiz duasında şöyle diyor: Ya Rabb bana yakın ver ki, musibetler bana kolay ve hafif gelsin."

Rivayet ediliyor ki, Süleyman (Aleyhisselamın) oğlu vefat etti, Süleyman (A.S.) bundan dolayı çok üzüldü. Bunun üzerine iki melek kendisine geldi. Onun huzurunda hasımlar şeklinde diz çöktüler. Birisi dedi ki: Ben tohum ekdim, biçecek zaman geldiğinde buradan bir adam geçti, ziraatımı mahvetti Bunun üzerine Süleyman (A.S.) diğerine sordu: Sen ne diyorsun? O da dedi ki: Ben caddeden yürüyordum, ziraatın üzerine geldim. Sağa ve sola baktım ki, yol ziraatın Önünden geçiyor. Süleyman (A.S.) ziraat sahibine: Neden yola ektin, bilmez misin, millet için yol gereklidir." Ziraat sahibine de: "sen niye çocuğa üzülyyorsun, bilmez misin ki Ölüm ahret yoludur?" dedi Süleyman (A.S) gafletini anladı, Rabbine tövbe etti.

İşte babacığım ve anneciğim sizler de sakın üzülmeyiniz. Yüce Mevla'mıza sabır ve şükrediniz. Bizim için böylesi daha hayırlıdır.

Belki, bunu bilemeyiz. Mevla'mız günahlarımızı afffeylesin inşallah.

Peygamberlerden bir tanesi Rabbine şikâyette bulunarak dedi ki: "Ya Rabb... Mümin kulun sana itaat ediyor. Günahlardan uzaklaşıyor, sen ondan dünyayı alıyor, ona bela veriyorsun. Kafir kulun günahkar oluyor. Sen ondan belayı uzaklaştırıyorsun. Dünyayı onun için yayıyorsun. Bu nasıl olur?..

Bunun üzerine Cenab-ı Hakk, o peygambere vahiy göndererek, buyurdu: *Kullar benim. Bela da benimdir. Her birisi benim haddimde tespih eder. Mümin kulumun üzerinde günahlar olur. Ben dünyayı ondan alır, belayı veririm. Bela o kulun günahlarının kefareti olur. Ta ki, benim huzuruma gelinceye kadar. Huzuruma geldiğinde de sevaplarının mükafatını ona veririm. Kafirin de sevabı olur. Onun rızkını genişletirim. Belayı ondan uzaklaştırırım. Sevaplarının mükafatını dünya ile ona veririm. Ta ki, benim huzuruma gelinceye kadar. O zaman da günahları ile cezalandırırım.*

İşte böyle babacığım ve anneciğim. Sizler ne kadar çok sabrederseniz ben de ebedi istirahat hanemde huzurlu ve rahat olurum, inşallah.

Bir Hadis-i Kutsî'de şöyle buyrulmaktadır: *"Ey insanoğlu! belama sabreden benden razı olmuş olur. Sabretmeyen, nimetlerime kanaat getirmeyen kendine başka "Rab" arasın. Ey insanoğlu! Belama sabreden benden razı olur."*Sizlerin sabredeceğini biliyorum.

Eğer beni biraz seviyorsanız sakın ağlamayınız, üzülmeyiniz. Çünkü Peygamberimiz bir Hadis-i Şeriflerinde şöyle buyuruyor: "Ölümü üzerine yas tutulan kimse kıyamet gününde bu yüzden azaba uğratılır."

Sizler de benim azap görmemi istemiyorsanız sakın ağlamayın ve yas tutmayın, beni ebedi istirahat hanemde rahatsız etmeyin. Dualarımızla beni rahatlatın. Sizler ne kadar sabrederseniz beni o kadar sevindirmiş olursunuz. Dualarımız için şimdiden Allah (C.C.) sizden razı olsun, "inşallah" Muhterem babacığım ve anneciğim...

Yüce Mevla'mız nasip etti ki, sizleri son olarak

görmeyi biz aciz ve garip kullarından esirgemedi. Sizlere ziyaretle söylemek nasip olmayan helalleşmemizi artık burada yazmak istiyorum.

Canım babacığım ve anneciğim,

Biliyorsunuz ki, babanın ve annenin hakkı evlatlar üzerinde çok büyüktür. Ben oğlunuzu bu yükten kurtarın ve hakkınızı helal ediniz ki, bizler de Mevla'mızın huzurunda perişan olmayalım. Ayrıca dedem, anneannem, teyzem, dayılarım, yengeleirim, halalarım, Hüseyin Abim, kardeşlerim Yüksel ve Gülsen de üzerinde olan haklarını helal etsinler. Beni soran, seven akraba ve Müslüman kardeşlerimizle de benim için helallesin. Beni bu büyük yükten kurtarın.

Benim hakkım varsa hepinize helal olsun.

Muhterem babacığım ve anneciğim,

Cenab-ı Mevla'mız sırasıyla hepimizi huzuruna alacak. Sizler sabır ve şükredersiniz, orada inşallah beraber olacağız. Yüce Rabbimiz cümle ümmet-i Muhammed ile birlikte sizleri de dergâhına kabul, rızasına mazhar, Yüce Peygamberimiz (S.A.V) şefaatine nasip edip ebedi saadete ulaşmak nasip eylesin inşallah.

Muhterem babacığım ve anneciğim,

Burada aciz satırlarıma ve mektubuma son verirken Cenab-ı Allah (C.C)'m rahmeti, mağfireti, af, feyiz ve bereketi, Yüce Peygamberimiz Hz. Muhammed Mustafa (S.A.V) Efendimizin şefaati sizlerin ve cümle ümmetinin üzerine olsun, inşallah.

Allah (C.C)'a emanet olunuz.

Ölüler için yapılan dualar, nurdan yapılmış tabakalarla onlara takdim edilir. (Hadis-i Şerif)

Ölümü üzerine yas tutulan kimse kıyamet günü bu yüzden azaba uğratılır. (Hadis-i Şerif)

Ölüye kendisinin üzerine yas tutulması sebebiyle, kabirde azap olunur (Hadis-i Şerif)

Yüce Rabbimize kavuşuyoruz. Onun için bizler üzülmiyoruz. Sizler de üzülmeyin.

Haziran 1983

Aciz ve garip oğlunuz

Selçuk Duracık

SON BAKIŞLAR! VE ÖLÜMDEN KORKMAMAK!

İdamından yalnızca 16 saat önce tarihe işlenmiş o son bakışlar ve ölümden korkmuyorum diyen gökçe fidan Erdal Eren... Beslemedik ve astık!..

Erdal Eren'in idamı artık kesinleşmiştir. Kenan Evren bu durumu:

“Bir o taraftan bir bu taraftan idam ediyoruz” diye izah ederek, 12 Eylül'ün kudretini ve adaletini(!) ifade etmiş oluyordu. O taraf dediği sağcılar bu taraf dediği solculardı ya da tam tersi...

12 Eylülcüler bir o taraftan, bir bu taraftan gençleri alıp alıp asıyordu ve bununla da övünüyordu.

Erdal'ın annesi Şadan Eren, çok sonraları, Kenan Evren'i kastederek:

“Önce o da evlat acısı bilsin istedim. Ama düşmanımın bile başına gelmesin. Çok kötü bir şey” diyerek acısını tarif ederken, evlat acısının insanı nasıl erdemli kıldığını ortaya koymuş olacaktı. Evlatları ellerinden alınan o analar, nefret ve kin duydukları 12 Eylülcülere evlat acısını tatmaları yönünde beddua bile edemeyecek kadar insancıldı. Şafak vakti astıkları o çocuklar böylesi anaların evlatlarıydı işte.

O analar bu kadar merhametliyken ve bir gün o cuntacıların yargılanıp hesap vereceklerine inanıp, cunta

şartlarının ortadan kalkacağını beklerken cuntacılar ve yarattıkları kültür, korku ortamı halen hüküm sürmektedir.

Elle tutulur hiçbir delil yokken Erdal'ı Zekeriya Önge'yi öldürmekten yargılayıp idam ettiler. Oysa Erdal ve savunduğu ideolojisi, askeri halk çocuğu olarak görmekte ve askere kurşun sıkmayı siyasi inançlarına uygun bulmamaktadır. Erdal bu gerçeği, avazı yettiğinde dillendirse de kayıtlara geçmiş olmaktan başka işe yaramadı bu.

Erdal henüz 17 yaşındaydı ve onu idam etmek isteyenler, 17 yaşında bir çocuğu bu haliyle asamayacaklardı. Hiçbir tıbbi araştırmaya gerek duymadan ve hiçbir insani tepki vermeden sırf fiziki görünümün yeterli olduğu kanaatiyle Erdal'ın yaşını mahkeme kararıyla 19'a çıkardılar ve öyle gönderdiler ipe. Şebinkarahisar Nüfus Müdürlüğü'nden geldiği söylenen isimsiz ve imzasız telgrafta da öyle diyordu. Erdal Eren'i gönül rahatlığıyla asabilirsiniz ey kutsanmışlar! Ey ulular!..

Teamüller gereği idam cezası askeri cezaevlerinde uygulanmıyordu. O nedenle de Erdal'ı Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'ne (Ulucanlar) naklettiler. Her türden hukuksuzluğun ve vahşetin kabul gördüğü askeri cezaevlerinde, teamül gereği idam cezası infaz edilmiyor olması da trajikomik bir ayrıntı. İşkenceyle öldürmek teamüllere uygundu ama idam ederek öldürmek teamüllere aykırıydı!

Askeri teamüller bile 17 yaşında bir çocuğun asılacağı mekân olarak, askeri cezaevlerini uygun görmüyordu.

Ben bu olayın içerisinde kasten bir eri öldürmedim. Benim bu koşullar içerisinde bir eri öldürmek siyasi inancıma terstir.

Erdal Eren

Bu büyük günahın tamamını yüklenmeye hiçbirinin yüreği yetmiyordu aslında.

Erdal'ı Mamak Cezaevi'nden alıp da Merkez Kapalı'ya götürürlerken diğer koğuşlardaki mahkûmları kaldırıp:

“Kalkın lan! Sizin de sonunuz böyle olacak” diye psikolojik işkence yapma fırsatını da kaçırmamışlardı.

Erdal idam edilmeden önce onu son kez gazeteci Savaş Ay ve Emin Çölaşan görmüşler, tarihe damgasını vuran o fotoğrafı Nokta Dergisi için Savaş Ay çekmişti. İki makara film tüketmişti Savaş Ay. İbreti alem olsun diye Erdal'ın cezaevindeki görüntüsü dışarıya sızdırılmıştı.

Onun gittiği yoldan gitmeye hevesli gençler bu ibret abidesini görüp de ders alsınlardı!.. Bu vatani sahipsiz mi bellemişti bu üç beş çapulcu?! Şimdi asacaklardı bunun gibi birkaç tanesini, bak her şey nasıl da güllük gülistanlık olacaktı!.. Bu tüysüz çocuğun “devrim” dediği şey iyi bir halt olsaydı, koca kudretli devlet, bulup da getirmez miydi?!.. Bu milletin menfaatini, şu kudretli ve de omuzları tek mil yıldızlı paşalardan daha iyi kim kollayabilirdi? O paşalar, milletin bağrından çıkmışlardı bir kere!.. Peki ya bu eşkıyalar?! Sahi bu eşkıyalar nereden çıkmıştı?!

Erdal, yakası kürklü paltosuyla demir kapının önünde dimdik duruyor... Gözlerinde son bakışlar... Daha

Her türlü demokratik hakkın hAkim sınıflar ve sıkıyönetim tarafından ayaklar altına alındığı şu dönemde, biz devrimcilerin alçakça katledilen yoldaşlara son saygı görevini, yasaları çiğneyerek yapması meşrudur.

Erdal Eren

sonra, o son bakışları bir Sezen Aksu şarkısı olarak dinledik ve sevdik,

*Bir söz bitişi gibi son buldu sevişler
Bir yaz güneşi gibi eritir hep bu terk edişler*

*Bir an duruşu gibi, ömrün gidişi gibi
Veda ederken aşk ateşi gibi söner iç çekişler
Veda ederken aşk ateşi gibi söner iç çekişler*

*Aman aman yandım aman
Kurşun gibi izler
Son bakıştaki o gözler kaldı aklımızda*

*Aman aman acı yüzler
Kurşun gibi izler
Son bakıştaki o gözler kaldı aklımızda*

İdamından sadece 16 saat önce o son bakışları miras kaldı Erdal'ın, çok sevdiği halkına... Biz o son bakışları hiç ama hiç unutmadık ve Erdal'ı delilsiz tanıksız idama götüren o çağ ve o vahşet çağını yaratanları hiç affetmedik.

Erdal'ın hücresi, dışarıdan, seyyar olarak çekilmiş bir kablonun ucunda sallanan bir ampulle aydınlanıyordu ve başka bir şey de yoktu. Aydınlanma ampulü hücre kapısının dışındaydı. Tüm koğuşlar, tüm hücreler böyleydi. Mahkûmlar intihar etmesinler(!) diye böyle sadeymiş...

Savaş Ay'a ve Emin Çölaşan'a da son defa aynı şeyleri söyledi Erdal.

Avukatlarıyla görüştürmediklerini, yaş tespiti için

Biz devrimciler sizlerin şartlandırılmış düşüncelerinizdeki gibi terörist veya anarşist değiliz.

Biz devrimcilerin, Türkiye halkının her türlü baskı ve sömürüden kurtulması dışında hiçbir kaygımız yoktur.

Erdal Eren

kemik tarama testi talep etmelerine rağmen reddedildiğini, Zekeriya Önge'yi vurmadığını ve tüm solculardan intikam almak için ibret olsun diye kendisini asacaklarını... Ve son derece net, anlaşılır, gür bir sesle:

“Ölümden korkmuyorum” demişti.

Erdal'ın ölüme giderken korkmadığını söyleyecek, söyleyemese de buna tanıklık etmiş birileri vardı artık. Erdal'ın ölümden korkmadığını ifade edebilmiş olması onun için çok önemliydi. Korkmadığını her defasında ifade etmiştir.

***

İLYAS HAS

İlyas HAS... 6 Ekim 1984 tarihinde İzmir'de idam edildi... Sol görüşlüdür... 25 yaşındaydı...

Sevgili anacığım ve babacığım,

Şu an sizlere en son mesajımı iletiyorum. Ben sizlerin yüzüne kara çalacak hiçbir şey yapmadım. Bu günlerde size ağır gelen bu itham gelecekte sizlere bir şeref payesi olarak görülecektir. Bundan emin olun.

Belki de çok şey vardır sizlere iletebileceğim ama şu an aklıma bir şey gelmiyor ki... Bu da doğal olsa gerek. Kendinizi üzmemenizi istiyorum.

Canım Ablacığım,

Gördüğün yazıyı yaşamımın en son anında bir mesaj olarak iletebiliyorum. Sen örnek ve fedakâr davranışlar göstererek kardeşlik bağlarının ne kadar kuvvetli ve de sıcak olduğunu vurguladın. Bunu görmemek mümkün değil.

Sizlere veda ediyorum, hepinizi çok sevdim. Anama babama candan selam iletir, her iki ellerinden öpe-

rim. Can kardeşlerim İmran, İrfan ve İlhan'ın, Ramazan'ın gözlerinden öperim.

Ayrıca seni hasret ve özlemle kucaklarım.

Şahsi eşyalarımın tümünü size gönderiyorum, arkadaşada listesi var.

Oğlunuz

İlyas Has

1 kol saati citizen marka (irfan'a)

Battaniyeler 3 adet

Pantolon 4 adet

Gömlek 3 adet

Diğer çamaşırları isterseniz, şu an adedini bilemiyorum, arkadaşlar gönderirler.

Sizleri bir kez daha kucaklıyorum.

***

DÖKTÜĞÜNÜZ BU KAN DENİZİNDE BOĞULACAKSINIZ!

Türk Ceza Kanunu

Cezaların Yerine Getirilmesi:

4. Kısım 1. Bölüm

Ölüm Cezası:

61.Madde: Ölüm cezası, buna mahkûm olan kim-
senin asılması suretiyle hayatının izalesidir.

Soğuk bir Ankara gecesi... Her yan buz tutmuş. İnce bir tabaka halinde bastıkça çıtır çıtır ediyordu buz tabakası. Ankara, asker postalı altında çıtır çıtır kırılıyordu.

Kadınlar koğuşunda tek soba vardır ve bu soğukta o küçük soba kendini bile ısıtmamaktadır. Mahkûmlar, battaniye, kilim, ritik ne bulurlarsa altına girip onunla ısınmaya çalışmaktadırlar...

Küçük pilli bir radyodan mahkumlardan biri haberleri dinlemektedir. Radyodan Erdal Eren'in idam edildiği haberi geçtiğinde hepsinin yüreğine nasırlı bir acı oturur. Ağız dolusu bir küfrün ardından radyoyu yere vurup parçalar o mahkum. Radyo susturulduğunda sanki yalan olacaktı bu cinayet!.. Erdal, o dal gibi oğlan-cık, ölmemiş olacaktı sanki...

Erdal'ın ailesi de onun idamını radyodan ve muhtemelen cezaevindeki mahkûmlarla aynı anda öğrenmişlerdi.

En büyük terörist ve katil bu düzenin kendisidir.

Erdal Eren

Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesi

62. Madde: Ölüm cezası, hükümlünün mensup olduğu din ve mezhebin özel günlerinde, gebe kadınlar doğurmadıkça, akıl hastalığına duçar olanlar iyileşmedikçe infaz olunmaz.

Hükümlüler birkaç kişi olursa bir birlerinin karşısında asılmazlar.

Ölüm cezası hükmolunan kimse hakkında mahkumiyet ilamı Yargıtay'ca onaylandıktan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce yerine getirilmesine karar verildikten sonra bu bölümde tespit edilen esaslar dahilinde gizli şekilde infaz olunur.

Dayanamıyorum! Krize giriyorum ama ara sıra mezarını ziyarete gittiğimde üzerine bırakılmış çiçekler görüyorum, kimler bırakıyor bilemiyorum. Unutulmadığımı hissediyorum.

ŞadanEren-Erdal'ın annesi

O ana, baba ve kardeşlerin, o an hissettiklerini anlayabilmek ya da ifade edebilmek halen dahi imkânsızdır.

Bir evlattı koparılıp alınan. Üstelik onu kimsesizler mezarlığına defnetmek istiyorlardı.

Ailesinin girişimleri neticesinde Ankara Karşıyaka Mezarlığı L sırasına defnedilir Erdal.

Şimdilerde mezar taşında adı ve soyadıyla doğum yılından başka hiçbir şey yoktur. Onu tüm dünya tanıyor, biliyor artık. Erdal Eren adı şimdi ölümsüzleşmiştir. Aradan geçen yıllarda asla unutulmadı, onu tanıyanların sayısı çoğaldı hep. Mezarı hiç çiçeksiz kalmadı ve annesinin yüreğindeki o acı bu çiçeklerle hafifledi bir parçacık.

Erdal Eren'in mezar taşında doğum yılı olarak 1961 işlenmiştir. Bu tarih konuyu bilmeyenler için bir şey ifade etmese de bu kitabı okuyanlar için çok şey ifade ediyor artık. Resmi doğum yılı 1964 olan Erdal'ın yaşı mahkeme kararıyla büyütülünce 1961 olmuştu... İşte mezar taşındaki o rakamlar düzenin kalleşliğine de bir göndermedir.

Erdal'ın mezarlık kayıtlarındaki ölüm nedeniyse "havasızlık nedeniyle ölüm" şeklindedir. Onun "idam" edildiğini resmi kayıtlara düşmeye utanmışlardı.

Henüz çocuk yaşında bir insanı, düzmece iddialarla apar topar asmak utanılacak bir durumdur!

Utanın!

Binlerce, on binlerce yıl bu utancınız miras kalsın çocuklarınıza!

Erdal'ın da Zekeriya Önge'nin de katline sebepsiniz!

Zekeriya'yı öldüren kurşunun gerçek sahibini bulmak yerine bir masumu katlettiğiniz için iki kere günahkârsınız!

“Olağanüstü bir gelişme olmazsa diğer sorumlular gibi Evren de yargılanmadan mezara gidecek. Ancak darbecilerin ifadesinin alınması bile bir adımdır. Evren’in çok kişinin ölümünde sorumluluğu var. 12 Eylül’ün gayrimeşruluğu vicdanlarda onaylandı. Yasal olarak gayrimeşru olduğunun ispatlanması bizim için çok önemli. 12 Eylül’ün en çok mağdur ettiklerinden biri bizim ailemiz. Ama çok daha kötü şeyler yaşayanlar da oldu. Herkesin bir derece yüreğinin soğumasını istiyorum. Yasadışı yönetime el koymaların son bulması, acıların bir daha yaşanmaması ve topluma ders olması açısından Evren’in ifadesiyle başlayan süreç ilerlemeli.

Babam vefat edeli çok oldu ama açıkçası 72 yaşındaki annemin bir nebze de olsa yüreği soğur. Annem eskiden Erdal’ın ölümüne neden olanların da evlat acısını tatmasını diliyordu. Ancak şimdi böyle bir acıyı kimsenin yaşamamasını istemiyor. Süreç gerçekten samimi olarak ilerler ve sonuca ulaşırsa annem belki daha huzurlu olabilir ve yastığa başını daha rahat koyabilir.”

Erkan Eren-Erdal Eren’in abisi

HIDIR ASLAN

Hıdır ASLAN... 24 Ekim 1984 tarihinde İzmir'de idam edildi... Sol görüşlüdür... 22 yaşındaydı.

Canım abim,

Uzun uzun yazacak değilim. Bu ana hep hazırdım. Son yolculuğum yaşamım kadar güzel olmalı.

Üzülme mi? Bunu hiç istemiyorum canlarım. Büyük sözler etmeyi gereksiz buluyorum. Her şey yaşamımız kadar açık ve sade olmalı.

Yaşamak bir türküyse, bunu, bu türküyü, en güzel biçimiyle söylemeye çalıştım. Zafer şarkısının söylendiği günler de gelecek. Kısa da olsa onurlu yaşamının yolunu seçtiğim için mutlu gidiyorum.

İyi, güzel şeyler uğruna yaşanıyorsa her şey, katlanılmayacak şey yoktur. Ölüm bile basitleşiyor.

Anlamlıysa ölüm yaşamak kadar güzeldir.

Şu mektubu yazarken bir yandan çay, sigara içiyorum. Ağır ağır. Tadına vara vara. Neşesiz değilim. Bir yandan yaşamımın film şeridini toplamaya çalışıyorum kafamda. Kısacık zamanda bu anlık, hemen her şeyi baştan sona ayrıntılarıyla izlemek oldukça zor gibi...

Vasiyet yazmamı istemiştin. Acele etmemiştim ama buna zamanımız oldu işte.

İyiden, güzelden yana olun. Budur isteğim hepinizden.

Tüm dostlarıma, dost yüreklilere sevgimin sıcaklığını iletin.

Utançsız, onurlu gidişimi... Üzülme, acımak hiç kimseden beklemediğim bir şeydir. Bana yapılacak en büyük kötülük budur. İnsan acılarla da yaşamasını bilir, bilmeli. Güç de olsa.

Benim üzerimde büyük emekleriniz var, ödenmeyecek kadar büyük. Senin ve ötekilerin...

Siz, emeğin tüm temsilcilerine, dünyadaki tüm emekçi, onurlu güçlü insanlara layık olabilmenin yolunu seçtim.

Yapabileceğim her şeyi yapamamış olsam da, bu görevi yapacak yeni insanlar topraktan fıskırıyor.

Ailedeki bana düşen tüm hakları, sen ve Aydın'a bırakıyorum. En yararlı biçimde kullanacağımıza inanıyorum.

Çok şey söylemek istiyorum ama zaman öyle kısa ki. On dakikamız var.

Üzülme, acılara yenilmeyin, hayata karşı güçlü olun, yaşam budur. Seçilmesi gereken yaşam...

Sultan'a sevgilerimi yolluyorum. Her birinize isim isim yazamayacağım. Dostlara da. Bu hepsini karşılasın.

Yüreğimin tüm sevgisiyle, tüm onurlu güçlerimle seni, sizi, hepimizi kucaklar, doyasıya öperim.

Güçlü olun. Baş dik olun. O güzel günlerde tekrar yanınızda olacağım.

Amcanız, kardeşiniz, dostunuz.

Hıdır Aslan

Başı dik yüzünde bir gülümseme
Attı son adımı dar ağacına
Gözleri büyüdü karanlığının
Son görevi cellâdına bırakmadı

İlyas kardeşimiz canımız bizim
Hıdır yoldaşımız canımız bizim
Yaşam dolu coşku dolu
Sevgi dolu canımız, canımız bizim

Yıldıramaz bizleri hücreleriniz
Vız gelir cellâdınız, sehparınız
Bak nasıl coşkulu gidenlerimiz
Eksilmeyiz tükenmeyiz darağacında

İDAM GECESİ

İnfaz Yeri:

63.Madde: Ölüm cezası diğer hükümlü ve tutukluların göremeyeceği şekilde kapalı cezaevi içinde ve özel yerde infaz edilir.

Askerler rap rap geldiler... Erdal'ın hüccresinin önünde "kıta dur"dular... Açtılar paslı demir kapıyı... O hücre, düzenin diğer hücreleri pis kokuyordu yine... Erdal, artık yolun sonuna geldiğini anlamıştı. Ayağa kalktı, dimdik durdu karşılarında. Biliyordu ki ayaklarına kapanıp yalvarmasını bekliyorlardı; rüzgâra kapılmış, hazan mevsimindeki bir yaprak gibi sararıp da tır tır titremesini bekliyorlardı. Ama o, asırlık çınar gibi dimdik ve heybetli durdu idam mangasının karşısında.

"Tuvalete gitmek istiyorum." dedi Erdal.

Yanında bir askerle gönderdiler tuvalete. Emir almıştı o asker, işerken bile ayrılamayacaktı başından Erdal'ın... Neden?.. İntihar edebilir, kendini öldürebilirdi maazallah! Erdal'ı ancak ve ancak onlar öldürmeliydi! Az sonra alıp götürcekleri, güneşi göstermeden asıp öldürecekleri çocuğu, ölümden koruyor olmaları ne garip çelişkiydi oysa!

Sonra, ceketini giydi... Ceketini giyerken yardım etmek istediler. Bir an önce giyinsin, alıp götürsünler de bir an önce öldürsünlerdi... Yardım için uzanan elin sahibine hiddetle baktı Erdal:

"Kendim giyerim." dedi, tokat atarcasına.

Ne korktu ne de titredi... Başı hiç önüne düşmedi...

Sadece ellerini kelepçelememelerini istedi... Yürüdü

Avukatları idam tarihini öğrenmişlerdi. İdamın infazında bulunmaları gerektiği için kendilerine haber verileceğini biliyorlardı.

13 Aralık 1980 Cumartesi gece yarısından sonra saat iki... Sivil polisler Erdal'ın avukatını almak için gelirler.

Sıra neferinin sırası gelmiştir!

Erdal'ın o narin boynuna ipi geçirmek için sabırsızlananların muratlarına ereceği şafaktı bu...

Ankarada öldüren bir soğuk ve insanı boğan bir kirlilik hâkimdi. Kışın en soğuk günleriydi yaşanan. Kara kömür yakılıyordu ekseriyetle sobalarda, kalorifer kazanlarında. Karbonmonoksit kokuyordu tüm Ankara. Bir taksiye binip Ankara Merkez Kapalı Cezaevi'ne gelirler... Kimsede tek kelime yok...

Avukatların üzeri defalarca arandıktan sonra müdürün odasına alınırlar. Biraz sonra da Erdal'ı getirirler. Başı dik... Yüzünde bir gülümseme...

"Avukatlarımla yalnız görüşmek istiyorum." der Erdal.

Elbette bu isteği reddedilir. Avukat Nihat Toktay'a:

"Nasılsın abi?" diye hal hatır sorar Erdal.

"Bir isteğin var mı Erdal?" diye sorar Nihat Toktay.

"Bir sigara." der Erdal.

Nihat Toktay bir sigara uzatır ve yakar.

Erdal arkasını döner ve utana sıkıla, apış arasından, külotunun içinden iki mektup çıkartır. Cezaevinde şartların zor olduğunu, ancak bu şekilde yazdığı mektupları saklayabildiğini söyler.

"Bir mektup yazmak istiyorum." der.

Mektup yazmasına izin verirler. Sigarasını içene ka-

dar da mektubunu yazar bitirir. Tüm bunları yaparken son derece sakin ve soğukkanlıdır. Yüzünde ve çakmak çakmak yanan o gözlerinde korkudan eser yoktur yine.

Yetkililer Erdal'ın yazdığı mektupları, özel eşyalarını ve parasını, ailesine vermek üzere alırlar. Erdal güvensiz:

“Gerçekten verecek misiniz?” diye sorar.

Ardından formaliteler başlar. Erdal'ın yüzüne karşı karar özeti okunur. İdam gömleği giydirilip, karar özeti boynuna asılır. Halen gözlerinde korkudan eser yoktur Erdal'ın. Ellerini bağlamak isterlerken Erdal:

“Bana, vücuduma o pis ellerinizle dokunmayın.” diye ellerinin bağlanmasını reddeder.

Hazır bulunan doktor, elleri bağlanmazsa çok acı çekeceğini söyleyerek ikna etmeye çalışır. Avukatı Nihat Toktay'ın da araya girmesiyle Erdal inadından vazgeçer ve elleri bağlanır.

İnfazın Gizliliği

65.Madde: İnfaz yerinde 66.maddede gösterilen kimselerden başka her hangi bir kimse bulunamaz. İnfazın yapılacağı, diğer hükümlü ve tutuklulardan gizli tutulur.

İnfaz sırasında diğer hükümlü ve tutukluların buldukları yerden çıkmamaları ve infazdan haberdar olmamaları için gerekli tedbirler alınır.

Başı dimdik yürür sehpaye Erdal. Sanki yürüyen daha 17'sinde bir çocuk değildi de koca bir dağdır. Toroslar, Süphan, Canik Dağları, Allahuekber Dağları, Nurhak, Dersim Dağları, Ağrı Dağı'dır darağacına yürüyen ve yürüdükçe büyüyen bu çocuk... Öyle ihtişamlı ve emin yürür darağacına. Boynunu ipe uzatmadan evvel, o çocuk sesi yankılanır soğuk gecede:

“Faşizme Ölüm! Halka Hürriyet!”

Bugün devrimcileri ve onların bir parçası olan beni aldığınız emirlere uygun olarak yargılayabilir ve ölüm cezası verebilirsiniz. Fakat bu ilelebet sürmeyecektir. Bir gün mutlaka sizin yerinizde halkımız olacak sizi ve koruduğunuz düzeni yargılayacak ve doğru karar verecektir.

Erdal Eren

Boynunu uzatır ve cellat ipi geçirir Erdal'ın pürüzsüz bir çocukluktaki boynuna. Erdal taburesini kendi tekemeler... Saat üçe yedi vardır...

Erdal ipin ucunda sallanınca avukat Nihat Toktay artık isyanını bastıramaz:

“Hâkim nerde?” diye bağırır.

Hâkim, bir köşede başı ellerinin arasında düşünmektedir. Nihat Toktay hâkimi sürüklercesine darağacının altına getirir:

“Bak! Aldığın kararın sonucu bu.” diye ipin ucunda sallanan “Gökçe Fidan”ı gösterir...

Avukatlar cezaevinden ayrıldıklarında saat üçü on geçmektedir.

66.Madde: İnfaz yerinde hükmü veren mahkeme kurulundan bir kişi ile Cumhuriyet Savcısı, tabip, zabıt kâtibi ve cezaevi müdürü bulunur.

Ve elbette Cellat!.. İnfaz yerinde bulunması “olmazsa olmaz” tek adam cellattır ve 66. maddede nedense cellattan bahsedilmez!

Ve cellât uyandı yatağında bir gece

“Tanrım” dedi “Bu ne zor bilmece”:

Öldürdükçe çoğalıyor adamlar

Ben tükenmekteyim öldürdükçe...”

Ataol Behramoğlu

***

İdam cezaları infaz edildiğinde elbette tutanak tanzim edilir ve hazır bulunanlarla “cellât” o tutanağı imza atar. Cellâdın unvanı da bizzat “cellât”tır o tutanakta.

Bir insanın boynuna ip geçirmek ve ayağının altındaki tabureyi tekmeleyip yaşamına son vermek!

Devlet izniyle adam öldürmek ve bundan dolayı da para almak!..

***

Ölüm

Bir ipte sallanan ölü
Bu ölüme bir türlü razı olmuyor gönlüm
Fakat emin ol ki sevgilim
Zavallı bir Çingene'nin
Kıllı, siyah bir örümceğe benzeyen eli
Geçirecekse eğer ipi boğazıma
Mavi gözlerimde korkuyu görmek için
Boşuna bakacaklar Nazım'a!

Nazım Hikmet'in 1933 yılında karısına yazdığı şiir...

Güzel ve bilinen bir şiirdir... Satır arasından bir bölümü çekip alarak, dikkatinize sunmak istiyorum:

“Zavallı bir Çingene'nin Kıllı, siyah bir örümceğe benzeyen eli”

“Bir Çingene”

Cellâtlar Çingenelerden mi seçilirdi? Ya da Çingeneler mi cellâtlığı seçerdi?

Garip bir tesadüftür ki Erdal'ın cellâdı da bir Çingene'ydi.

Çingene Hüseyin, sevdiği kızı alamamıştı. Çingene ve yoksul oluşu, sevdasından vazgeçmesine ve sevdiği kızın zengin ve asil(!) birine karı olmasına sadece seyirci kalmasına yeter sebeptir. Hep itilmiş kakılmış ve hep

yoksuldu Hüseyin...

En kötü işler ve en kötü haller pek Çingenelelere yakıştırılıyordu. Bunu o da anlayamıyordu elbette...

Sonra, Kenen Evren dedikleri bir adam "Ordu ülke yönetimine el koydu..." dedi. Pek sevindi Hüseyin bu habere, pek memnun oldu. Askeri darbe demek Hüseyin'e iş demektir. Hem de iyi para getiren bir iş... Cellâtlık!

Daha önceki askeri darbelerden ve de evvel ahirden biliyordu ki devlet denilen şey, adam asacaksa cellâdı da Çingene'den seçerdi. Hiç zaman kaybetmedi Hüseyin ve ilgili makamlara, sair evraklarla başvurarak "Cellât olmak istiyorum. Arz ederim." başvurusu yaptı. Tabi ki kabul edildi! Bu işler için Çingene Hüseyinden daha alası mı olurdu?

Hüseyin, yoksulluktan kurtulmak ve daha iyi ve uzun yaşamak için 17 yaşındaki bir çocuğu, hiçbir şey hissetmeden öldürecekti!..

Öldürdü de!

Hiçbir yerde, hatıraları konuşulmadı, yazılmadı Hüseyin'in. Bir günahkar mıydı yoksa masum muydu hiçbir zaman emin olamadı... Onca boğaza, o ipi geçirirken, yüreğinin bir köşesinde bir parça da olsa bir şeylerin sızlamaması imkansızdır. Kim bilir kaç defa uyandı yatağında, kan ter içinde...

Belki de zincirin en son halkasıydı Cellât Hüseyin ama Erdal'ı öldüren en son el ona aitti işte!

***

O ARTIK SONSUZLUKTA. ERDAL EREN ÖLMEZ!

Erdal;

2 Şubat 1980 tarihinde gözaltına alındı.

4 Şubat 1980 tarihinde tutuklandı.

5 Şubat 1980 tarihinde askeri savcılık, tahkikatını tamamlamış olarak iddianameyle birlikte dava açtı. Savcılık Erdal Eren için Türk Ceza Kanunu'nun 450/9. maddesi gereğince idam talep etti.

8 Şubat 1980 tarihinde Sıkıyönetim Mahkemesi, duruşmanın 13 Şubat 1980 tarihinde yapılmasına karar verdi.

13 Şubat 1980 tarihinde duruşma yapılır. Mahkeme hemen karar verdi... İDAM!

Yaşasaydı, yaşamasına fırsat verilmiş olsaydı, şimdilerde kırklı yaşlarının sonunda olacaktı. Sakallı, bıyıklı hatta saçları, sakalları, bıyıkları yer yer kırarmış bir adam olacaktı Erdal. Ama olmadı, onun en kutsal hakkı olan yaşam hakkını elinden aldı caniler... Geridekilere onun kısacık ömründen kalan hatıralarla yetinmeyi bırakarak.

19 Ekim 1988 tarihinde Almanyadan resmi bir ziyaretten dönen Kenan Evren şöyle diyecekti:

“İdamlara karşıyım. Türkiye’ye dönünce Başbakan Turgut Özal’la bu konuda görüşeceğim.”

Bu satırlar kaleme alınırken Kenan Evren halen yaşıyor. Yakın zamana kadar televizyon programlarına çıkıyor ve her defasında da:

“Bugün olsa yine aynı şeyleri yaparım nitekim!” diyordu.

Erdal’ın annesi Şadan Eren, çok rahatsız olduğu için bir süre Erdal’ın görüşüne de gidememişti. Zaten Erdal’ın cezaevi günleri de pek uzun sürmemişti. Gözaltı, sorgu ve jet hızlıyla görülen davalar derken, cezaevinde uzun uzadıya kalacak zamanı da olmamıştı.

“Üç dört kez ancak gidebildim. Görüşte, tel örgülerin önünde bir de ip germişlerdi. Hali çok kötüydü. İşkence yapılmış ki perişan bir halde geliyordu. Orada bize bir şey anlatamıyordu ki. Askerler vardı. Bir yandan bizi üzme istemiyordu. Karardan sonra da görüştürmediler zaten.” diyordu oğlunu çok ama çok özleyen anne Şadan Eren...

Erdal, katlinin her yıl dönümünden önce halkının gönlünde, sonra da her yerde direnç ve sevgiyle anılmaya devam ediyor.

***

Sesini verdim akarsulara
Dalmayasın diye oğul, kan uykulara

Kuzgunlar dolanınca turna peşine
Çoban türküleri oğul, akar düşüne

Silinip de gitmiyor yürek acısı
Kaybolan canların oğul, bu kaçınıcı

***

BESLEMİYİP DE ASTIKLARI MIZDAN DİĞERLERİ!

Seyit KONUK... 13 Mart 1982 tarihinde İzmir'de idam edilmiştir... Sol görüşlüdür... 24 yaşındaydı.

Savaşız sömürsüz bir dünya için savaştık.

Onun için ölüyoruz.

Biz bu davaya baş koyduk.

Başımız devrime, halkımıza, partimize feda olsun.

Kahrolsun faşizm.

Yaşasın Kürt ve Türk Halklarının mücadele birliği.

İdamlar bizi yıldırılmaz.

Hoşçakalın.

Elveda yoldaşlar...

13.03.1982 İzmir

Gece 01.25-03.05

***

İbrahim Ethem COŞKUN... 13 Mart 1982 tarihinde İzmir'de idam edildi... Sol görüşlüdür... 23 yaşındaydı.

Necati VARDAR... 13 Mart 1982 tarihinde İzmir'de idam edildi... Sol görüşlüdür... 22 yaşındaydı.

Fikri ARIKAN... 27 Mart 1982 tarihinde Ankara'da idam edildi... Sağ görüşlüdür... 32 yaşındaydı.

Şimdi dünyanın en rahat insanı benim. Yüce yaratıcının rızası yolunda, ölümümü her türlü tehlikeye karşı keskin bir silah olarak kuşandım. Demek ki, kendi ölümüm benim en etkili silahım olacaktı. Büyük, güçlü bir silah olan insanın kendi ölümü. 'Ve ben şimdi yaşamımın en güzel, en tatlı, en dinlendirici uykusunu uyuyabilirim.

Sabri ALTAY... 23 Nisan 1982 tarihinde Adapazarı'nda idam edildi. Adli suçluydu. Sevgilisiyle evlenebilmek için eşini öldürmüştü ve cinayetten 8 yıl sonra idam edildi.

Cengiz BAKTEMUR... 30 Nisan 1982 tarihinde Elazığ'da idam edildi. Sağ görüşlüdür. 20 yaşındaydı.

Şunu herkes iyi bilsin ki, ben bugün burada Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin kanunlarının gereğince değil, Yarbay M...'in kanunları sebebiyle infaz ediliyorum...

Eğer o, şu an burada olsaydı onun yüzüne tükürürdüm. Ayrıca, bunu onun yanına bırakanlara da hakkımı helal etmiyorum!!!

Şahabettin OVALI... 12 Haziran 1982 tarihinde Sinop'ta idam edildi... Adli suçludur... Kardeşini öldüren adamın kayınbiraderini öldürerek "kan gütmek saikiyle cinayet" hükmünden idam edilmiştir.

Ednan KAVAKLI... 18 Haziran 1982 tarihinde Ankara'da idam edilmiştir. Adli suçludur.

Ali Bülent ORKAN... 13 Ağustos 1982 tarihinde

Ankara'da idam edilmiştir. Sağ görüşlüdür. 25 yaşındaydı.

Veli Acar... 13 Ağustos 1982 tarihinde Isparta'da idam edildi. Adli suçludur.

Eşref Özcan... 19 Ağustos 1982 tarihinde Kayseri'de idam edildi. Adli suçludur.

Halil Fevzi Uyguntürk... 29 Aralık 1982 tarihinde Afyon'da idam edildi. Adli suçludur. Cinayetten hüküm yemiştir.

Kazım Ergun... 29 Aralık 1982 tarihinde Akşehir'de idam edildi. Adli suçludur.

Muzaffer Öner... 29 Aralık 1982 tarihinde Amasya'da idam edilmiştir. Adli suçludur.

Adem Özkan... 13 Ocak 1983 tarihinde Balıkesir'de idam edilmiştir. Adli suçludur.

Hüseyin Çaylı... 13 Ocak 1983 tarihinde Afyon'da idam edilmiştir. Adli suçludur.

Osman Demiroğlu... 13 Ocak 1983 tarihinde idam Isparta'da edilmiştir. Adli suçludur.

Ahmet Mehmet Uluğbay... 22 Ocak 1983 tarihinde Akşehir'de idam edilmiştir. Adli suçludur.

Duran Bircan... 23 Ocak 1983 tarihinde Denizli'de idam edildi. Adli suçludur.

Öz annesini ve yeğenini öldürüp, iki akrabasını da ağır yaralamaktan dolayı idamla yargılanmış ve Denizli'de idam cezası infaz edilmiştir.

Levon Ekmekçiyan... 28 Ocak 1983 tarihinde Ankara'da idam edildi. Asala üyesiydi.

7 ağustos 1982 günü Esenboğa Havaalanı'nı basan,

Ermeni örgütü Asala'nın iki mensubundan biridir.

Silahlı ve bombalı eylem sonucu sekiz kişi hayatını kaybetti. Önce bekleme salonunda bulunan yolculara bomba atan militanlar daha sonra çevredeki insanlara otomatik silahlarla saldırdı. Saldırıda üçü polis altı Türk, bir Amerikalı ve bir Alman öldü.

Militanlardan biri yaralı olarak yakalanırken diğeri lokantada yirmi kişiyi rehin aldı ve üç saat süren çatışma sonucunda ölü olarak ele geçirildi. Çatışmalar sırasında 72 kişi yaralandı.

Yakalanan Levon Ekmekçiyen 7 Eylül günü yapılan tek celsede idama mahkûm edildi.

Cezası 28 Ocak 1983 günü infaz edildi. Ekmekçiyen'in bazı Türklerle yaptığı yazışmalar okunduğunda eğer yazdıkları gerçekse büyük bir pişmanlık duyduğu görülmektedir.

Levon Ekmekçiyen'in cezaevinde itiraççı olduğu yönünde bilgiler mevcuttur. Bunun yanında idam edilmiş olmasına rağmen "son mektubu" yoktur. Son mektubu yazmadı mı, yoksa yazdırılmadı mı o konuda da sağlıklı bilgiler mevcut değildir.

Mehmet Kambur... 29 Ocak 1983 tarihinde İzmit'te idam edildi. Sol görüşlüdür.

Ahmet Kerse... 30 Ocak 1983 tarihinde idam Gaziantep'te edildi. Sağ görüşlüdür. 25 yaşındaydı.

Rıdvan Karaköse... 5 Şubat 1983 tarihinde Akşehir'de idam edildi. Adli suçludur. Cavit Karaköse'nin abisidir, aynı suçu müşterek işlemişlerdir.

Cavit Karaköse... 5 Şubat 1983 tarihinde Akşehir'de idam edildi. Adli suçludur. Kardeşini öldüren adamın karısını ve küçük oğlunu kurşunlayarak öldürmekten dolayı "kan gütme saikiyle adam öldürmek'ten dolayı idama mahkûmdur.

Süleyman Karaköse... 5 Şubat 1983 tarihinde Akşehir'de idam edildi. Adli suçludur.

Fatih Lâcinli... 24 Şubat 1983 tarihinde Keşan'da idam edildi. Adli suçludur.

Faik Görünmez... 24 Şubat 1983 tarihinde Kilis'te idam edildi. Adli suçludur.

Mustafa Başaran... 30 Mart 1983 tarihinde Edirne'de idam edildi. Adli suçludur.

1976 yılında, para karşılığında Veli Doğan ve Şaban Erkalay adlı vatandaşları öldürmekle, kiralık katil olmakla yargılanıp idam edilmiştir.

Hüseyin Üye... 30 Mart 1983 tarihinde Nazilli'de idam edildi. Adli suçludur.

Kan gütme saikiyle bir kadın ve onun dört çocuğunu yakarak öldürmekten dolayı idamla yargılanmış ve idam edilmiştir.

Şener Yiğit,... 20 Nisan 1983 tarihinde Isparta'da idam edildi. Adli suçludur...

Avusturya Büyükelçisi'nin eşi ve kızını, kendisiyle cinsel ilişkiye girmeyi reddettikleri için öldürmekten dolayı idamla yargılanmış ve cezası infaz edilmiştir.

Cafer Aksu Altıntaş... 20 Nisan 1983 tarihinde Ordu'da idam edildi. Adli suçludur.

Arasında kan davası ve husumet bulunan iki kişiyi kurşunlayarak öldürmekten dolayı idam edildi.

Abdülaziz Kılıç... 26 Mayıs 1983 tarihinde Edirne'de idam edildi. Adli suçludur.

1978 yılında arasında kan davası olan bir şahsı, kafasına keserle vurmak suretiyle öldürüp, üç kişiyi de ağır yaralayarak gasp etmek suçundan idamla yargılanmış ve cezası infaz edilmiştir.

VE SİNAN VE ERDAL VE ERCAN!

Erdal, Sinan'ı katlettikleri için "Sinanlar Ölmez!" diye haykırırken düşmüştü cuntacıların eline. Sinan'ı Karşıyaka Mezarlığı'na defnettiklerinde, Erdal için de yer açılmıştı çoktan. Erdal'ı astılar... Narin boynunu hemen kırdı urgan... Acı çekmedi, ani, sessiz, hırıltısız... Saat gibi durdu Erdal, zamanın bağırında.

Tüm dünya, tüm arkadaşları ne ettilerse engelleyemediler bu idamı. Erdal'ı asanlar da, asılmasına karşı olanlar kadar iyi biliyorlardı Erdal'ın suçsuz olduğunu. İştirmediler astılar Erdal'ı.

Erdal'ın idamından sonra "Erdallar Ölmez!" deme sırası geridekilere kalmıştı. 17 yaşındaki Ercan Koca, akranı Erdal'ı asanları protesto etmek için pankart asarken düşer cuntacıların eline. İşkencede can verir Ercan...

Dağ keçileri nasıl yerlerse taze sürgünleri

Seni de tam sürerlerken, alacakaranlıklardan mavilere

Kopardılar, o koskoca umut ağacının dev gövdesinden

İşte böyle yazdılar Ercan'ın mezar taşına...

Kaderleri birbirine çıkan ve aynı kaderi paylaşan "gökçe fidanlar"... Faşizmin ilk önce kendi çocuklarını kurban ettiğinin en somut hali.

Şimdi onlar, Ankarada Karşıyaka Mezarlığı'nda birbirlerini görebilen mezarlarında yatıyorlar... Mezarlarının üzerindeki taze çiçekler hiç solmuyor...

***

SON SÖZ OLARAK SON MEKTUP

Sevgili Babam

Bu mektubu, senin mektubun elime geçmeden önce yazmıştım, ama göndermeye fırsat bulamadım. Ek olarak da bunları yazmaya gerek duydum.

Zannederim önce yazdığım kısımda mektubuna cevap bulacaksın.

Baba, bu mektubu sizi teselli etmek için yazmadım.

Yani, sizi teselli için yalana başvurmadım. Gerçekleri, düşüncelerimi yansıtmaya çalıştım. Çünkü böylesinin doğru olacağına inanıyorum.

Mektubunda bu acıya dayanamayacağını söylüyorsun. Ben, nice dayanılmayacak acılara dayandığına tanık oldum. Kaldı ki sen güçlü bir insansın. Kendini kapıp koy vermediğin sürece ve biraz da benim bakış açımıyla bakmaya çalışırsan böyle bir şey olmaz inancındayım.

Bildiğiniz gibi benim değerli arkadaşım Nejdet ve daha önce de Deniz'ler aynı şekilde katledildiler. Ama korkusuzca, cesurca, yaraşır bir şekilde ölmesini bildiler.

Elbette böyle bir durum, gene de kolay yenilmeyen acılar verir. Ancak ben böyle bir duruma üzülüp ağlamadım. Çünkü bu, onların anısına saygısızlık olurdu. Yapılması gereken tek ve doğru şey, acımızı öfkeye dönüştürerek onların bıraktığı yerden yürütmektir. Siz de böyle davranırsanız benim gücüme güç katarsınız.

Babacığım, şunu da belirtmek isterim ki; sana ve inançlarına büyük saygı duyuyorum ve bu konudaki isteğinle, yalnız ve yalnız benim iyiliğimi istediğini biliyorum. Fakat benden böyle bir şey istemekle beni zor duruma sokuyorsun. Çünkü böyle bir inanca sahip değilim. Anlamaya çalışacağını umut ediyorum.

Durumun böyle olması, bizim çok farklı nitelikteki insanlar olduğumuz anlamına gelmez. Çünkü biz birbirimize çok güçlü bağlarla bağlıyız. Birbirimizin parçası "baba oğul"uz.

Ellerinden öperim.

Hasretle kucaklarım.

Oğlun

Erdal EREN

Değerli Kardeşim Dilek,

Gönderdiğin son mektubu da aldım daha öncekileri de. Sağol. Seni biraz kızdırdığımı yazıyorsun. Fena mı? Havalar iyice soğudu ama kızarsan üşümezsin. Ben burada üşüyünce (kızamadığım için) “koşar adım” marş marş” eğitim yapıyorum.

Bacım, şaka bir yana “doğru dürüst” mektup yazacak pek olanağım olmadı. Şimdi ise ayrı mektup yazmaya gerek duymadım. Çünkü sen de benim kardeşimsin ve bu yazdıklarım senin için de geçerli.

Devrimci selamlar

Gözlerinden öperim.

ŞAFAK TÜRKÜSÜ

Beni burada arama
Arama anne
Kapıda adımı, adımı sorma
Saçlarına yıldız düşmüş
Koparma anne ağlama.

Kaç zamandır yüzüm tıraşlı
Gözlerim şafak bekledim
Uzarken ellerim kulağım kirişte
Ölümü özledim anne.
Yaşamak isterken delice

Ah... Verebilseydim keşke...
Yüreği avucunda koşan her bir anneye
Tepeden tırnağa oğla
Ve kıza kesmiş
Bir ülkeye armağan

Düşlerimle sınırsız
Diretmişliğimle genç
Şaşkınlığımla çocuk devrederken sırdaşıma
Usulca açiverdi yanağımda tomurcuk

Pir sultan'ı düşün anne, Şeyh Bedretin'i
Börklüce'yi
İnsanları düşün anne
Düşün ki yüreğin sallansın
Düşün ki; o an güneşli güzel günlere inanan
Mutlu bir yusufcuk havalansın

Beni burada arama

Arama anne
Kapıda adımı, adımı sorma
Saçlarına yıldız düşmüş
Koparma anne ağlama.

Yani benim güzel annem
Ala şafağında ülkemin, yıldız uçurmak varken
Oturup yıldızlar içinde kendi buruk kanımı içtim

Ne garip duygu şu ölmek
Öptüğüm kızlar geliyor aklıma
Bir açıklaması vardır elbet

Geride masa üstünde boynu bükük
Kaldı kâğıt kalem.

Bağışla beni güzel annem
Oğul tadında bir mektup yazamadım diye
Kızma bana.
Elleri değsin istemedim
Gözleri değsin istemedim
Ağlayıp koklayacaktın
Belki bir ömür taşıyacaktın koynunda.

Yaşamak ağrısı asıldı boynuma
Oysa türkü tadında yaşamak isterdim
Ölmek ne garip şey anne

Beni burada arama
Arama anne
Kapıda adımı, adımı sorma
Saçlarına yıldız düşmüş
Koparma anne ağlama.

Kısacası güzel annem

Bir çiçeği düşünürken ürpermek yok
Gülmek umut etmek özlemek
Ya da mektup beklemek
Gözleri yatırıp ıraklara.

Ölmek ne garip şey anne
Baba olamayacağım örneğin
Toprak olmak ne garip şey anne.

Beni burada arama anne
Kapıda adımı, adımı sorma
Saçlarına yıldız düşmüş
Koparma anne ağlama.
Bekle beni anne.
Bir sabah çıkagelirim
Bir sabah anne bir sabah
Acını süpürmek için açtığında kapını

Beni burada arama anne
Kapıda adımı, adımı sorma
Saçlarına yıldız düşmüş
Koparma anne ağlama.

Bayram kartlarının tutsaklığından aşırıp bayramı
Sedef kakmalı bir kutu içinde
Vermek isterdim çocukların ellerine
Sonra, sonra benim güzel annem
Damdan düşer gibi vurulmak isterdim bir kıza

Gecenin kıyısında durmuşum
Kefenin cebi yok
Koynuma yıldız doldurmuşum
Koşun çocuklar koşun
Sabah üstüme üstüme geliyor

Artık duvarları kanatırcasına tırnağımla
Şaşkın umutlu şiirler yazamayacağım
Mutlak bir inançla gözlerimi tavana çakamayacağım

Uçurumlar ki sende büyür
Dağdır ki sende göçer
Ben bayram derim çiçek derim
Çam diplerine açmış kanatlarını kozalak derim
Gül yanaklı çocuğa benzer
Yine de oğlunu yitirmek ne garip şey anne

Her kavgada ölen benim
Bayrak tutan çarpışan

Her kadın toprağı tırnaklayarak
Doğurur beni
Özlem benim, kavga benim, aşk benim

Adı başka, sesi başka
Nice yaşıtım
Koynunda çiçekler,
Çiçekler içinde yeni bir ülke getirirler.

Nevzat Çelik

Abi Erkan Eren ve aileye kalansa, Erdal'ın idamından yıllar sonra, onun ceketi... Biz bu ceketi, Erdal'ın mahkemede savunma yaparken üzerinde hatırlıyoruz. Eminim ki o cekette halen Erdal'ın kokusu ve sıcaklığı vardır.

O büyük acıdan sonra, abiye ve aileye kalan tek şey; teselli...

***

Hava kurşun gibi ağır
Bağır, bağır, bağıyorum
Koşun kurşun eritmeye çağırıyorum

O diyor ki bana;
sen kendi sesinle kül olursun
Kerem gibi yana yana

Deert çok, hemdeert yok!

Yüreklerin, kulakları sağır
Hava kurşun gibi ağır

Ben diyorum ki ona;
kül olayım kerem gibi yana yana

Ben yanmasam, sen yanmasan, biz yanmasak
Nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa

Hava toprak gibi gebe
Hava kurşun gibi ağır
Bağır, bağır, bağır, bağıyorum
Koşun kurşun eritmeye çağırıyorum

Nazım Hikmet

ERDAL EREN ÖLMEZ

Erdal'ın katledildiği tarihte Erdal'ı anma etkinlikleri yapılmaktadır her yıl. Erdal'ın yolundan gidenler, onu anlayanlar, anladıklarını yaşamla sınayanlar eylemleriyle hesap sormaktadır sistemden.

İşte o eylemlerden güzel bir örnek

Öğrenci yurdunun merkezi anons bürosuna giden bir öğrenci:

“Erdal Eren Ölmez’le görüşeceğim, anons eder misiniz?” der.

Az sonra yurdun tüm koridorlarında,

“Erdal Eren Ölmez!”

“Erdal Eren Ölmez!”

Anonsu çınlamaktadır.

İkinci Baskıya Özel Not

Bugünlerde Türkiye darbelerle yüzleşiyor, darbeciler yargılanıyor. Darbe mağdurları müdahil olmak için bir bir başvurdu ilgili yerlere. İlgili yerler, Erdal Eren'in ailesinin de içinde bulunduğu birçok mağduru müdahil etmedi darbe davasına.

Artık yorum yok! Tıpkı dün olduğu gibi!

Söylenecek bir söz varsa şayet onu yine tarih söyleyecektir...

BEN HEP 17 YAŞINDAYIM

*Ben hep 17 yaşındayım
Her ayak sesinde ürperirim
Demir kapının her açılışında
Göğsümün kafesine sığmaz yüreğim
Her türlüünü tattım*

*Acıların, ayrılıkların
Her şeye biraz alıştım
Bir seni beklerken
Kendimi Yenemedim.*

*Şu Metris'in önü bir uzun alan
Bir tek seni sevdim gerisi yalan
Senin hasretindi hücreme dolan
Yalnız seni sevdim gerisi yalan.*

*Hücrem değil hasretinle yanarım
Senin için hergün hergün ağlarım
Kanım hep içime akar kanarım
Beni anlamadın ona yanarım...*

Genel Dağıtım: 0312 397 22 53

ISBN: 978-6055248062

www.allinpostyayincilik.com